I. GATAN

V. CRACIUN

B. ETEGAN

EXERCITII
si
TESTE DE GRAMATICA
CLASELE
II - IV

Editura Sibila
Craiova

Scanned with OKEN Scanner

IOANA GATAN * VASILICA CRACIUN * BENONI ETEGAN

EXERCITII si TESTE de GRAMATICA

- culegere pentru clasele

II - IV

- Editia a 2 a revazuta -

Editura SIBILA - CRAIOVA - 1994

Scanned with OKEN Scanner

Coperta: CONSI – S.A. CRAIOVA

Scanned with OKEN Scanner

GÂȚAN, IOANA

Exerciții și teste de gramatică:

culegere pentru clasele II – IV / **Ioana Gâțan, Vasilica Crăciun, Benoni Etegan.** –

Ed. a 2 - a revăzută – Craiova: *Editura* **Sibila**, 1994 (Craiova: Imprimeria "**Oltenia**"); 216 p.; 20 cm

Ghid practic de învățare a gramaticii limbii române pentru școlarii mici și părinți.

I.S.B.N. 973 – 954 75 – 9 – 1
CZU
805.90 – 5(076) 805.90 / G 58

© *Editura* **SIBILA** CRAIOVA

Motto:

"Limba noastră-i o comoară
În adîncuri cufundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată."
(Al. Mateevici – *Limba noastră*)

CUVÂNT CĂTRE CITITOR

Aflată acum la a doua ediție, prezenta culegere este rodul străduințiilor noastre de a răspunde cerințelor exprimate de cadrele didactice din învățământul primar, care, în procesul predării, fixării și aprofundării cunoștințelor de gramatică din manualul școlar simt nevoia unui instrument de lucru complementar.

Folosind experiența valoroasă a înaintașilor, sugestiile și observațiile generoase am selectat cu multă grijă aceste teste și exerciții, care, fără eforturi suplimentare, suntem siguri, vor contribui la consolidarea unor temeinice acumulări intelectuale de către micii noștri beneficiari din clasele primare.

Totodată, prin modul de tratare a temelor, prin forma testelor și exercițiilor și prin rigoarea selecției textelor dorim să contribuim la stimularea și propășirea sentimentelor de dragoste ale micilor noștri cititori, față de creația literară românească, față de limba română, – *PATRIA TUTUROR ROMÂNILOR*, lăsată nouă, "moștenire spre veșnică cinstire" – cum spune poetul.

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea, deoarece studierea limbii române în clasele primare are menirea să creeze și automatismele de scriere corectă, am considerat necesar să reproducem și un extras din Hotărârea Academiei Române, din 17 februarie 1993, privind revenirea lui "â" și "sunt" în grafia limbii române:

Literele â și î corespund aceluiași sunet, întrebuințându-se după următoarele reguli:

a) î se scrie întotdeauna la începutul și la sfârșitul nemijlocit al cuvîntului: îl, îmbărbătez, împărat, înger, își, îți, amărî, coborî, hotărî, târî, urî, . . .;

b) tot î scriem și în corpul cuvintelor, când, prin compunere, î de la începutul cuvintelor ajunge medial: neîmpăcat, neîndurat, neînsemnat, preaîncălțat, preaîntâmpinat.

Vom scrie într-însul, dar dânsul;

c) în toate celelalte cazuri se scrie, în corpul cuvintelor, â: blând, când, făcând, gât, mormânt, râu, român, sfânt, vânt . . .

d) u se scrie întotdeauna în sunt, suntem, sunteți –

(vezi Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.52, 22 martie 1993)

Deci, prezentul volum se adresează, deopotrivă, elevilor din clasele mici, neprețuiților lor învățători, dar și părinților lor, care vor încerca, alături de ei, bucuria însușirii corecte a celei mai valoroase bogății a poporului nostru – *LIMBA ROMÂNĂ*.

Autorii și editorii

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Exercițil pentru clasa a II- a

CAP. I. PROPOZIȚIA 7
CAP. II. SEMNELE DE PUNCTUAȚIE 12
1. Introducere 12
2. Texte pentru dictări 19
CAP. III. CUVÂNTUL, SILABA, SUNETUL, LITERA 21
1. Cuvântul, silaba, sunetul, litera 21
2. Grupuri de litere 26
3. Texte pentru dictări 29
4. Grupuri de vocale: ea, ia, oa, ie 29
5. Exercițil de scrierea cuvintelor care au pe m înaintea lui b și p 33
6. Cuvinte care se scriu cu consoană dublă "nn" 34
CAP. IV. EXERCIȚII DE SCRIERE CORECTĂ 36

Noțiuni de gramatică și exercițil pentru clasele a III-a și a IV-a

CAP. V. PROPOZIȚIA. PĂRȚI DE PROPOZIȚIE. PĂRȚI DE VORBIRE 40
1. Noțiuni d sintaxă 40
2. Părți de propoziție 41
Subiectul și predicatul 41
Atributul 44
Complementul 46
Îndrumări pentru analiza propoziției 46
3. Părți de vorbire 47
Substantivul și adjectivul 47
Pronumele personal 50
Numeralul 52
Verbul 53
4. Exercițil pentru clasa a III-a 54
Propoziția 54
Subiectul 60
Predicatul 65
Propoziția simplă și dezvoltată 70
Legătura subiectului cu predicatul 73
Substantivul 75

Scanned with OKEN Scanner

Adjectivul 78
Pronumele....82
Numeralul 84
Verbul 85
5. Exerciții pentru clasa a IV-a 91
a) Părțile principale de propoziție....91
Subiectul 91
Predicatul....95
Acordul predicatului cu subiectul 105
b) Părți secundare de propoziție....108
Atributul....108
Test de cunoștințe 112
Complementul 112
Test de cunoștințe 116
c) Părți de vorbire 116
Substantivul....116
Adjectivul 123
Pronumele....129
Verbul 135
Recapitulare 142
CAP. VI. TESTE DE CUNOȘTINȚE ȘI FIȘE DE EVALUARE 149
Teste și fișe de evaluare pentru clasa a II-a (1. . .18) 149
Fișe de evaluare pentru clasa a III-a (1. . .20)159
Teste și fișe de evaluare pentru clasa a IV-a (1. . .42) 178
CAP. VII. TEXTE HAZLII, REBUSURI, SOLUȚII....198
Texte hazlii 198
Rebusuri 203
Exerciții și jocuri distractive....210
Soluțiila textele hazlii....222

Scanned with OKEN Scanner

EXERCIȚII PENTRU CLASA A II-A,

Cap. I. PROPOZIȚIA

1. Alcătuiți propoziții după modelele date:

muncește	este harnic
. . . . .	. . . . .
. . . . .	. . . . .
Omul	Copilul . . . . .
. . . . .	. . . . .
. . . . .	. . . . .

2. Construiți propoziții folosind cuvintele: toamna, frunzele, iarba, elevii, un copil, o uzină, muncitorul.

3. Alcătuiți propoziții, potrivind după înțeles cuvintele din cele două coloane:

Rândunelele	bate
Cerul	se apropie
Vântul	au plecat
Iarna	se înnegurează

4. Scrieți propoziții formate din două cuvinte.

5. Completați spațiile punctate cu cuvinte potrivite pentru a obține propoziții alcătuite din două cuvinte:

Rândunica . . . . . .
Câinele . . . . . .
Pădurea . . . . . .

6. Completați spațiile punctate alegând cuvintele corespunzătoare din paranteză:

Toamna . . . . . Întreaga natură . . . . . haină ruginie. Pe cer . . . . . încă soarele.

(a venit, strălucește, a îmbrăcat)

Scanned with OKEN Scanner

7. Completați propozițiile de mai jos cu alte cuvinte:

Oamenii muncesc .....

Pădurarul taie .....

Furnicile pornesc .....

Ferestre se deschid .....

Apele, munții și câmpiile împodobesc .....

Frunzele ..... cad .....

Iepurile .....

Floarea .....

Vântul .....

Soarele .....

Semaforul .....

8. Găsiți pentru fiecare cuvânt dat mai multe acțiuni:

Soba = încălzește, se răcește

trenul = _____

Viorel = _____

ursul = _____

găina = _____

vulpea = _____

iarba = _____

mama = _____

9. Potriviți acțiunile din coloana a doua cu numele din prima coloana :

I	II
Școlarul	ară
Focul	lucrează
Toamna	latră
Cățelul	se apropie
Tractorul	se întinde
Bunicul	citește
Tata	construiește

10. Alegeți și așezați cuvintele astfel încât să formați propoziții cu înțeles:

a) eu, o poveste, Ion Creangă, de, am citit;

Scanned with OKEN Scanner

b) Radu, ochii, lui, se luminează, de bucurie;
c) au plecat, elevii, în excursie;
d) un neam, a trăit, pe pământul, de oameni, nostru, viteji;
e) se ocupau, păstoritul, dacii, şi, cu, agricultura;
f) rândunica, cuib, făcut, sub streaşină, şi-a.

11. Scrieţi corect propoziţiile:
noi suntem strămoşii dacilor şi ai romanilor romanii au muncit alături de daci ţara a devenit tot mai frumoasă
Oltul, Jiul şi Ialomiţa sunt râuri câmpia era netedă şi întinsă

12. Alcătuiţi un text folosindu-vă de cuvintele de mai jos:
vacanţă, bunici, prieten, animale, în grădină, Azorel, seară, cărţi, discutăm, ne ajutăm

13. În locul punctelor completaţi propoziţia cu cuvinte potrivite:
În livadă înfloresc .....
..... zboară din floare în floare.
..... se joacă în curte.
Pe câmpie pasc .....
Şi păsările ..... din ţările calde.

14. Alegeţi şi aşezaţi pe două coloane după exemplul dat, cuvintele din următoarele propoziţii:
Peste vârful dealului soarele coboară. El va apune curând. Ţăranii se întorc de la câmp. Mugete de vite se aud prin sat. Animalele se îndreaptă spre grajduri. S-au aprins luminile pe uliţele satului. Noaptea coboară peste sat. Luminile de la ferestre se sting. Liniştea a cuprins satul. Doar câinii mai latră din când în când.

Exemplu:	I	II
	Soarele	coboară

Ce fel de propoziţii aţi obţinut?

15. Găsiţi cuvinte potrivite în locul punctelor şi alcătuiţi propoziţii:
....., ... este silitor.
..... scrie frumos.

Scanned with OKEN Scanner

..... coase o rochie.
..... munceşte în livadă.

16. Scrieţi şase propoziţii despre animale şi păsări domestice.

17. Alegeţi cuvintele potrivite din paranteză (elevul, bradul vântul, frunzele, păsările) care, împreună cu cele de mai jos pot forma propoziţii:
Creşte, cad, ciripesc, învaţă, bate.

18. Alcătuiţi propoziţii cu cuvintele următoare:
învaţă, curge, se joacă, silitor, aleargă, este îmbelşugat, seamănă.

19. În textul următor subliniaţi cuvintele care arată ce fac elevii, echipele, suporterii, jucătorii, jocul:
În curtea şcolii elevii pregătesc terenul pentru meci. Ei fac curăţenie şi aşteaptă începerea meciului. Echipele se pregătesc de luptă. Suporterii ocupă locurile. Jucătorii intră pe teren. Jocul începe.

20. Scrieţi patru propoziţii despre:
mama, tata, bunicul, fratele.

21. Alcătuiţi propoziţii în care să arătaţi ce fac:
fanfara, vrăbiuţa, flăcăii, ploaia, copii, un om, veveriţa, nişte vrăbii.

22. Înlocuiţi punctele cu cuvinte potrivite:
Ieri ..... mai mult soare
Elevul de serviciu ..... tabla.
Avionul ..... deasupra oraşului.
Munţii sunt .....
..... desenează o hartă.
..... aleargă pe câmpie.
..... cântă din fluier.

23. Cu cuvintele de mai jos alcătuiţi un text cu titlul "S-a rătăcit":

Scanned with OKEN Scanner

în, copii, după, pădurea, s-au dus, ciuperci, a rămas, în urmă, Ancuța, prietenilor, ei, s-a rătăcit, pădure, pe Ancuța, a găsit-o, toți, în casă, copii, au venit, ea, în.

24. Transformați propozițiile date în propoziții simple:
Scrierile lui Creangă ne încântă copilăria.
Cărările munților îi cheamă pe copii.
Pescărușii zboară deasupra valurilor înspumate ale mării.
Cerul se acoperă cu nori grei.
Râul argintiu șerpuiește pe sub copaci.

25. Rebus:

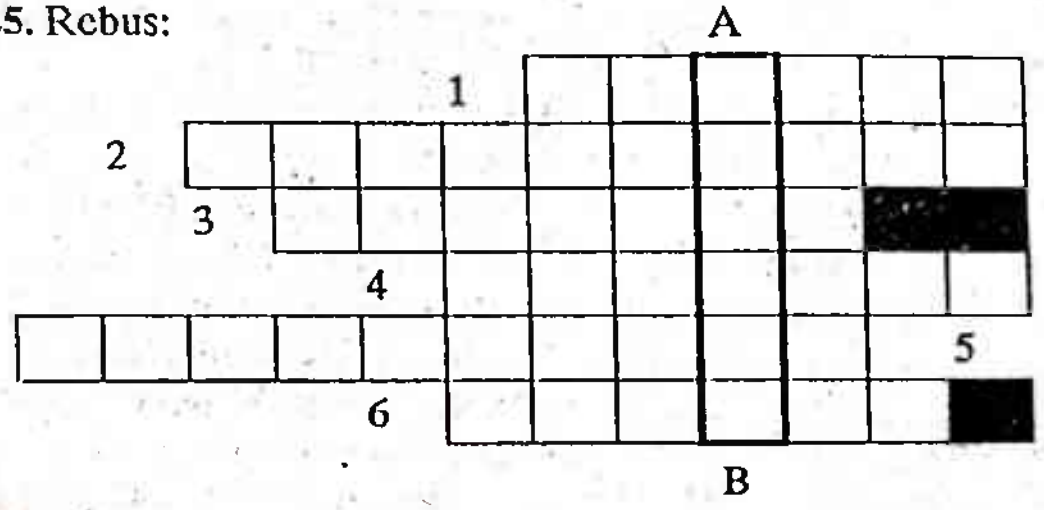

De la A la B – semnul grafic al sunetului
1. Formează cuvintele.
2. Comunicare spusă sau scrisă.
3. Propozițiile sunt formate din. . .
4. Cea mai mică parte a unui cuvânt.
5. Propoziția este . . .
6. Se rostesc fără ajutorul altor sunete.

Scanned with OKEN Scanner

1. Introducere

Toderiță și semnele de punctuație

Semnul întrebării: Cum se poate una ca asta?
Liniuță: Își râde de noi
Semnul exclamării: E nemaipomenit!
Sfetnicul: Dar ce s-a întâmplat?
Toți: Toderiță! El e pricina!
Virgulă: Da, Toderiță!
Sfetnicul: Toderiță dintr-a doua? Ce-a mai făcut?
Liniuță: Nu ține seama de noi. Iată ultima lui scrisoare: "Dragii mei bunici purcei care mi-i iați dat, au pierit cu toți și-a rămas numai, un singur purcel, al vostru nepot Toderiță".
Sfetnicul: Eu zic să nu ne întoarcem în caietele lui până când nu va înțelege să ne folosească așa cum trebuie.
Virgula: Aprob propunerea.

Și așa semnele de punctuație au fugit din caietele lui Toderiță.

Toderiță s-a dus să le caute în împărăția lui Punct-Împărat să-și ceară iertare pentru că le-a disprețuit.

Toderiță: Uff! Abia-mi mai pot mișca picioarele. Unde-o fi împărăția asta afurisită? Cică acolo locuiesc toate semnele de punctuație. Ce le-o fi venit să plece din caietele mele? Mi-au trimis răvaș că nu le folosesc cum trebuie. Hm... Ce mare lucru cu punctuația! Eu știu să

Scanned with OKEN Scanner

scriu și fără virgule, liniuțe și atâtea altele... Dar la școală mi le cer. Altfel nu plecam să le caut. Și de când merg! Și mi-e foamel Și-s frânt de oboseală.

Ajuns acolo, Punct-Împărat l-a pus la tot felul de încercări grele. Și pentru că i-a fost foame a poruncit să scrie pe hârtie ce mâncăruri dorește să mănânce. Toderiță a scris:

Fript-ura laptedulce ciorbă de pește ardei mpluți plăcintă cu brânză.

Bucătarul (citește nota): Cum le gătesc, Măria-ta? Amestecate?

Punct-Împărat: (zâmbind) Amestecate, căci așa îi plac oaspetelui nostru.

La invitația Împăratului Toderiță se repede lacom să guste din bucatele aduse, dar rămâne cu lingura în mână.

Toderiță: Aș vrea să știu ce bucate sunt astea?

Punct-Împărat: Tocmai ce ai dorit. Numai că bucătarul le-a pus pe toate la un loc, amestecate, la fel ca o compunere fără virgule.

Și așa, Toderiță a reușit să înțeleagă că trebuie să folosească semnele de punctuație.

Ele s-au întors voioase în caietul lui.

ATENȚIE! SĂ NU FACEȚI ȘI VOI CA TODERIȚĂ!
ÎMPRIETENIȚI-VĂ CU SEMNELE DE PUNCTUAȚIE.
LE VEȚI GĂSI ÎN PAGINILE URMĂTOARE.
DECI, LA DRUM! SPOR LA TREABĂ!

Exerciții:

1. <u>Tăiați răspunsurile greșite:</u>

Două puncte se pun:

a) după o strigare
b) înaintea unei explicații
c) înaintea unei mirări
d) la sfârșitul unei întrebări

Scanned with OKEN Scanner

e) înaintea unei reproduceri
f) înaintea unei enumerări

2. Puneți două puncte acolo unde este necesar, în următoarele fraze:

a) Numai ochii bătrânului au rămas ca odinioară blânzi și mângâietori.

b) Ciprian vorbi, cu vocea tremurândă
– Tătucă, am cântat Daciei întregi!

c) Sub brad erau o mulțime de jucării mașinuțe, păpuși, avioane, căluței.

d) Erau acolo tot felul de caiete de compunere, de gramatică, de dictare.

e) Îl felicitase chiar și vânzătoarea
– Ești specialist!

3. Alcătuiți trei propoziții în care să folosiți două puncte în situații diferite. Pentru fiecare propoziție explicați folosirea lor.

4. Tăiați răspunsurile greșite:

Virgula se folosește la:

a) la sfârșitul propoziției care arată o mirare;

b) între cuvintele unei enumerări;

c) pentru a despărți de restul propoziției cuvântul care arată o strigare;

d) între subiect și predicat;

e) înaintea enumerării;

f) între părți de propoziție de același fel;

5. Răspundeți la întrebări folosind corect două puncte și virgula.

Ce pomi fructiferi se plantează în livadă?

Cum trebuie să fie un bun școlar?

Ce ai în ghiozdan?

6. Puneți virgula la locul potrivit:

Anca Dănuț Maria și Marcel au plecat la ghețuș. Ei purtau căciuli mănuși fulare și bocanci.

– Ai grijă Maria să nu cazi!

Scanned with OKEN Scanner

7. Alcătuiți șase propoziții în care să folosiți două puncte și virgula.

8. Puneți semnele de punctuație potrivite în textul următor:
Doamna învățătoare îl întreabă pe Andrei
Cum se numește țara noastră
Țara noastră se numește România răspunde el
Ce însușiri are poporul român
Poporul român este harnic viteaz și primitor
El iubește libertatea și pacea
Bravo Andrei Ai dat un răspuns foarte frumos

9. Găsiți cuvântul care arată o strigare și puneți-l între virgule:
a) Ana hai să citim!
b) Ce faci tată la serviciu?
c) Vii la școală Sorine?

10. Puneți virgula între cuvintele enumerării:
a) În livada casei cresc: meri peri caiși cireși.
b) Poporul român este: harnic viteaz omenos primitor iubitor de pace

11. Completați spațiile punctate cu cuvinte potrivite:
La ferma de animale am văzut: vaci, ..., ..., ..., ..., ...
Colegul meu este harnic, ... și .....

12. Alcătuiți propoziții cu cuvintele de mai jos în care să folosiți două puncte (:) și virgula (,):
a) introducere cuprins încheiere
b) a întrebat
c) era Grivei

13. Alcătuiți o propoziție în care să folosiți în enumerare cît mai multe însușiri ale vulpii folosind două puncte (:) și virgula (,).

14. Puneți două puncte înaintea cuvintelor persoanei care vorbește.
Sorin a întrebat

Scanned with OKEN Scanner

– Cum se păstrează strugurii?

15. Puneți două puncte înaintea enumerării:
Elevii au cules roșii, ardei, vinete și castraveți

16. Răspundeți la întrebări folosind două puncte (:).
Ce copaci trăiesc în pădure?
Ce cărți ai citit?
Ce ai tu în penar?

17. Puneți virgulele la locul potrivit:
a) Au înflorit mușcata garoafa și cercelușul
b) Oltul întâlnește în drumul său privelişti încântătoare sate și orașe înfloritoare câmpii cu lanuri de grâne dealuri cu vii și livezi.
c) Veniți aici copii!
d) Patrocle am rătăcit drumul!
e) Ce film ai văzut Alina la cinematograf?

18. Puneți virgulele în textul:
Victor Marin Vasile și Andrei s-au adunat pe terenul de sport. Ei au adus plasă minge maieuri și tenișI.
– Copii pregătiți-vă pentru meci! le-a spus domnul învățător.

19. Puneți virgulele la locul potrivit:
a) – Spune ghiaure pe unde se ascunde domnul vostru?
b) Trageți copii!
c) Sub cojocelul de omăt ghioceii toporașii și brândușele se grăbesc să încolțească.
d) Apele dealurile și câmpiile împodobesc pământul românesc.
e) Castanul bătrân rămuros și umbros ne adună sub coroana lui.
f) Plouă mărunt fără încetare.
g) Ioana aşteaptă-mă!
h) Of m-ai ameţit cu vorba!

20. Subliniați propoziția prin care se adresează o întrebare:
Motănel a spart o cană.
Eu i-am spus:
– De ce nu te astâmperi?

Scanned with OKEN Scanner

21. Puneți semnele de punctuație necesare următoarelor propoziții:

a) Vizitând o grădină zoologică copiii au văzut leul girafa elefantul și maimuța

b) Cine au fost strămoșii noștri

c) Ce frumoasă ești patria mea

22. Folosind cuvintele de mai jos, formați propoziții:

a) școlii, sunt, buni, mândria, elevii

b) care, îndatoririle, sunt, școlarului

c) pace, oamenii, pentru, luptați

23. Puneți corect semnele de punctuație în următoarele propoziții:

Radu rămâne în casă necăjit

Gelu îl întreabă

Radule de ce ești supărat

24. Alcătuiți un text în care să folosiți semnul întrebării și exclamării. Titlul să fie "Iarna pe uliță".

25. Folosiți corect *două puncte* în următoarele fraze:

a) Planta este alcătuită din rădăcină, tulpină, frunze, flori și fructe.

b) M-am uitat la ceas era ora nouă

c) Ileana m-a întrebat

– Ce notă ai luat?

26. După modelul de mai jos alcătuiți propoziții cu cuvintele:

Clasele, iarna.

Exemplu:

Elevii învață bine.

Învață bine elevii?

Ce bine învață elevii!

27. Explicați folosirea semnelor de punctuație învățate din textele de mai jos:

a) Păduri întregi de brazi, de carpeni și mesteceni căzuseră.

(Simion Mehedinți, *Fagul*)

Scanned with OKEN Scanner

b) Și-n lumea schimbată vibrau cântecele, zumzetele, glasurile muncii.

(Mihail Sadoveanu, *Ciocîrlia*)

c) – Alei! Oameni buni, zise cucoana.

(Ion Creangă, *Povestea unui om leneș*)

d) – Ai venit? Și glasul i se părea fetiței aspru.

Răspunse cam întristată:

– Am venit!

Femeia întrebă blând:

– Ai luat premiu?

– Am luat.

(Marin Preda, *Prima lecție*)

28. Puneți la sfârșitul propozițiilor semnele de punctuație necesare:

Noi am fost la teatru .
Ce faceți astăzi ?
Azorel, vino aici !

29. Citiți propozițiile și explicați folosirea semnelor de punctuație de la sfârșitul propozițiilor:

Mergem în vizită?
Să nu te prind în casă, Lăbuș!
Nu merg azi la film.

30. Puneți semnele de punctuație care lipsesc:

a) Ionel merge la bunica .
Bunica face prăjituri ,
Ce faci bunico ?
O prăjitură cu mere .
Dă-mi te rog o prăjitură
Ce prăjitură bună !

b) Pisoiul a spart o cană .
Eu i-am spus :
Du-te de aici .
De ce nu te astâmperi ?

Scanned with OKEN Scanner

31. Alcătuiți un text în care propozițiile să aibă la sfârșit, semnul exclamării și semnul întrebării.

Titlul: "La bibliotecă".

32. Puneți în locul parantezelor semnele de punctuație care lipsesc:

Cum îl văd, copiii îl înconjoară din toate părțile și strigă bucuroși ( )

– Uite-l pe Furnicuță ( ) Te-am așteptat, Furnicuță ( )

Și nici un joc nu începe fără el ( ) Iar când vreunul mai supărăcios și mai certăreț strică jocul ( ) care mai de care îl cheamă în ajutor ( )

( ) Furnicuță, uită-te la el ( )

Nu s-a întâmplat o dată să mă întâlnesc cu el și să nu mă salute ( )

( ) Bună dimineața ( ) Ce mai faceți ( )

2. Texte pentru dictare

a) Văleu, cumătră, talpele mele!

Mă rog, scoate-mă, că-mi arde inima-n mine!

– Ba nu, cumătre, c-așa mi-a ars și mie inima după iezișorii mei!

– Cumătră, mă pârlesc, ard de tot, mor, nu mă lăsa!

– Arzi, cumătre, mori căci nici viu nu ești bun!

(I. Creangă, *Capra cu trei iezi*)

b) – Tu ești Pui de om?

– Eu.

– Știi de ce te-am chemat aici?

– De unde vrei să știu?

– Am să te-ntreb mai multe.

– Întreabă-mă!

– E adevărat că te-au prins zilele trecute niște tâlhari?

– Adevărat!

– Și te-au întrebat unde sunt vacile satului?

– Da.

(V. Eftimiu, *Fluierul ciobanului*)

Scanned with OKEN Scanner

c) E primăvară.
Copii se bucură.
– Priviți! strigă Ana, arătând către bolta albastră.
– Se întorc păsările!
Primăvară, primăvară, bine ai venit la noi!

d) Și atunci primul pitic spuse:
– Cine a stat pe scăunelul meu?
Al doilea urmă;
– Cine a mâncat pe talerul meu!
Al treilea:
– Cine a mușcat din pâinișoara mea?
Al patrulea:
– Cine a luat din legumele mele?
Al cincilea:
– Cine a umblat cu furculița mea?
Al șaselea:
– Cine a tăiat cu cuțitul meu?
Al șaptelea întrebă și el:
– Cine a băut din cupa mea?

(Frații Grimm, *Albă-ca-Zăpada*)

e) Mama îl întrebă pe Vlăduț:
– De ce vii așa târziu de la școală?
– Am făcut o faptă bună, spuse băiatul.
– Ce faptă? se interesă mama.
– Am ajutat un bătrân.
– Cum ?
– I-am dus acasă plasele pline de cumpărături.
– Singur?
– Nu, împreună cu prietenul meu, Șerban.
– Ai făcut o faptă bună, îl laudă mama.

Scanned with OKEN Scanner

1. Cuvântul, silaba, sunetul, litera

1. Alcătuiți propoziții cu cuvintele: vacanța, plimbare, cărți, spectacol, teatru, bilete, ghișeu, prietenul.

2. La propozițiile date mai jos adăugați cuvinte potrivite, pentru a forma propoziții din trei, patru sau cinci cuvinte:

Exemplu:

a) Iarna a sosit.
b) Iarna geroasă a sosit.
c) Iarna geroasă a sosit acum.

Copiii se joacă.
Fulgii plutesc.
Zăpada strălucește.
Săniile alunecă.
Cânteccle răsună.
Bunicii privesc.
Frunzele au căzut.
Florile s-au veștejit.
Clasa este curată.
Fetițele vin.
Iepurele fuge.
Ursul doarme.

3. Alcătuiți un text în care să folosiți cuvintele:
iarna, anotimp, noaptea, ziua, soarele, nori, cenușii, zăpadă, strălucitoare, fulgi de vată, steluțe argintii, copiii, veselie, obraji, omăt, săniuș.

4. Completați silaba care lipsește:
ca . . . ., ar . . . ., va . . . ., na . . . . , vo . . . . , ca . . . . , me . . . .

5. Formați cuvinte urmând explicațiile date:
animal care trăiește în apă r . . . . . .
apă curgătoare r . . . . . .

Scanned with OKEN Scanner

acțiune pe care o fac când sunt vesel r . . . . . .
fruct m . . . . . .
pom fructifer p . . . . . .
vehicul cu boi c . . . . . .
cărbuni încinși j . . . . . .

6. Scoateți silaba pentru a obține alte cuvinte prin înlocuirea ei cu altă silabă:

Ex: lca-să
la-să
teacă, coadă, coamă, boabe, teamă, soare, miere, capră

7. Subliniați cuvintele care arată despre cine se vorbește în propoziție:

Bunica ne zâmbește blând.
Afară vântul bate puternic.
Copiii sunt la derdeluș.
Ileana vorbește la telefon.
Ascensorul se ridică la etaj.
Divanul din odaie mă așteaptă.

8. Găsiți pentru fiecare cuvânt mai multe acțiuni:

iepurele = sare, fuge, se ascunde
copiii =
Costel =
soarele =
vântul =
norii =
medicul =
zăpada =

9. Puneți litera potrivită în locul liniuței:

Co-nel (nume de băiat)
So-ina (nume de fată)
ra-ă (se află la marginea tabloului)
ra-ă (apare când te lovește)

Scanned with OKEN Scanner

10. Schimbaţi forma cuvintelor de mai jos încât să arate o singură fiinţă, lucru sau fenomen al naturii:

copiii, sate, oraşe, străzile, curţi, şcoli, fulgere, fetiţe, grădini, ghiocei, brazii, zăpezi, tunete, ceasuri, ploi, căprioare, pantofi, vânturile, razele.

11. Schimbaţi forma cuvintelor date în aşa fel încât să arate mai multe fiinţe, lucruri sau fenomene ale naturii:

ciocârlia, om, casa, vânt, vapor, ram, albina, ploaie, caiet, poet, poezie, copil, uşă, păpuşă.

12. Găsiţi alte cuvinte care să poată fi alăturate cuvintelor de mai jos. Alcătuiţi propoziţii.

. . . . .	. . . . .
. . . . .	. . . . .
om.	tăcere . . . . .
. . . . .	. . . . .
mici	
. . . . .	. . . . .
ochi	păşea. . . . .
. . . . .	. . . . .
. . . . .	. . . . .
privea.	zăpadă. . . . .
. . . . .	. . . . .
. . . . .	. . . . .
brazi.	nori. . . . .
. . . . .	. . . . .
. . . . .	. . . . .
munţi.	păduri. . . . .
. . . . .	. . . . .

13. Completaţi spaţiile punctate cu forma potrivită a cuvintelor:

hazliu, durduliu, zglobiu, grijuliu, tuciuriu

Scanned with OKEN Scanner

copil .....
copii .....
copiii.....
niște copii.....
copilului.....
unor copii.....
copiilor.....

14. Scrieți șase propoziții despre animale domestice și sălbatice.

15. Scrieți patru propoziții despre anotimpuri.

16. Despărțiți în silabe cuvintele:

așteaptă, toamna, copiii, copii, neaua, câmpie, taie, duduie, poartă, ghiozdan, ie, greșeală, piatră, mioare, cartea, omenoasă, amiază, albia, soare.

17. Despărțiți în silabe cuvintele din propozițiile date:
În port se plimbau copii.
Copiii erau veseli.
Un bătrân avea doi fii.
Fiii erau harnici.

18. Despărțiți în silabe:
copil, copii, copiii
geamgiu, geamgii, geamgiii
fiu, fii, fiii

19. Despărțiți în silabe cuvintele:
cafegiu, cafegii, cafegiii
pălărie, farfurie, copilărie, scrie, ploaie,
azalee, alee, idee
ființă, știință, alcool, zoologie
duel, poet, poezie

20. Dați exemple de cuvinte care să conțină vocalele, *ea* și *ie* în silabele alăturate.

Scanned with OKEN Scanner

21. Copiaţi cuvintele date:
argintiu, cenuşiu, auriu, timpuriu, castaniu, zglobiu,
argintii, cenuşii, castanii, timpurii, sglobii, auril.

22. Adăugaţi cuvintelor date forma potrivită a cuvintelor de mai sus. Alcătuiţi cu ele propoziţii:

nori	copil . . . . .
nor	copii . . . . .
pene	soare . . . . .
stelute	spice . . . . .
soi	cireşe . . . . .

23. Scrieţi o strofă dintr-o poezie de Mihai Eminescu şi despărţiţi cuvintele în silabe.

24. Scrieţi câte zece cuvinte formate din două silabe, trei silabe, o silabă.

25. Completaţi cu silaba care lipseşte:
pi-, par-, co-, -tic, - nos, -teaz, cra-tă, că-tan, vi-tor

26. Ce cuvinte obţineţi ordonând următoarele grupuri de silabe:

a) rit, în so	=. . . . .
b) mâ, ro, nesc	=. . . . .
c) ic, bă, ţii	=. . . . .
d) ca, bri, fa	=. . . . .

27. Înlocuiţi silaba subliniată cu alta nouă. Ce cuvinte obţineţi?

ma*re*	voc*e*
. . . . .	. . . . .
. . . . .	. . . . .
. . . . .	. . . . .
. . . . .	. . . . .

28. Completaţi:
Propoziţiile sunt alcătuite din . . . . . .
. . . . . .sunt alcătuite din silabe.
Silabele sunt alcătuite din . . . . . .
Litera este . . . . . .

Scanned with OKEN Scanner

Sunetele sunt de două feluri .....
Vocalele sunt .....
Consoanele sunt : .....

29. Schimbați consoana c de la cuvintele car, cană, ecou, cu alte consoane. Scrieți cuvintele obținute și alcătuiți cu ele propoziții formate din trei cuvinte.

30. Subliniați vocalele din text:

Iarnă. Noapte lucie pe o lume ca din povești: copaci de zahar, câmp de cristal, iaz de oglindă. Viețuitoarele pustietății sunt îmbătate de farmecul acesta.

31. Subliniați consoanele din text:

Ce te legeni, codrule
Fără ploaie, fără vânt
Cu crengile la pământ

32. Completați cuvintele cu vocalele și consoanele care lipsesc:

ca-e, le-ume, li-ezi, p-ăcere, ha-nic, i-z, bât-an, î-bătrânit, gâ-ndit, năpas-ă, p-tere, ccalal-ă, d-al, m-nți, voev-d, n-am, gâr-a, născoce-te, g-sit, cu-e, al-e, al-e, s-are, -are, le-n, cot-are, gă-ace, a-ipa, co-tina, ve-nic.

2. Grupuri de litere

1. Subliniați grupurile *ce, ci* din cuvintele: ascensor, cimpoi, cerneală, cireadă, capace, saci, pricină, Marcela, cercetare.

2. Completați cuvintele de mai jos cu grupurile de litere : *ce, ci* :

-le	tre-	-orap
-te	ple-	-neva
-re	pla-	-teşte
Ce-lia	cer-l	
Mir-a	min-una	

3. Transformați cuvintele de mai jos în așa fel încât să conțină grupurile de litere *ce, ci* :

Scanned with OKEN Scanner

Sunetele sunt de două feluri .....
Vocalele sunt .....
Consoanele sunt : .....

29. Schimbați consoana c de la cuvintele car, cană, ecou, cu alte consoane. Scrieți cuvintele obținute și alcătuiți cu ele propoziții formate din trei cuvinte.

30. Subliniați vocalele din text:

Iarnă. Noapte lucie pe o lume ca din povești: copaci de zahar, câmp de cristal, iaz de oglindă. Viețuitoarele pustietății sunt îmbătate de farmecul acesta.

31. Subliniați consoanele din text:

Ce te legeni, codrule
Fără ploaie, fără vânt
Cu crengile la pământ

32. Completați cuvintele cu vocalele și consoanele care lipsesc:

ca-e, le-ume, li-ezi, p-ăcere, ha-nic, i-z, bât-an, î-bătrânit, gâ-ndit, năpas-ă, p-tere, ceala-ă, d-al, m-nți, vocv-d, n-am, gâr-a, născoce-te, g-sit, cu-e, al-e, al-e, s-are, -are, le-n, cot-are, gă-ace, a-ipa, co-tina, ve-nic.

2. Grupurl de litere

1. Subliniați grupurile *ce, ci* din cuvintele: ascensor, cimpoi, cerneală, cireadă, capace, saci, pricină, Marcela, cercetare.

2. Completați cuvintele de mai jos cu grupurile de litere : *ce, ci* :

-le	tre-	-orap
-te	ple-	-neva
-re	pla-	-teşte
Ce-lia	cer-l	
Mir-a	min-una	

3. Transformați cuvintele de mai jos în așa fel încât să conțină grupurile de litere *ce, ci* :

Scanned with OKEN Scanner

arunc, tac, conduc, aduc, calc, fac, mănânc, coc, duc.

4. Alcătuiți propoziții în care să aveți cuvinte cu grupurile de litere.: *ce, ci* .

5. Copiați cuvintele și alcătuiți propoziții:
chcie, rochie, urechc, pereche.

6. Subliniați grupurile de litere *che* , *chi* :
Costache ia ochelarii bunicului.
Chiriță nu se joacă cu chibriturile.

7. Completați cuvintele de mai jos folosind grupul de litere *che, chi*: -nar, -tara, -mir, Ena-, -brit, -piu, ra-ta.

8. Înlocuiți grupul de litere *che* cu *chi* în cuvintele date. Ce observați?
urechc .....
pereche .....
vcche .....

9. Completați grupurile de litere care lipsesc:
-te, -ața, -ci, -mare, -ulite, pi-or, li-an, -m, -impe, -orapi, re-, -r-i, un-e, -veci, o-uri, -riac, Aș-uță, Ena-fra-, fa-, mer-, -nușa, a-r, ful-r, min-, min-, -neva, spi-, ari-, -ocan.

10. Subliniați cuvintele care conțin grupurile de litere *che, chi*. Alcătuiți cu ele propoziții:
chenar, perechi, chei, urechi, mănuși, chibrit, ciorapi, arici, ochi, racheta, cercei, cireșe, Ursache, Chiriac.

11. Scoateți cuvintele care conțin grupurile de litere *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi*. Alcătuiți cu ele propoziții:
a) Iarna-i un vestit dulgher.
(George Coșbuc, *Iarna*)

b) Ce duh ai și ce putere
Să-mpletești ceară cu miere
De la floarea din grădină
Osteniță de albină
(Tudor Arghezi, *Fetica*)

Scanned with OKEN Scanner

arunc, tac, conduc, aduc, calc, fac, mănânc, coc, duc.

4. Alcătuiți propoziții în care să aveți cuvinte cu grupurile de litere.: *ce, ci* .

5. Copiați cuvintele și alcătuiți propoziții:
cheie, rochie, ureche, pereche.

6. Subliniați grupurile de litere *che* , *chi* :
Costache la ochelarii bunicului.
Chiriță nu se joacă cu chibriturile.

7. Completați cuvintele de mai jos folosind grupul de litere *che, chi*: -nar, -tara, -mir, Ena-, -brit, -piu, ra-ta.

8. Înlocuiți grupul de litere *che* cu *chi* în cuvintele date. Ce observați?
ureche .....
pereche .....
veche .....

9. Completați grupurile de litere care lipsesc:
-te, -ața, -ci, -mare, -ulite, pi-or, li-an, -m, -impe, -orapi, re-, -r-i, un-e, -veci, o-uri, -riac, Aș-uță, Ena-fra-, fa-, mer-, -nușa, a-r, ful-r, min-, min-, -neva, spi-, ari-, -ocan.

10. Subliniați cuvintele care conțin grupurile de litere *che, chi.* Alcătuiți cu ele propoziții:
chenar, perechi, chei, urechi, mănuși, chibrit, ciorapi, arici, ochi, racheta, cercei, cireșe, Ursache, Chiriac.

11. Scoateți cuvintele care conțin grupurile de litere *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi.* Alcătuiți cu ele propoziții:
a) Iarna-i un vestit dulgher.
(George Coșbuc, *Iarna*)

b) Ce duh ai și ce putere
Să-mpletești ceară cu miere
De la floarea din grădină
Osteniță de albină
(Tudor Arghezi, *Fetica*)

Scanned with OKEN Scanner

c) Băiatul a intrat ucenic la un țesător de pânză iar fata căra pietre pentru zidari. În ceasul morții, mama își chemă copiii la ea.

d) Numai ce-i câștigat prin cinste are preț!

e) Împăratul se gândi cum l-ar putea răsplăti pentru gestul lui frumos și generos.

(Povești nemuritoare, *Două daruri*)

f) Porțile zilei se deschid și în valuri, curge lumina pe văi.

(George Coșbuc, *Legenda albinei*)

12. Alcătuiți un text cu cuvintele date: Dați-i titlul potrivit.

gimnastică, Gelu, Gina, mingea, fuge, baschet, echipa, cina, lecția, mingi, genunchi, echipament, chiar.

13. Alcătuiți un text în care să aveți o linie de dialog, semnul întrebării, punct, virgule, două puncte. Folosiți 10 cuvinte care să conțină grupurile de litere.

Titlul: "A sosit primăvara".

14. Scrieți zece propoziții formate din două cuvinte în care să spuneți ceva despre:

crengile, racheta, ochii, ghemul, rochia, girafa, degetele, ascensorul, unghia, frânghia.

15. Alcătuiți propoziții cu cuvintele:

gheară, ceară, ceai, cenușă, accident, cireș, gemete, gherghef, ghirlandă, ghioagă, gândăcel, cerneală.

16. Cum se scrie dacă sunt mai mulți (multe)?

fulg .....
fag .....
creangă .....

17. Scrieți o propoziție în care toate cuvintele să conțină unul din cele două grupuri de litere *ge, gi*.

Scanned with OKEN Scanner

3. Texte pentru dictare

a) Cecilia citește o carte.

– Ce citești, Cecilia? o întreabă mama.

– Am împrumutat de la biblioteca școlii cartea "Piticul cel fioros". Îmi place mult. Ia privește ce poze are! Aici este un circ iar aici se ceartă. Ce gâlceavă!

b) Gelu și Gina fac gimnastică.

Degeaba îi strigă Georgeta. Ei sunt atenți cum să execute exercițiile învățate la școală.

Vine Georgică. El ne arată un exercițiu nou. Geta fuge după minge. Gică o ajunge.

Pe stradă trece unchiul Eugen. El spune:

– Ce dragi îmi sunt copiii ageri!

c) Paraschiva și Chiriac se joacă de-a baba-oarbă. Chiriac s-a legat la ochi cu o basma cu chenar roșu.

El strigă:

– Unde ești, Chiriță?

– Aici, aici, răspunde Paraschiva.

Bunicul o cheamă pe fetiță. El îi cere ochelarii.

– Îndată! spun copiii, aducînd ochelarii bunicului.

d) Gheorghe și Anghelina se joacă. Gheorghe este dirijor. El are în mână o baghetă. Gherghina împletește un ciorap.

Ghemul se micșorează.

Copiii ies în grădină. Ei își scot ghetele.

– Au, au! strigă Anghelina de durere pentru că s-a înțepat cu un ghimpe.

Acum ei adună flori cu care fac o ghirlandă.

4. Grupurile de vocale

ea, la oa, le

1. Puneți în locul punctelor grupurile de vocale potrivite:

Scanned with OKEN Scanner

cart. . ., p. . .tră, f. . .r, c. . .lă, m. . .re, pod. . ., dog. . .re, . . .tagan, m. . .re, adorm. . ., gutu. . .,

2. Despărțiți în silabe cuvintele de mai sus.

3. Copiați cuvintele date și le despărțiți în silabe:
iarbă, iarnă, pădurea, canapea, apărea, plăcea, avea, speria, prindea, creangă, ea, iată, iartă, ianuarie, februarie.

4. Despărțiți în silabe cuvintele:
știință, poet, poluare, creion, ploaie, duios, taică, voiau.
Alcătuiți propoziții cu ele.

5. Dați exemple de cuvinte care conțin grupurile de sunete învățate.

6. Dați exemple de cinci cuvinte care se scriu cu: oo, ee, îi.

7. Copiați cuvintele de mai jos și alcătuiți un text:
Poienile, pădurea, plăcea, apărea, ea, moale, coada, stufoasă, se apropie, prindea, începea, speria, fugea, prietenoasă, rontăia.

8. Copiați cuvintele și le despărțiți în silabe:
el, ele, eram, erai, poezie, poet, aleea.

9. Subliniați grupul de vocale *ie* în cuvintele:
ie, pieton, caiet, pietre, ieșire, ieftin, iepure, paie, cheie, baie, ierbar, iederă, ienupăr, păstaie.

10. Ce observați la grupul de vocale *ie*, după ce despărțiți în silabe cuvintele din exercițiul anterior?

11. Despărțiți în silabe cuvintele:
miercuri, voie, iepure, pierde, pieptul, femeie, duduie, trebuie.
Formați propoziții cu aceste cuvinte .

12. Alcătuiți un text în care să folosiți cuvintele:
el, ied, iepure, oaie, claie, iernat, roșie, tichie, capra, micii, câmpia.

13. Subliniați cuvintele în care grupurile de litere *ea, ia, oa, ie* sunt într-o singură silabă:

Scanned with OKEN Scanner

recreație, ieșeam, idee, taie, voie, ieri, Maria, ordinea, rondăie, patrie, gheară, neatenție, circulație, donație, privirea, obligația, acuzația, argintie, cenușie, roșie, castanie.

14. Alcătuiți propoziții formate din două cuvinte cu: *eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele.*

15. Copiați cuvintele de mai jos:
aceea, aceia, aceeași, aceiași
Formați propoziții cu ele.

16. Completați spațiile punctate cu unul din cuvintele de mai sus:

a) fata . . . . . .
strada. . . . . .
țara. . . . . .
poiana. . . . . .
cartea. . . . . .
masa. . . . . .
clasa. . . . . .

b) copiii . . . . . .
cocorii . . . . . .
gândacii . . . . . .
oamenii . . . . . .
sacii . . . . . .
norii . . . . . .
pantalonii . . . . . .

c) . . . . . fată
. . . . . stradă
. . . . . țară
. . . . . poiană
. . . . . .carte
. . . . . .masă
. . . . . .clasă

d) . . . . . copii
. . . . . .cocori
. . . . . gândăcei
. . . . . .oameni
. . . . . .saci
. . . . . .nori
. . . . . .pantaloni

Alcătuiți propoziții cu aceste cuvinte.

17. Tăiați forma incorectă:
Aceeași
——— brazi înalți înconjurau cabana.
Aceiași

Jucam fotbal în {aceeași / aceiași} ——— echipă.

Scanned with OKEN Scanner

Se întoarseră în $\frac{\text{aceeași}}{\text{aceiași}}$ zi la $\frac{\text{aceeași}}{\text{aceiași}}$ oră.

18. Dictare:

a) E miercuri. Petrică cere voie mamei sale să se joace. El are un ied și un iepure. Toată ziua nu-i pierde din ochi. Iedul are pieptul negru. Acum behăie. E semn că trebuie să-i dea de mâncare.

Pe drum trece o femeie. Ea vorbește cu Petrică. Iepurele ciulește urechile.

Deodată duduie un tractor. Amândouă animalele se ascund.

b) Ieri m-am întâlnit cu o veche prietenă.

– De când nu te-am mai văzut! mi-a spus ea.

– Da, nu ne-am văzut de mult, i-am răspuns.

Ea mi-a povestit multe despre colegii noștri. Eram vesele amândouă.

c) E seară. Maria stă la fereastră. Întunericul se furișează pe alcea din grădină. Păsările se strâng la cuiburile lor. Arborele puternic le va veghea somnul.

Cine bate oare în geam?

O rămurea a lovit fereastra. Ceasul arată ora șapte.

d) Este după-amiază. Miaunică e gata să pună laba pe un pui de rândunică. Ionel o alungă cu o piatră.

– Cum să iei viața bietului puișor? strigă băiatul.

După ceartă o desmiardă ca să o împace.

– Trebuia să salvez puișorul. Fără îndoială că îți place fripturica. Dar la mama și la frățiorii lui te-ai gândit?

e) E ziua de naștere a lui Andrei.

El i-a invitat pe cei patru prieteni ai săi și pe alți copii din vecini. Copiii fac larmă.

Nenea Ion e bucuros când își privește fiii. Are multe bucurii de la ei.

– Tu vii duminică la meci, Andrei?

– Cum să nu, știi bine cât de mult îmi place.

Scanned with OKEN Scanner

Fraţii mijlocii sunt foarte hazlii. Toţi copiii râd de glumele lor.

f) O vrăbiuţă sărea din piatră în piatră. S-a aplecat cu grijă şi a băut. După aceea şi-a scuturat aripioarele în apa cristalină şi a zburat pe o crenguţă. Aici a început să-şi netezească penele ude.

– Ce face, mamă? am întrebat eu.

– Se curăţă.

– De ce se curăţă?

– Fiindcă şi-a udat aripioarele în apa cristalină şi a zburat pe o crenguţă. Aici a început să-şi netezească penele ude.

19. Completaţi spaţiile punctate cu cuvintele date:
iepuri, răstoarnă, scoală, lenea, patrie, scrie, roade, fapte, piere.
Mâna care nu ştie să ..... dă vina pe condei.
Omul se cunoaşte după..... iar pomul după ....
..... e cucoană mare care cere mâncare.
Cine fuge după doi ..... nu prinde nici unul.
Omul fără ..... e ca puiul fără mamă.
Buturuga mică ..... carul mare.
Dreptatea niciodată nu .....
Cine se ..... de dimineaţă departe ajunge.

5. Exerciţii de scriere a cuvintelor care au pe m înaintea lui b şi p

1. Scriem litera ..... înaintea lui p şi b.

2. Completaţi cuvintele cu literele care lipsesc:
î-preună, pli-bare, câ-pic, î-bolnăvit.

3. Alegeţi cuvintele care conţin pe *m* înaintea lui *p* şi *b*:
excursie, poieniţă, împrietenit, nevoi, umblă, dealuri, bomboane.
Alcătuiţi cu ele propoziţii.

4. Scrieţi zece cuvinte în care să aveţi *m* înaintea lui *p* şi *b*. Despărţiţi-le în silabe.

5. Copiaţi cuvintele, despărţiţi-le în silabe şi alcătuiţi propoziţii:

Scanned with OKEN Scanner

ambulanță, amploare, combate, emblemă, improvizată, îmbolnăvește, umblă, împărat.

6. Alcătuiți cuvinte noi care să înceapă cu *îm*:

pădure, boboc, podoabă, belșug, baie, pereche, bun, blând, barcă, bătrân.

7. Subliniați cuvintele care conțin pe *m* înaintea lui *p* și *b*:

Câmpul e verde. Un dâmb se zărește la orizont. Împrejur sunt numai lanuri de porumb. Pomii s-au îmbrăcat în frunze.

8. Completați spațiile punctate cu litera care lipsește și despărțiți-le în silabe:

î-bina, co-bina, î-pietri, î-lemni, î-păduri, î-blânzi, î-țepeni, î-podobi, a-bala, î-frunta, a-puta, î-foșoli, i-venta, î-brobodi.

9. Alcătuiți un text în care să aveți zece cuvinte care au pe *m* înaintea lui *p* și *b*.

10. Dictare:

a) Ieri am fost la circ. M-am îmbrăcat cu o rochie nouă. Mama mi-a împletit codițele. Am văzut cum îmblânzitorul de animale le împărțea bomboane. Acrobații împreună cu clovnii au realizat un număr senzațional.

b) Sorin are un meci important. Clasa lui se va întrece cu o clasă paralelă.

Care va fi campionul?

E încă liniște.

De jur împrejur terenul este împădurit. După împărțire fiecare echipă trece pe locul ei. Terenul se umple. Meciul începe.

11. Alcătuiți un text cu cuvintele:

importantă, s-a îmbăiat, se îmbracă, umblă, ambițioasă, îmbărbătează.

6. Cuvinte care se scriu cu consoana dublă "nn"

1. Copiați cuvintele:

noapte, nod, nămol, negru, neagră, nebun, nor.

Scanned with OKEN Scanner

2. Formați cuvinte care să conțină *nn*. Alcătuiți propoziții cu ele.

3. Găsiți încă cinci cuvinte care să conțină *nn*.

4. Dictare:

a) Ana s-a înnoit cu o rochiță albastră. Este fericită. Iute își înnoadă cordonul și fuge la copii.

– Ce rochiță frumoasă! spun prietenele cu admirație.

Deodată cerul s-a înnourat.

Ploaia începe. Fetița aleargă și cade. Se înnămolește. Ce rău îi pare!

b) Cerul s-a înnourat. Soarele nu se mai zărește deloc, de parcă s-ar fi înnoptat. Vântul suflă. Ramurile copacilor parcă s-au înnodat. Degeaba m-am înnoit cu rochiță nouă. Praful stârnit de vânt mi-a înnegrit volanele. Nu-mi place deloc această privelițe înnegurată.

Scanned with OKEN Scanner

Cap.IV. EXERCIŢII DE SCRIERE CORECTĂ

1. Copiaţi cuvintele de mai jos:

Alexandru, Roxana, pix, exerciţiu, examen, fix, taxa, taxi, exemplu, exact, axa, extrafină, excavator.

2. Folosind cuvintele de la exerciţiul anterior alcătuiţi propoziţii.

3. Despărţiţi în silabe cuvintele:

excursie, excursionişti, fixată, tramvai, taxatoare, gara, echipament, rucsac, extraordinar.

4. Copiaţi:

Cartea *sa* e veche, a *sa* e nouă.
Cartea *lui* e veche, a *ei* e nouă.
Fică-*sa* este plecată.
Soră-*sa* este o elevă bună.

5. Alcătuiţi propoziţii cu cuvintele:

s-a dus, s-a gândit, s-a mirat.

6. Puneţi în locul punctelor cuvintele potrivite (s-au, sau, s-a, sa, i-a, ia):

Dancl . . . . . spus că lucrarea . . . . a fost cea mai bună.

Nimeni nu . . . . . mirat când a fost propusă să meargă la olimpiadă.

Alexandru . . . . . cerut surioarei sale să . . . . din bibliotecă cartea cumpărată de curând.

7. Copiaţi:

Pleci *sau* rămâi?
Pleci *ori* rămâi?
Vorbeşte cu Ion *sau* cu Maria?
Vorbeşte cu Ion *ori* cu Maria?

8. Alcătuiţi propoziţii folosind expresiile:

s-au dus, s-au gândit, s-au aşteptat, s-au văzut, m-au văzut, v-au văzut.

Scanned with OKEN Scanner

9. Treceţi în locul punctelor cuvintele din paranteză, care se potrivesc (sa, s-a, sau, s-au, ia, i-a):

a) Andrei .... dus la teatru împreună cu sora ..... El ..... un program. Acolo ..... uitat la jocul actorilor. Nu ştiau ce să admire mai întîi, luminile ..... construcţia.

b) Când mergea spre şcoală ..... întâlnit cu sora ..... Iepuraşul ..... speriat. Rochiţa ..... este nouă.

10. Alcătuiţi propoziţii cu expresiile:
i-ai, dat, mi-a citit, lasă-mă, i-au arătat, cere-mi, dă-mi.

11. Alcătuiţi propoziţii cu expresiile:
la şcoală, l-a mâncat, la piaţă, la cumpărături, l-a nimerit, l-a îmbrăcat, la mare, la munte, l-a chemat.

12. Daţi exemple de zece propoziţii în care să folosiţi cuvintele *l-a, la.*

13.Copiaţi propoziţiile:
Ia te uită ce frumos el
Ea a luat o carte.
Lenuţa ia o carte.
I-a dat cartea lui Costel.
Costel i-a luat cartea şi i-a mulţumit.
Ea este bucuroasă.

14. Alegeţi forma potrivită a cuvintelor din paranteză:
a) Andrei (sa, s-a) supărat când sora (sa, s-a) i-a făcut observaţie. Mihai (sa, s-a) dus la teatru cu prietena (sa, s-a), Ioana. La intersecţie (sa, s-a) oprit brusc.
b) Lui Mihai (i-a, ia) venit rândul să răspundă la lecţie. Băiatul se apropie de tablă, (i-a, ia) cartea în mână şi explică, sigur pe el, rezolvarea problemei. Nimeni din clasă nu (sa, s-a) aşteptat să răspundă aşa frumos. Nimeni, în afară de colega (sa, s-a) de bancă. Ea ştia secretul: de mai bine de o săptămână (s-au, sau) pregătit zi de zi să şteargă pata adusă de nota mică de la ultima lucrare de control.

Scanned with OKEN Scanner

– Ei, Mihai, ești (s-au, sau) nu ești mulțumit?
– Acum sunt.

15. Folosiți în propoziții cuvintele:
s-au, sau, s-a, sa, i-a, ia.

16. Tăiați forma care nu e potrivită:
N-a
—— plâns, ci a stat așa cu capul în palmele aspre.
Na

Mi-au! Iertare!
——— ———
Miau! Ertare!

sau
Acum toate —— isprăvit.
s-au

i-ar
Eu stăteam pe scaun, —— el mă certa.
iar

S-ar dea i-a
—— putea întâmpla să —— peste un vânător, care să-l ——
sar de-a ia
la ochi.

17. Scrieți după dictare:
a) Cică era odată într-un sat un om grozav de leneș, și satul văzând că acest om nu se dă, la muncă nici în ruptul capului hotărâ să-l spânzure.
Așa era pe vremea accea.
(I.Creangă. *Povestea unui om leneș*).
b) Până la optzeci de ani nu i s-a întâmplat nimic Hagiului. Nu l-a durut un dinte măcar. I-au căzut toți de bătrânețe pierzându-i pe unii în coajă, pe alții în miez de pâine.
(Barbu Șt. Delavrancea, *Hagi-Tudose*)
c) – Nu v-am mai văzut niciodată.

Scanned with OKEN Scanner

– Am venit, spun ei. Ne-ați chemat și, ca întotdeauna v-am ascultat.

d) M-a rugat:

– Dă-mi cartea!

Mi-a spus:

– Îmbracă-te!

e) Am pornit pe stradă. O fetiță a trecut strada, alergând pe lângă mine iar două o urmau. Văzând-o atât de grăbită, m-am gândit s-o strig și s-o opresc, dar ajunsese prea departe.

f) Când l-a găsit, când i-a văzut aripa ruptă, a înțeles că era pierdut; dar și-a ascuns durerea ca să nu-l deznădăjduiască pe el.

(Al. Brătescu-Voinești, *Puiul*)

g) Decât să-i moară toți puii, mai bine numai unul și fără să se uite înapoi, ca să nu-i slăbească hotărârea a zburat cu puii zdraveni pe când cel rănit striga cu deznădejde:

– Nu mă lăsați! Nu mă lăsați!

A încercat să se târască după ei, dar n-a putut, și a rămas în loc.

(Al. Brătescu – Voinești, *Puiul*)

h) Eu sunt cuminte. N-am s-o întâlnesc pe cotoroanță.

– Ce cauți în pădure?

– M-a trimis mama să culeg o poală de bureți, nene Oarță.

– Dar cu surcelele astea ce este?

– Să facem foc, să fierbem oala cu bureți.

– Pune bureții jos.

Oarță, paznic al pădurii boierului calcă cu picioarele bureții. Îi strivește.

(Zaharia Stancu, *Desculț*)

i) Mama i-a dat Mariei o carte și i-a spus:

– Ia această carte și citește-o cu atenție!

Maria a citit-o și i-a mulțumit mamei. Cartea i-a arătat cum trebuie să se poarte. Ea a rugat-o pe mama sa să-i mai ia și alte cărți.

– Fiecare copil trebuie să ia din cărți învățătură, i-a spus mama Mariei.

Scanned with OKEN Scanner

Cap. V. PROPOZIȚIA. PĂRȚI DE PROPOZIȚIE. PĂRȚI DE VORBIRE

Noțiuni de sintaxă

Propoziția este o comunicare cu un singur predicat.

După alcătuirea lor propozițiile pot fi *simple* sau *dezvoltate*.

Propoziția alcătuită numai din părți principale este o *propoziție simplă*.

Exemple:

S P

1. **Elevii** *pictează*.

P S

2. *Sosește* **primăvara**.

S P

3. **Vântul** *și* **ploaia** *au încetat*.

S V + N.P.

4. **Bătălia** *a fost lungă și grea*.

subiect predicat nominal

P

5. *Ninge*.

Propoziția dezvoltată este alcătuită din părți principale și una sau mai multe părți secundare.

Exemple:

P C

1. Învață un meșteșug.

↑ ↑

predicat complement

Scanned with OKEN Scanner

S P A

2. Meșteșugul *este brățară* de aur.

↑ ↑ ↑

subiect predicat atribut

S A P C A

3. Paza bună trece primejdia rea.

↑ ↑ ↑ ↑ ↑

sub. atr. pred. compl. atrib.

După scopul comunicării propozițiile sunt:

a) *enunțiative.*

b) *interogative.*

c) *exclamative.*

Exemple:

a) Coborau pâlcurile ciobanilor la drumul mare.

b) Care sunt afluenții Oltului?

c) Cum șuieră cumplita vijelie!

2. Părți de propoziție:

Subiectul și predicatul

Predicatul este partea principală de care depinde existența unei propoziții.

El atribuie subiectului o acțiune, o stare sau o însușire.

Predicatul arată ce face, ce este sau cum este subiectul.

La definiția predicatului nu se poate ajunge decât prin analiza unor exemple alese cu mult discernământ, care să dea posibilitatea desprinderii notelor esențiale ale noțiunii.

Exemple:

S. P.

1. Bunicul *lucrează* în grădină.

Ce face bunicul? (*lucrează*).

Scanned with OKEN Scanner

S. P.

2. Oana *citeşte* o poveste.
Ce se spune despre Oana? (*citeşte*).

S. P.

3. Şcoala *se află* în cartierul nostru.
Ce se spune despre şcoală? (că *este, există, se află*)

S. P.

4. Cartea *este nouă şi curată.*
Cum este cartea? (este *nouă* şi *curată*).

S. P.

5. Ionel *este inginer* constructor.
Ce este Ionel? (este *inginer*).

Cuvintele: lucrează, citeşte, se află, este nouă şi curată, este inginer, arată ce face, cum este, ce este, subiectul, deci sunt *predicate.*

Predicatul poate fi exprimat:

a) printr-un *verb* cu înţeles de sine stătător şi este *predicat verbal.* Răspunde la întrebarea ce face? (merge, povesteşte, dormeau, să privească, etc.)

b) prin verbul *a fi* însoţit de alte părţi de vorbire. În această situaţie este *predicat nominal* şi răspunde la întrebările: *cum este? ce este?* (este cald, este de argint, etc.).

Exemple:

a) Vântul *clatină* pâlcuri de arbori (*ce face?*).
Apele *curg* zgomotos la vale (*ce fac?*).
Cărţile *sunt* pe bancă (*ce se spune* despre cărţi?).
E primăvară. (*ce se spune* despre primăvară?)
b) Câmpurile *sunt mănoase* (*cum sunt?*).
Rarăul *este împădurit* până la mari înălţimi (*cum este?*)
Florile *sunt de salcâm* (*cum sunt?*).
Prietena mea *este Ileana* (*cine este?*).

Scanned with OKEN Scanner

Predicatul se acordă cu subiectul în persoană şi număr.

S. P.

1. Pruncul *doarme* sub umbrar.

P. S.

Dorm şi florile-n grădină.

(M. Eminescu, *Somnoroase păsărele*.

2. *Se deschide* poarta cetăţii.
Se deschid porţile cetăţii.

3. Stolul de vrăbii *a zburat*.
Stolurile de vrăbii *au zburat*.

Subiectul este o parte principală de propoziţie. Arată, de obicei, cine face acţiunea exprimată de predicatul verbal sau cine are însuşirea exprimată în numele predicativ.

Exemple:

S.

1. *Pârâul* curge pe sub perdele de aburi.
Cine face acţiunea *curge*? (*Pârâul*).

S.

2. Toamna *zilele* sunt scurte şi mohorâte.
Cine are însuşirea "scurte şi mohorâte"? (*zilele*).

Pentru a evita confundarea subiectului cu complementul aflat cu întrebarea ce? este bine să se folosească pentru găsirea subiectului întrebarea, *despre cine se vorbeşte* în propoziţie?

De reţinut: Subiectul trebuie identificat odată cu predicatul.

În livadă s-au copt *merele* (subiect).
Maria pune *merele* în coş (complement).

Subiectul poate fi exprimat prin substantiv sau pronume în cele mai multe cazuri.

În aceeaşi propoziţie pot exista două sau mai multe subiecte. Între subiectele aceleiaşi propoziţii se pune virgulă, când nu sunt legate prin *şi* ori *sau*.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul nu se desparte prin virgulă de predicat.

Exemple:

S.

1. *Veverița* stă pitită sub o creangă stufoasă.

S.

2. *Anca* adună ghiocei și toporași.

S.

3. *Ea* face buchete pentru surioara ei.

S. S. S. S.

4. *Alunii*, *cornii*, *ulmii* și *mestecenii* au înflorit în dumbravă.

Anca, *veverița*, *alunii*, *cornii*, *ulmii*, *mestecenii*: sunt subiecte exprimate prin substantive.

ea = subiect exprimat prin pronume.

Atributul

Atributul este parte secundară de propoziție, care ajută la întregirea, la precizarea înțelesului comunicării.

Atributul determină un substantiv și răspunde la una din întrebările: *care?*, *ce fel de?*, *cât?*, *câtă?*, *câți?*, *câte?* (*al, a, ai, ale*) *cui?* puse cuvântului determinat.

Exemple:

1. În zilele *calde* mergem la scăldat.

2. Peste apă este un pod *de lemn*.

3. Apa *râului* este caldă.

4. Acolo se întâlnesc *două* râuri.

1. Care zile? – calde (atribut).

Scanned with OKEN Scanner

2. *Ce fel* de pod? – de lemn (atribut).

3. *A cui* apă? – a râului (atribut).

4. *Câte* râuri? – două (atribut).

Un substantiv poate avea două sau mai multe atribute.

A1 A2 A3

Căzuse peste țară iarnă *grea*, *aspră*, *crâncenă*.

Căzuse peste țară iarnă

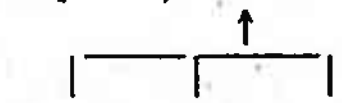

grea+ aspră+ crâncenă

Un atribut poate determina două sau mai multe substantive.

Grădinarul cercetează lalelele, gladiolele și garoafele *îmbumbite*.

Grădinarul cercetează lalelele, gladiolele și garoafele

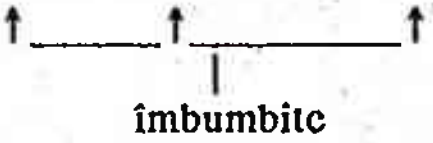

îmbumbite

Atributul poate fi exprimat prin *adjectiv*, *substantiv* sau alte *părți de vorbire*.

Exemple:

A1 A2

1. Fumuri *albastre* se despleteau peste ramuri *singuratice*.

– *albastre* : atribut adjectival, determină substantivul fumuri.

– *singuratice* : atribut adjectival, determină substantivul ramuri.

A1 A2

2. Pe malul *râului* s-au ridicat căsuțe *de lemn*.

– *de lemn* : atribut substantival, determină substantivul căsuțe;

– *râului* : atribut substantival, determină substantivul malul.

Atributul nu se desparte prin virgulă de substantivul determinat.

Mai multe atribute se despart prin virgulă dacă nu sunt legate prin cuvintele *și* ori *sau*.

Scanned with OKEN Scanner

Exemple:

A1 A2 A3

Flori *galbene*, *roșii* și *albastre* au împodobit grădina.

Complementul

Ca și atributul, complementul este parte secundară de propoziție. Complementul determină înțelesul unui verb (desenează *frumos*, merge la *munte*, citește *corect*, povestește *Mariei*, înmugurește *primăvara*).

Răspunde la întrebările: *pe cine?*, *ce?*, *cui?*, *când?*, *unde?*, *cum?*, *cu cine?*

Pentru identificarea corectă a complementelor în cadrul unei propoziții trebuie să se găsească în primul rând cuvintele cu funcție de subiect și după aceea complementele, în felul acesta evităm confundarea subiectului cu complementul.

Exemple:

S. ↓——|C.

1. Ieduł trage zăvorul. – *ce?*

S. ↓——|C.

2. Eu am văzut pe Irina. – *pe cine?*

↓——|C1 |——↓C2

3. Privim la munții îmbrăcați în codri. C1 = *unde?*
C2 = *în ce?*

↓——|C.

4. Să sărim în luntrea mică. – *unde?*

↓——|C.

5. Îngânați de glas de ape... – *de ce?*

(M. Eminescu, *Lacul*)

Îndrumări pentru analiza propoziției

Ordinea operațiilor de analiză.

1. Se subliniază predicatul cu o linie și se notează cu litera P.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă există predicat nominal cu nume predicative multiple, se notează cu N.P. toate numele predicative și se numerotează.

Exemple:

V+N.P.$_1$ N.P.$_2$ N.P.$_3$
↑ ↑ ↑

Florile sunt *albe*, *proaspete*, *parfumate*.

2. Se găsește subiectul, se subliniază cu două linii și se notează cu litera S. În cazul subiectului multiplu, se numerotează.

3. Se subliniază atributul cu o linie întreruptă, se notează cu litera A și se numerotează în cadrul fiecărei propoziții.

4. Se subliniază complementele cu o linie șerpuită, se notează cu litera C și se numerotează.

5. Se analizează părțile de propoziție, potrivit clasificării lor și se analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate.

6. Întocmirea schemei raporturilor sintactice.

Exemple:

C$_1$ S P C$_2$ A C3

Pe stânga, Ceahlăul se înalță în aer ca un fantastic *castel.*

(C. Hogaș, *Pe drumuri de munte*)

Părți de vorbire

Substantivul și adjectivul

Prima noțiune morfologică ce se predă la clasele a III-a și a IV-a este *substantivul*, deoarece este cel mai des folosit în vorbirea elevilor și pentru că pe cunoștințele despre substantiv se poate sprijini procesul formării altor *noțiuni*.

Substantivul este partea de vorbire care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii, acțiuni, stări sufletești.

Scanned with OKEN Scanner

Prin comparaţie se poate explica în ce constă deosebirea dintre cuvintele care *denumesc* însuşiri, acţiuni, stări sufleteşti şi cele care *arată* însuşiri, acţiuni, stări.

Exemple:

a) Verdele pădurii îmi încântă privirea.
Stejarii de pe coastă sunt *verzi*.

b) Lupta împotriva turcilor a fost crâncenă.
Moldovenii *au luptat* vitejeşte la Războieni.

Cuvântul *verzi* arată însuşirea stejarilor şi este adjectiv iar cuvântul *verdele* denumeşte culoarea pădurii şi este substantiv.

Cuvântul *lupta* denumeşte o acţiune, se poate număra: (o luptă, două lupte) sau poate primi alt cuvânt (această luptă). Deci, este *substantiv*.

–Au luptat, arată o acţiune săvârşită de moldoveni. Deci, este *verb*.

Substantivele sunt de două feluri:

– *comune*: pom, copil, fluviu, creion, etc.

– *proprii*: Mircea, Oltul, Bucovina, Alba-Iulia, Ştefan cel Mare.

Prin formele pe care le iau în vorbire, substantivele pot arăta un singur obiect sau mai multe obiecte de acelaşi fel.

În mod obişnuit substantivele au o formă pentru singular şi o formă pentru plural.

– singular: casă, frate, carte, tablou.

– plural: case, fraţi, cărţi, tablouri.

Unele substantive au formă numai pentru singular: aur, fier, miere, foame, volei, Oltul, Constanţa, creştinism, capitalism.

Alte substantive au numai forme de plural: zori, ochelari, Bucegi, Carpaţi, Bucureşti, etc.

În limba română, substantivele pot fi de genul:

– *masculin*: un cocoş, doi cocoşi;

– *feminin*: o creţă, două creţe;

- *neutru*: un scaun, două scaune.

În propoziţie substantivul poate avea funcţia de:

a) subiect

Scanned with OKEN Scanner

b) atribut
c) nume predicativ
d) complement.

S.
a) Vulturul zboară spre munţi.

A1 A2
b) La umbra *unui fir de* nalbă.

S. A3
Plângea o floare *de cicoare.*

N.P.
c) Vărul meu *este student.*
v + s

S. P. C. C. A.
d) Păstorii care trăiesc *vara pe înălţimile* Hăşmaşului.
s. s. s. s.

C.
Fulgerele puternice spintecau *văzduhul.*
s

Adjectivul însoţeşte şi determină un substantiv. El este partea de vorbire care arată însuşirea unui obiect.

Exemple:

– copii veseli, măr *dulce*, hârtie *albă*, nori *trandafirii*, fluturi *aurii.*

Are forme deosebite după genul şi numărul substantivului pe care îl însoţeşte.

– copac *înalt* – copaci *înalţi*, apă *limpede* – ape *limpezi.*

Există şi adjective care îşi schimbă forma numai după număr, nu şi după gen. Sunt adjectivele terminate în: e: mare, repede, rece, verde.

a) brad *verde* – masculin, sg.

Scanned with OKEN Scanner

b) lan *verde* – neutru, sg.
c) rochiță *verde* – feminin, sg.
a) brazi *verzi* – masculin, pl.
b) lanuri *verzi* – neutru, pl.
c) rochițe *verzi* – feminin, pl.
Adjectivul nu are întrebări specifice.
Întrebările: *care, ce fel de?* sunt comune cu ale atributului.
Un substantiv poate avea unul sau mai multe adjective.

Nori *mari, fumurii* treceau peste culmi.

Adjectivul are, de obicei, următoarele funcții sintactice:

a) atribut
b) nume predicativ.

Exemple:

a) Paza b u n ă trece primejdia r e a.
N.P.

b) Omul nu este niciodată bătrân când e vorba de învățătură.
v. adj.

Cuvintele: *bună*, *rea*, sunt atribute exprimate prin adjective, deoarece determină substantivele *paza* și respectiv *primejdia* arătând însușirea lor.

În exemplul *b)* cuvântul *bătrân* este adjectiv deoarece exprimă însușirea substantivului *omul*, iar ca parte de propoziție este nume predicativ și formează predicatul nominal "e bătrân" împreună cu verbul "a fi".

Pronumele personal

Pronumele este o parte de vorbire și ține locul unui substantiv.
Pronumele personal are forme pentru persoana: I, a II-a, a III-a la singular și plural.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru persoana a III-a are forme diferite la genul masculin și feminin.

Exemple:

1. Veveriţa ronţăie alune.
Ea aruncă cojile.

2. Iepurele fuge printre copaci.
El este foarte fricos.

Cuvintele: *ea*, *el* sunt pronume personale, persoana a III-a, nr. sg., genul feminin și masculin. Ele ţin locul substantivelor: *veveriţa* și *iepurele*.

Pronumele personal are *forme accentuate* și *forme neaccentuate.*

Formele accentuate:

– eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele, mine, tine, mie, ţie, lui, nouă, vouă.

Formele neaccentuate:

Le rostim în silabă comună cu alte părţi de vorbire alăturate, de aceea se leagă de acestea cu liniuţă de unire:

dă-mi, mi-aduce, l-am spus, l-am văzut, v-a întrebat.
ascultă-mă, pus-o, l-aş ajuta, v- a apărat.

Mama mi-l cânta și ea
Și la viersul lui cel dulce
Puiul ei se potolea
Și-o lăsa frumos să-l culce.

(Șt. O. Iosif – *Cântec sfânt)*

Pronumele personal poate avea în propoziţie funcţie de: subiect, atribut, complement, nume predicativ.

Exemple:

S
1. *Eu* citesc o carte cu poveşti.

A
2. Caietele *lui* sunt curate.

Scanned with OKEN Scanner

A

3. Colegul *meu* așteaptă în parc.

N.P.

4. Copii sunt *ai lui*.

C.

5. *L*-am văzut în parc pe Mircea.

Numeralul

Numeralul este *partea de vorbire care exprimă numărul și ordinea obiectelor.*

De cele mai multe ori, numeralul determină un substantiv și stă de obicei înaintea substantivului determinat.

Numeralele se împart în două grupe mari:

a) cardinale: unu, doi, trei, etc.

b) ordinale: întâiul, al doilea, al treilea, etc.

Numerale cardinale pot fi:

– *simple*: unu, doi, trei, șase, zece, sută, mie, milion, miliard.

– *compuse*: unsprezece, doisprezece, treisprezece, paisprezece, cincisprezece, – douăzeci, douăzeci și unu, o sută treizeci și cinci, etc.

În propoziții **numeralul** poate să aibă funcția de **subiect, complement, atribut, nume predicativ.**

Exemple:

S.

1. *Doi* învață. **subiect**

S.

2. Aleargă *cei cinci*. **subiect.**

A.

3. *Trei* prieteni merg la teatru. **atribut**

C.

4. Îi aștept *pe cei trei* **complement.**

Scanned with OKEN Scanner

N.P.

5. Cărțile sunt *ale celor șase* — nume predicativ

Verbul

Verbul este o parte de vorbire.
Cele mai multe verbe exprimă *acțiuni ale obiectelor.*

Ileana *scrie.*
Rândunica *zboară.*
Căprioara *fuge.*
Alte verbe pot arăta:
– *stări ale obiectelor*:
Bunicul *stă* la umbră.
În apropiere *se află* un lac.
– *posesia unui obiect de către alt obiect*:
Anca *are* o păpușă.
– *necesitatea unui obiect sau a unei acțiuni*:
Îmi *trebuie* o vioară.
Trebuie să pictez.
– *dorința de a obține un obiect sau de a face o acțiune*:
Vreau o floare.
Aș vrea să mă plimb cu vaporul.

Verbul își schimbă forma după: *timp*, *număr* și *persoană*.

Momentul în care se îndeplinește acțiunea unui verb poate fi:
– în *prezent* (momentul vorbirii):
culeg, scrii, patinăm.
– în *trecut* (înainte de momentul vorbirii):
am cules, scriseși, patinarăm.
– în *viitor* (după momentul vorbirii):
eu voi culege, tu vei scrie, noi vom scrie.

În continuare dăm câteva exemple în care putem observa cum își schimbă verbul forma, după timpul în care se desfășoară

Scanned with OKEN Scanner

acțiunea, persoana care o face și numărul celor care contribuie la realizarea ei.

Verbul	Timpul	Persoana	Numărul
Eu lucrez	prezent	I	sg.
noi lucrăm	prezent	I	pl.
eu lucrai	trecut	I	sg.
noi lucrarăm	trecut	I	sg.
tu lucrași	trecut	II	sg.
voi lucrarăți	trecut	II	pl.
eu voi lucra	viitor	I	sg.
noi vom lucra	viitor	I	pl.
el va lucra	viitor	III	sg.
ele vor lucra	viitor	III	pl.

În propoziție **verbul** poate avea funcția de: **predicat, complement, atribut, subiect.**

P.

1. Jiul *se varsă* în Dunăre.

C.

2. E dornic *de a cânta.*

A.

3. George a terminat lucrarea *de rezolvat.*

S

4. *A merge* pe crestele munților e greu.

4. Exerciții pentru clasa a III-a

Propoziția

1. Alcătuiți popoziții cu înțeles, folosind cuvintele din coloanele de mai jos. Cuvântul din prima coloană trebuie să arate despre cine se vorbește în propoziție:

Mașina	cântă
Elevul	a înverzit
Toamna	lucrează

Scanned with OKEN Scanner

Cucul	învață
Soarele	se apropie
Maria	strălucește
Pădurea	a sosit
Muncitorii	a îngheța'
Lacul	s-a oprit
Noaptea	citește

2. Formați propoziții cu înțeles alegând și ordonând cuvintele următoare:

a) asfințit, soarele, spre, scapătă.
b) munților, crestele, aprinse, par.
c) să vâjâie, începe, mânioasă, Dunărea.
d) vaporul, apoi, netezișul, spintecă.
e) adăpost, se coboară, la, turme, vite, de.
f) se oglindesc, satului, valuri, livezile.
g) de, adie, lină, grânele, o, suflare, vânt, peste, coapte.
h) lacului, pe, se ridică, castel, un mândru, marginea.
i) brad, fâncață, și, în, e, răcoritor, de, aer, un miros, de.
j) depărtării, Ceahlăul, din, privește, negurile.
k) dezvelite, zăvoaie, îmbracă, de malurile, sălcii.
l) strălucitoare, o biserică, copacii, își ridică, turlele-i, peste.

3. Înlocuiți punctele cu cuvinte potrivite:

a) ..... se oprește în stație.
b) ..... citește o poveste.
c) ..... cântă la pian.
d) ..... bate cu putere.
e) ..... înflorește primăvara.
f) ..... joacă șah cu mine.
g) ..... alunecă pe pârtie.
h) ..... s-a topit repede.
i) ..... pasc pe izlaz.
j) ..... curge vijelios, printre stânci.

4. Alcătuiți propoziții frumoase despre *lună*, *râu*, *munte*, *om*, *carte*, *școală*, *televizor*, *țară*, *prietenie*, *drum*, *copac*.

Scanned with OKEN Scanner

5. Alcătuiți o compunere folosind cuvintele de mai jos. Scrieți corect propozițiile. Dați-i un titlu.

pescuit, Ionel, au mers, Marian, și, la, interesant, prietenii, un pește, au prins, în, l-au ținut, acasă, acvariu, și, apa, îl hrănesc, zilnic, îi schimbă, azi, școală, îl, la, vor duce, vor fi, colegii, toți, bucuroși.

6 Alcătuiți propoziții, potrivind după înțeles cuvintele din cele două coloane.

a) A sosit	frunzele.
b) Au plecat	vântul.
c) Au căzut	zilele.
d) Au început	nopțile.
e) Bate	păsările călătoare.
f) Se micșorează	iarna.
g) Se măresc	vremea.
h) Se apropie	apele.
i) S-a răcit	toamna.
j) Vor îngheța	ploile.

7. Subliniați cuvintele care arată despre cine se vorbește în propozițiile următoare:

Pământul doarme în lumina dimineții.
Sub cerul negru, fără stele, orașul doarme.
Un dulce miros de rășină îmbălsăma acrul.
În vale răsuna un tropot de cai.
În albastrul cerului se învârtea încet un vultur.
Văi și coline sunt înecate de soarele arzător.
Pe imașuri oile stau grămadă cu botul în pământ.
Glasul apelor răsună în tăcerea nopții.
Drumul larg și neted șerpuiește pe malul Oltului.
De tropotul cailor au răsunat codrii cei vechi.

8. Căutați în textul următor cuvintele potrivite în înlocuiți-le acolo unde lipsesc.

Scanned with OKEN Scanner

A fost odată un . . . . . într-o zi ..... pleacă la vânătoare. Acolo îi apare înainte o . . . . . frumoasă, sprintenă și ușoară. Speriată . . . . . fuge spre casa pădurarului.

(căprioară, împărat, el, ea).

9. Scrieți zece propoziții despre animale și păsări sălbatice, subliniind cuvintele despre care se vorbește în propoziție.

Exemplu: Lupul este un animal de pradă.

10. Alegeți cuvintele din paranteză (minge, cal, câine, vântul, privighetoare, băiatul, iarba, zăpada, țăranii, stele), ca împreună cu cele de mai jos, să formați propoziții:

vâjâie, latră, cântă, aleargă, sare, crește, este albă, muncesc, strălucesc, vorbește.

11. Subliniați cuvintele care arată despre cine se vorbește în propozițiile din versurile următoare:

Bate vânt de primăvară / și pe muguri îi deschid; /
Vântul bate /, frunza crește / și voioasă lunca râde /
Sub verdeața drăgălașă dispar crengile pe rând /
Și sub crengile umbroase mierla șade șuierând.

(V. Alecsandri – *Lunca din Mircești*)

12. În locul punctelor puneți cuvintele potrivite precizând ce arată ele:

. . . . . de la miazăzi
Cu zăpada se hrănește.
Într-o noapte și-ntr-o zi
. . . . . pe dealuri o topește,
Și când suflă și când trece
Peste gheața ce se moaie,
. . . . . tristă, ... rece
Varsă lacrimi, lungi șiroaie.
(*vântul, el, iarna, iarna*)

(V. Alecsandri -- *Vântul de la miază-zi*)

13. Alcătuiți zece propoziții în care să fie introdus câte unul din cuvintele de mai jos:

Scanned with OKEN Scanner

floare, dulap, avion, cascadă, dac, roman, România, oraş, stadion, tablou.

14. Găsiţi cuvintele potrivite pentru propoziţiile de mai jos şi scrieţi-le în locul punctelor:

a) . . . . . merg la şcoală.
b) Pe stradă circulă . . . . . .
c) La intersecţie se aprind . . . . . .
d) . . . . . trec pe zebră.
e) . . . . . de circulaţie dirijează maşinile.
f) . . . . . opreşte în staţie.
g) . . . . . urcă în ordine.
h) Se aprinde . . . . . verde.
i) . . . . . se închid.
j) . . . . . pleacă din staţie.

Exerciţii cu cuvintele care arată ce face, ce este sau cum este fiinţa, sau lucrul despre care se vorbeşte în propoziţie:

1. Arătaţi ce fac:

păsările, peştii, copiii, urşii, bărcile, trenul, spectatorul, actorul, cântăreţul, avionul.

2. Arătaţi ce este:

mama, tata, fratele, prietenul, Ionel, vecinul, vărul, Irina, colegul, învăţătoarea.

3. Arătaţi cum este:

mărul, pădurea, strada, oamenii, munţele, elevul, şcoala, strada, oamenii, munţele.

4. Alegeţi pentru propoziţiile începute cuvintele potrivite, din paranteză:

a) La Târgovişte . . . . . Mircea Vodă scaunul domniei.
b) Amurgul . . . . . din codri.
c) În zori . . . . . din corn plăieşii lui Ştefan.
d) Pluta . . . . . uşor printre meandre.
e) Pe creasta zidului . . . . . urmele unui vechi castel.
f) În aer . . . . . o răcoare dulce şi un miros de câmp.

Scanned with OKEN Scanner

g) Lanuri și pajiști . . . . . pe coaste de grinduri.
h) Furtuna . . . . . ca prin farmec.
i) Soarele . . . . . după măgurile întunecoase.
j) Orașul . . . . . sub cerul negru, fără stele.
(doarme, și-a așezat, a asfințit, iese, s-a potolit, sunau, se așternu, lunecă, se văd, e).

5. Înlocuiți punctele de mai jos cu cuvinte potrivite:
a) Maria ..... o carte cu povești.
b) Elevul ..... cu pensula un om de zăpadă.
c) În pădure ..... cântecele fermecătoare ale păsărilor.
d) Primăvara ..... cu alaiul de frunze și flori.
e) Grădina școlii .....
f) Ciobanul ..... încet cu oile la vale.
g) În fața porții ..... un plop înalt.
h) Pe malul lacului ..... o salcie bătrână.
i) Păsările ..... în țările calde.
j) Radu ..... la pădure cu prietenii.

6. Alcătuiți propoziții cu următoarele cuvinte: mănâncă, aleargă, este frumoasă, este bogată, pictează, ascultă, a fost văzut, va căuta, a alunecat, a uitat.

7. Subliniați cuvintele care arată ce fac: elevii, țăranii, gâștele, vântul, norii, florile, racheta, ploaia, pădurea.

Exemplu: Pădurea ascultă ciripitul păsărelelor.

8. Alegeți și așezați pe două coloane părțile de propoziție din exemplele următoare:
a) Câțiva nori fumurii călătoresc încet pe bolta cerului.
b) Șoseaua dreaptă taie întinsa câmpie uscată.
c) La răsărit, se văd șiruri de dealuri verzi.
d) Caii aleargă îndemnați de strigătele vizitiului.
e) Crengile se mișcă în bătaia vântului.
f) Toată valea se umple de lumină.
g) Codrii aburesc ca după ploaie.
h) Munți înalți de piatră își apropie vârfurile colțuroase.
i) Jiul trece maiestos pe sub arcadele munților.

Scanned with OKEN Scanner

j) Pădurile dorm în vuietul izvoarelor.

partea de propoziție despre care se vorbește:	partea de propoziție care arată ce face partea despre care se vorbește:
1. Nori	călătoresc
2.	
3.	

Subiectul

1. Subliniați subiectele din textele de mai jos:

a) A venit primăvara. Copacii au înflorit. Roiuri de albine zboară din floare în floare. Mieii zburdă pe câmpurile înverzite. Pe crengile copacilor păsările ciripesc gureșe. Copiii sunt veseli.

b) A început ploaia. Norii negrii acoperă pământul. vântul bate cu putere. Ulițele satului sunt pustii. Copacii își mișcă ramurile pline de frunze. Un fulger uriaș brăzdează cerul. Zgribulite, vrăbiile își caută adăpost la streașina caselor..

c) Pământul este acoperit cu zăpadă. Ursul hibernează în bârlogul său din inima pădurii. Lupul și cumătra vulpe își caută hrana. Iepurii stau ascunși sub covorul alb de nea. Veveriţele zburdă din creangă în creangă. Totul este alb: copacii, câmpul, noaptea.

d) Copiii au mers la circ. Acolo, ei au văzut multe lucruri interesante. Acrobatul a făcut un salt mortal. Balerina îl privea speriată. Clovnii făceau mereu tumbe. Spectatorii aplaudau fericiți. Dresorul își începea numărul. Maimuțele țipau speriate. Toți erau bucuroși.

e) A răsărit soarele. Începe o nouă zi. Roua s-a așternut pe frunze și flori. Ciobanii pornesc cu oile la păşunat. Tălăngile răsunau în liniștea dimineții. Lătratul câinilor sparge tăcerea. Fluierul ciobănașului te umple de pace.

Scanned with OKEN Scanner

2. Folosind întrebarea, aflați subiectele din următoarele versuri:

Seceta a ucis orice boare de vânt.
Soarele s-a topit și a curs pe pământ.
A rămas cerul fierbinte și gol.
Ciuturile scot din fântână nămol.
Peste păduri tot mai des focuri, focuri
Dansează sălbatice, satanice jocuri.

(N. Labiș – *Moartea căprioarei*)

De cum s-a ivit lumina,
A ieșit din stup albina,
Să mai vadă izma creață,
A-nflorit de dimineață?

(P. Arghezi – *Iscoada*)

3. Alcătuiți cinci propoziții în care subiectul să fie pe locul întâi și cinci propoziții în care subiectul să fie pe locul al doilea.

1. Mărul este roșu	1. A venit *iarna*.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

4. Subliniați cu 2 linii subiectele din propozițiile următoare, precizând întrebarea și locul unde sunt așezate;

1. Au plecat cocorii.
2. Cad frunzele copacilor.
3. Vrăbiile își caută hrana.
4. De pe câmpii, țăranii strâng recolta.
5. Se aud zgomotele turmelor de oi.
6. În livezi s-au copt fructele.
7. Lupul a pornit după pradă.
8. Strălucesc stelele.
9. Noaptea se lasă încet.
10. Apare luna pe cer.

Scanned with OKEN Scanner

5. Alcătuiți propoziții despre următoarele cuvinte subliniind subiectele cu două linii:

mașină, stradă, film, veveriță, cadou, floare, câmp, râu, carte, tablou.

6. Alcătuiți propoziții în care cuvintele următoare să fie subiecte:

a) câinele, oamenii, Aurel, elevul, elefantul;

b) ploaia, soarele, copacii, cascada, drumul;

c) stiloul, lumina, scaun, conul, ceasul;

7. Puneți în locul punctelor cuvintele potrivite:

a) . . . . . răsună de mugetele turmelor de vite.

b) În aer e . . . . . răcoritor de brad și de fânează.

c) . . . . . robotesc pe lângă casă.

d) . . . . . repezi s-azvârl cu vuiet în Bistrița.

e) Foșnesc . . . . . de jur împrejurul stâncilor.

f) . . . . . se închide în toate părțile.

g) . . . . . se ridică din fundul râului clocotitor.

h) Lunecă . . . . . ușor până la marginea apei.

i) . . . . . implântă adânc lopata în valuri.

j) De aici încolo . . . . . se îmblânzește. (un miros, gospodarii, Bistrița, pluta, cârmaciul. Valea, valurile zarea, stâncile).

8. Scrieți propozițiile de mai jos punând în locul punctelor subiectele potrivite:

a) . . . . . vin la școală.

b) . . . . . desenează un copac.

c) . . . . . se joacă cu mingea.

d) . . . . . mănâncă alune.

e) . . . . . se sperie de umbra sa.

f) . . . . . plutește pe unde.

g) Au sosit . . . . .

h) Seara, se aude . . . . . greierilor.

i) Au apărut ca din senin . . . . .

9. Răspunzând la întrebarea din paranteză, completați spațiile punctate cu subiectele potrivite:

Scanned with OKEN Scanner

a) (Cine?) . . . . . scapătă la asfinţit.
b) . . . . . (ce?) munţilor par aprinse.
c) Se aştern pe văi . . . . . (ce?) de umbră.
d) . . . . . (cine?) merge mai încet.
e) . . . . . (ce?) de porumb înverzesc zarişlea.
f) . . . . . (ce?) groase ies din coşurile caselor.
g) . . . . . (ce?) satului se oglindesc în valuri.
h) . . . . . (cine?) înoată aproape de maluri.
i) În liniştea nopţii . . . . . (cine?) aruncă năvoadele.
j) . . . . . (cine?) cântă un cântec trist. (pescarii, vaporul, privighetoarea, peştii, soarele, crestele, lanurile, fumuri, casele, perdele).

10. Scrieţi la sfârşitul fiecărei propoziţii întrebarea potrivită pentru subiect şi apoi subliniaţi-l cu 2 linii:

a) Ileana, Maria, Adrian şi Aurel merg la film.
b) Toamna se culeg merele, perele, prunele şi gutuile.
c) Din floare în floare zboară fluturi şi gâze.
d) Maşinile, autobuzele şi tramvaiele circulă regulamentar.
e) Se întorc din ţările calde rândunicile, berzele şi cocorii.
f) Pe bancă sunt aşezate rechizitele şi cărţile.
g) În parc au înflorit brânduşele, ghiocei şi toporaşii.
h) Leii, leoparzii, girafele şi elefanţii trăiesc în Africa.
i) Fotbalul, baschetul şi tenisul sunt sporturi atractive.
j) Floarea de colţ şi capra neagră sunt ocrotite de lege.

11. Puneţi întrebarea şi subliniaţi cu 2 linii subiectele din versurile următoare:

a) Fulgi uriaşi deasupra ţării cad,
Pe bărăgane vânturile ţipă,
Somn neclintit de iarnă şi de brad
Învăluieşte munţii sub aripă.
(N. Labiş – *Frământare intimă*)

b) Lacul codrilor albastru,
Nuferi galbeni îl încarcă,

Scanned with OKEN Scanner

Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

(M. Eminescu – *Lacul*)

c) Prințesa mică-i bucuroasă,
Prisaca sună ca murmurul de coasă.
Fagurii sunt grei
În buricele moi ale degetelor ei.
În urzeala miilor de găuri de celule
Așteaptă-nconvoiate larvele minuscule,
Să se trezească și să-i zboare
Pe umeri, pe gulere, pe cingătoare.

(T. Arghezi – *Domnița*)

d) Florile trezite mi-s,
Aripile și-au deschis
Și, desprinse din răzoare,
Stoluri lungi încep să zboare.

(T. Arghezi – *Creion*)

12. Aflați subiectele din textele următoare, subliniați-le și arătați întrebările:

a) Trosnește focul, soba dogorește,
Pe ziduri umbre urcă și coboară,
Tac nepoții mâlc. Tăcerea crește,
De poți aude musca-n pod cum zboară.

(Șt. O. Iosif)

b) În liniștea nopții Jiul vuiește mai tare. Mii de licurici zburători răsar din întunecimile codrului... Apa lovită de muchiile stâncilor se sfarmă în bulgări sclipitori; din clocotul undelor pripite, fuioare de argint se desfac în bătaia lunei. În înălțimea zorilor munții își taie pe albastrul cerului coamele lor neregulate. Pădurile dorm în șuietul izvoarelor. Stelele sclipesc, scuturând pe ape pulberea luminii lor.

(Al. Vlahuță – *Romînia pitorească*)

c) Dragu-mi era satul nostru cu Ozana cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul, în care se oglindește cu mâhnire Cetatea

Scanned with OKEN Scanner

Neamțului de atâtea veacuri. Dragu-mi erau mama și tata, frații și surorile și băieții satului...

(I. Creangă – *Amintiri din copilărie*)

d) Stelele păliră, pădurea, copacii, tufele își dezbracă deodată umbra. Iar iepurașul împietri de groază. Chiar lângă el se întinse pe pământ o arătare cu două coarne grozave.

(E. Gârleanu – *Gârleanu*)

e) – Patrocle, îi zise ea, eu știu că tu ești câțel vrednic și viteaz.

– Dar ce ne facem noi, dacă ne-am rătăci în pădure? Atuncea ce-i de făcut?

– Eu zic să căutăm un culcuș.

(M. Sadoveanu – *Dumbrava minunată*)

Predicatul

1. Găsiți predicatele potrivite pentru subiectele de mai jos:

Copacul .....
Mașina .....
Vântul .....
Marea .....
Leul .....
Luna .....
Râul .....
Elevul .....
Irina .....
Fluturele .....

2. Subliniați cu o linie predicatele din propozițiile următoare:

a) Au căzut frunzele îngălbenite ale copacilor.
b) În stație a oprit tramvaiul.
c) Cărțile lărgesc orizontul cunoașterii.
d) Primăvara se întorc păsările călătoare.
e) Dacii și romanii sunt strămoșii noștri.
f) Pe cerul nopții stelele sclipesc tăcute.
g) Parisul este capitala Franței.
h) Am fost la ultimul meci de fotbal.
i) Ceasul arată ora 8.00.

Scanned with OKEN Scanner

j) Eminescu este poetul nepereche al poeziei române.

3. Înlocuiți punctele cu predicatele potrivite din paranteză:

Ionuț și Daniela . . . . . în pădure.

. . . . . un coșuleț cu fragi și mure.

Apoi . . . . . pe iarbă. În tufiș . . . . . un zgomot. Copiii . . . . . și . . . . spre casa pădurarului. Pădurarul nu . . . . . acolo . . . . . în casă și . . . . . Târziu . . . . . pădurarul. Copiii . . . . . întâmplarea. El . . . . . și până acasă.

(au mers, s-a speriat, au fugit, era, au intrat, au așteptat, a venit, au povestit, a râs, i-a condus, au culeș, s-au așezat, s-a auzit).

4. Alcătuiți propoziții cu următoarele predicate:

a) privește, se vede, aruncă, alergă, doboară;

b) să asculte, nu-s terminate, se întâlnește, am cântat, s-a împiedicat.

c) n-a venit, știm, să învățăm, n-ai, ajunsesem;

d) va căuta, vor face, zise, nu știe, mâncaseră.

5. Subliniați cu o linie predicatele din propozițiile de mai jos, folosind întrebarea corespunzătoare:

a) Ploaia cade în picuri repezi.

b) Grâul se mișcă în adierea vântului.

c) S-au umplut șanțurile de apă.

d) Plopii fac un zgomot nefiresc.

e) Din când în când mai trece câte un om.

f) Vrăbiile zgribulite se ascund speriate.

g) Nori negri întunecă zarea.

h) Rar se aude câte un tunet.

i) Deodată căderea stropilor încetează.

j) Printre norii grei soarele pătrunde cu greu.

6. Scrieți cinci propoziții în care predicatul să fie la începutul propoziției și alte cinci în care predicatul să fie la sfârșitul propoziției. Schimbați-le locurile.

7. Puneți în paranteză întrebările potrivite pentru cuvintele subliniate (predicate):

a) Ionel ( ) *merge* la film.

Scanned with OKEN Scanner

b) Copacul ( ) *a înflorit* din nou.
c) Albina ( ) *va strânge* mult nectar.
d) Băiatul ( ) *se aprinse* la stop.
e) Barca ( ) *se odihnește* la mal.

8. Pentru subiectele următoare găsiți predicate care să răspundă la întrebările date:

a) Tractorul (ce face?) .....
b) Pământul (cum este?) .....
c) Merele (cum sunt?) .....
d) Berzele (ce au făcut?) .....
e) Mașinile (ce fac?) .....
f) Cucul (ce a făcut?) .....
g) Morcovul (ce este?) .....
h) Trandafirul (cum este?) .....
i) Elevii (ce au făcut?) .....
j) Iarba (ce va face?) .....

9. Pentru predicatele de mai jos, găsiți subiectele potrivite:

a) ..... cântă.
b) ..... este înalt.
c) ..... este albastru.
d) ..... este închisă.
e) ..... înorată.
f) ..... zboară.
g) ..... este fricos.
h) ..... este proaspăt.
i) ..... este frumos.
j) ..... începe.

10. Alegeți din paranteză predicatele pentru subiectele de mai jos. Scrieți-le în locul punctelor:

a) Avionul .....
b) Noaptea .....
c) Elevii .....
d) Vulpea .....
e) Stelele .....
f) Zăpada .....

Scanned with OKEN Scanner

g) Primăvara .....
h) Ziua .....
i) Apele .....
j) Grâul .....

(este vicleană, ai învățat, zboară, a încolțit, curg, s-a mărit, s-a micșorat, este albă, se aprind, va veni).

11. Construiți propoziții în care să arătați *ce fac, cum sunt* sau *ce sunt* în anotimpul iarna: copacii, copiii, soarele, cerul, oamenii, animalele sălbatice, păsările, drumurile, câmpia, apele.

12. Alcătuiți cinci propoziții în care predicatele să arate *ce face* subiectul și cinci propoziții având ca predicat cuvinte care să arate *ce este*, sau *cum este* subiectul.

13. Puneți predicatele potrivite din paranteză în locul spațiilor punctate, formând astfel propoziții:

a) Pădurarul ..... lemne.
b) Floarea soarelui ..... petalele spre cer.
c) Pescarii ..... în larg.
d) Cărțile ..... în rafturile bibliotecii.
e) Valurile ..... de țărm.
f) Vântul ..... frunzele căzute.
g) În aer ..... un miros primăvăratic.
h) Păsările ..... pe crengile copacilor.
i) Crivățul ..... zăpada.
j) Vrăbiile ..... la soare.

(spulberă, se simte, taie, se odihnesc, își ridică, sunt așezate, se izbesc, pornesc, se usucă, doboară).

14. Scrieți propoziții, în care să arătați *ce fac, cum sunt, ce sunt* următoarele animale sălbatice: râsul, ursul, vulpea, lupul, căprioara...). În locul spațiilor punctate, adăugați denumirile altor cinci animale sălbatice cunoscute).

15. Găsiți cinci proverbe, scrieți-le, puneți întrebarea și aflați predicatul pe care îl subliniați cu o linie. Exemple: Lupul își schimbă părul ..... (ce face?)

Scanned with OKEN Scanner

16. Construiți propoziții în care arătați *ce fac* în școală sau *cum sunt?*

elevii, doamna învățătoare, domnul director, doamna secretară, manualele, băncile, clasele, caietele, coridoarele, panourile, tabloul, colegii.

17. Subliniați cu o linie predicatele din versurile următoare:

a) A trecut și s-a lovit,
A lătrat. O fi simțit
A-nțeles că pe aici
Umblă-n tufe un arici.

(T. Arghezi – *Hoțu*)

b) Toamna asta lunecă
Iarăși pe păduri,
Iarăși se întunecă
Munții știrbi și suri;

Berzele, încetele,
Au pornit în șir,
Încâlcit în pletele
Albei amintiri.

(N. Labiș – *Cloș*)

18. Puneți în locul întrebărilor din paranteze predicatele potrivite (cuvântăm, aduce, ascultăm, saltă, găsim, vorbim, e dulce și frumoasă):

Mult (cum e?) ..... și .....
Limba ce-o (ce facem?) .....
Altă limbă armonioasă
Ca ea (ce facem?) nu .....
(Ce face?) inima-n plăcere
Când o (ce facem?) .....
Și pe buze (ce face?) ..... miere
Când o (ce facem?) .....

(G. Sion – *Limba românească*)

Scanned with OKEN Scanner

Propoziția simplă și dezvoltată

1. Alcătuiți propoziții simple folosind ca subiecte cuvintele de mai jos:

cicliștii, mingea, strada, autobuzul, cucul, muntele, pescărușul, vaporul, gheața, bradul.

2. Găsiți pentru cuvintele din prima coloană altele corespunzătoare din a doua coloană cu care să alcătuiți propoziții simple. Faceți schema lor.

Copiii	sare
Pasărea	se învîrtește
Peștii	începe
Câmpul	zboară
Tractorul	înoată
Dansul	se joacă
Acrobatul	zburdă
Micii	ară
Roata	citește
Maria	e verde.

Ex. Copiii se joacă (S.P.).

3. Adăugați cuvintele potrivite în locul punctelor și subliniați subiectul și predicatul.

. . . . . răsare . . . . . e senin . . . . . e caldă . . . . . se trezesc . . . . . cântă. Frunzele și iarba . . . . .

Turmele . . . . . Câinii . . . . . Copiii . . . . . Ziua . . . . .

4. Înlocuiți formulele de mai jos cu cuvinte formând propoziții:

a) S.P.
b) P.S.
c) S.S.P.
d) P.S.S.
e) S.S.S.P.
f) P.S.S.S.

5. Următoarele propoziții puneți-le în formula:

a) Mioara, Ileana și Sanda se joacă.
b) Cântă privighetoarea.
c) Au plecat rândunelele, cucii, berzele și graurii.
d) Vântul bate.

Scanned with OKEN Scanner

e) Zambilele, lalelele, ghioceii și toporașii apar.

6. Completați spațiile punctate cu subiectele potrivite pentru predicatele propozițiilor și transformați apoi propozițiile nou formate în propoziții simple:

a) . . . . . a încolțit repede.

b) A rupt . . . . . o creangă veștedă.

f) Pe câmp . . . . . a fost cules la timp.

d) Pe malul drept al lacului stă . . . . .

e) De departe se aud . . . . .

7. Construiți propoziții simple cu următoarele subiecte:
greierele, albina, fluturii, gâzele, gândăcelul.

8. Alcătuiți propoziții dezvoltate cu următoarele predicate:
crește, va sădi, au alergat, răsare, seceră, aud.

9. Subliniați subiectele cu 2 linii și predicatele cu o linie și transformați propozițiile simple în propoziții dezvoltate și invers.

Razele soarelui încălzesc pământul. Zilele se măresc puțin câte puțin. Se apropie primăvara. Cresc mugurii. Florile pomilor fructiferi își fac apariția. Vor veni păsările călătoare.

10. Alcătuiți propoziții simple cu mai multe cuvinte cu rol de subiect. Transformați-le apoi în propoziții dezvoltate.

11. Alcătuiți propoziții simple în care să se spună ceva despre: cărți, patrie, tramvai, cheie, floare, căprioară, toamnă, râu, frunze, iarbă. Transformați propozițiile simple în propoziții dezvoltate.

12. Alcătuiți planul unei lecții de citire. Redați fiecare idee principală printr-o propoziție simplă.

13. Alcătuiți cinci propoziții simple cu două, trei sau mai multe cuvinte cu rol de subiect.

14. Schimbați subiectele care arată mai multe ființe și mai multe lucruri în cuvinte care să arate o singură ființă sau un singur lucru.

Scanned with OKEN Scanner

Iezii zburdă pe pajiște. Ciobanii cântă din fluier. Câinii latră. Turmele coboară spre stână. Oile behăie. Se lasă serile. Izvoarele laptelui curg.

15. Alcătuiți propoziții dezvoltate după schema:

a) S.P.Ap.
b) P.Ap.S.
c) S.Ap.P.
d) P.S.Ap.
e) Ap.S.P.
f) A.Ap.Ap.P.
h) Ap.P.S.
g) Ap.P.Ap.S.

16. Subliniați predicatele, împărțiți textul în propoziții, arătați felul lor și faceți schema:

Aduși în Dacia de împăratul Traian, rămaşi aici, în urma celei mai vajnice lupte ce-au văzut timpurile vechi, am păstrat în sângele nostru vitejia acelor două popoare mari din care ne tragem. De-atunci au trecut aproape două mii de ani. Multe războaie am avut și multe nenorociri ne-au călcat în vremea asta. Vijelii cumplite au trecut peste noi, la toate-am ținut piept, și nu ne-am dat, ș-aici am stat. Ca trestia ne-am îndoit sub vânt, dar nu ne-am rupt.

(Al Vlahuță–*România pitorească*)

17. Analizați după modelul dat propozițiile din textul:

Cuvinte din propoziție	Ce parte de propoziție este?	Ce rol are în propoziție?	Întrebarea	Cu ce cuvânt se leagă ca înțeles
Marin	parte princ.	subiect (s)	cine?	este elev

Marin este elev în clasa a III-a. El învață bine. Colegii îl apreciază. În pauze ei discută cărțile citite. Cărțile le lărgesc orizontul cunoașterii. Personajele lor sunt eroi cu calități deosebite. Elevii îi au drept model. După ore elevii merg la bibliotecă. Biblioteca este lângă școală. Biblioteca îi ajută mult. Fiecare își alege o carte. Fericiți pornesc spre casă.

18. Analizați cu atenție propozițiile de mai jos și stabiliți legăturile dintre părțile fiecăruia după înțeles . Folosiți-vă de întrebări.

Scanned with OKEN Scanner

Dacii și romanii au fost strămoșii noștri.
Romanii, prin multe lupte, au format Imperiul roman.
Capitala imperiului era orașul Roma.
Romanii au vrut să cucerească Dacia.
Capitala Daciei era la Sarmisegetuza.
Cel care a reușit să cucerească Dacia a fost Traian.
Regele dacilor a fost viteazul Decebal.
Poporul român a moștenit limba latină.

Exemplu:

S.	S.	P.	Ap.
Dacii și romanii	au fost	strămoșii	noștri
cine?	cine?	ce se spune despre?	ai cui?

Legătura subiectului cu predicatul

1. Completați cu predicatele potrivite spațiile punctate, în așa fel încât să alcătuiți propoziții simple.

a) Ceasul .....
b) Muntele .....
c) Maimuța .....
d) Copacul .....
e) Ploaia .....
f) ..... băieții.
g) ..... școala.
h) ..... iepurele.
i) ..... iarba.
j) ..... tractorul.

2. Completați predicatele cu subiectele potrivite formării unor propoziții simple.

a) Vine .....
b) A început .....
c) Vor porni .....
d) Au trecut .....
e) Sună .....
f) ..... intră.

Scanned with OKEN Scanner

g) . . . . . curge.
h) . . . . . se urcă.
i) . . . . . au plecat.

3. Din textele de mai jos scoateți în tabel subiectele și predicatele. Arătați legătura dintre predicat și subiectul său:

Subiect	Întrebare	Predicat	Întrebare
Gheorghiță	cine a lipsit?	a lipsit	Ce a făcut Gheorghiță?

a) Gheorghiță a lipsit de la școală. Colegii din clasă au mers acasă la el. Fiindcă e bolnav și va sta în pat o săptămână, colegii merg la el să-i arate lecțiile noi. Gheorghiță s-a reîntors sănătos la școală. La lecții Gheorghiță a primit note mari. Toți colegii sunt bucuroşi.

(Din manualul de compunere, clasa a III-a)

b) Bacii își pregătesc gălețile pentru mulsoare. Oile behăiesc, închesuindu-se la strungă. Viile sunt înecate în ceață. Vîrfurile munților parcă plutesc în aer. O geană roșie se aprinde la îngemănarea pământului cu cerul. Încet se înalță soarele, rotund și scânteietor. Negurile se risipesc. Plaiurile verzi, brobonite de rouă, par bătute cu diamante.

(Al. Vlahuță – *România pitorească*).

4. Următoarele propoziții puneți-le în formula:(P.S., S.P., S.S.S.P., P.S.S.S., P.S.S.S.S.).

a) Berzele, rândunicile și cocorii s-au întors.
b) Ursul doarme.
c) Vor înflori ghioceii, brânduşele şi toporaşii.
d) Aleargă sportivii.
e) Au învățat: Ionel, Aurel, Sorin și Marin.

5. Puneți în locul întrebării predicatul potrivit.

a) Trenul (ce face?) din stație.
b) Găina (ce este?) domestică.
c) Fratele tău (ce este?).
d) Pescarul (ce face?) în larg.
e) Lupul (cum este?)

Scanned with OKEN Scanner

f) Copiii (ce fac?) în autobuz.
g) Norii (ce fac?) ploaia.
Exemplu: Trenul pleacă din stație.

Substantivul

1. Alegeți din textul următor substantivele care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii:

E cald – aerul fierbe de zăpușeală. Roata vaporului vântură pietre scumpe în dogoarea soarelui. Fug îndărăt malurile verzi; ostroavele parcă se învârtesc în loc... Sitarii vineți și becațele cu cioc alb și subțire se plimbă fără frică pe lângă vapor."

(*România pitorească* – Al. Vlahuță)

2. Alcătuiți propoziții cu substantivele: carte, lumină, scut, mirare, păsune, groază, oraș, câmpie, cetate, țăran, podoabă, lună.

3. Scoateți substantivele din textele următoare și arătați ce denumește fiecare:

a) Mihai se întoarce încărcat de trofee. Stelele clipesc peste bălțile de sânge. Bătrânul, cruntul vizir, boceşte-n cortu-i, rupându-și hainele de pe el... Și pe când spahii lui tremură tupilați prin bălării, din tabăra românilor se-nalță-n liniștea nopții cântece de biruință.

(*România pitorească* – Al. Vlahuță)

b) Aș ruga-o pe bunică
Să ia fes și furcă mică
Și să tragă din fuior
Fire moi, de dragul lor
Și-o să o mai rog să facă,
Sâmbătă, și câte-o clacă
De logodnici și feciori,
Pentru bufnițe și ciori,
Pentru berze și cocori
Să le-ncalțe, să le-mbrace
În ciubote și cojoace.

(*Păsările cerului* – Tudor Arghezi)

Scanned with OKEN Scanner

4. Căutați substantivele care încep cu vocalele "î", "e", "u".

5. Căutați substantive care încep cu silaba "fa" și alte substantive care se termină cu silaba "re".

6. Din versurile următoare au fost scoase substantivele din paranteză. Gândiți-vă și puneți-le la loc.

De cum s-a ivit . . . . . ,
A ieșit din stup . . . . .
Să mai vadă, ...-creață
A-nflorit de . . . . .?
Se-ngrijește . . . . .
De-nflorește și . . . . .,
Căci plutise . . . . .de . . . . .,
Astă . . . . ., pe . . . . .
A găsit toată . . . . .
Înflorită, și . . . . .,
Și s-a-ntors, după . . . . .,
Cu o . . . . . de . . . . .

(*Iscoada* – T. Arghezi)

(gospodina, ceață, văl, albina, lumina, dulceață, probă, izmă, dimineață, sulfină, grădină, povață, noapte, verdeață)

7. Alcătuiți propoziții cu substantivele de la exercițiul anterior și găsiți apoi subiectul fiecărei propoziții.

8. Subliniați cu o linie substantivele comune și cu două linii pe cele proprii.

a) O dungă neagră așterne Milcovul peste trecutul patriei noastre. Numele lui recheamă atâtea amintiri dureroase: războaie crâncene între Ștefan cel Mare și Radu cel Frumos, între Toma și Petre Șchiopul, între Mihai Viteazul și Simion Movilă ..., aproape patru veacuri de luptă vrăjmașă între frați!

(*România pitorească* – Al. Vlahuță)

b) Într-adevăr, Vrancea e o altă lume. De aici s-abat Carpații, împingându-și culmile spre miazănoapte. Din îndoitura lor se rup lungi șiruri de munți: Giurgiul, Alunișul, Lapoșul, Culmea Neagră, Soveja, Zăbrăuții, Lepșa, puternice brațe ce se desfac și prind în

Scanned with OKEN Scanner

arcurile lor mândrul plai al Vrancei, îngăduindu-i codrii, satele și izvoarele ca-ntr-o cetate uriașă.

(*România pitorească* – Al. Vlahuță)

c) Răscoala izbucnise deodată în Moldova,
La Giurgiu, la Caracal și Craiova,
Pornind din suferința celor smeriți și blânzi.
Tu ține minte satul flămând, numit Flămânzi.

(*Flămânzii* – Tudor Arghezi)

9. Alcătuiți trei propoziții dezvoltate cu substantivul comun "*muncitor*" în care prima dată să fie subiect, a doua oară să fie parte secundară de propoziție, iar în a treia propoziție să fie parte secundară pe lângă predicat.

10. Alcătuiți propoziții în care substantivele următoare să fie propoziție substantiv comun și în alta substantiv propriu:
român, mai, viteazul, lăutar, deal, lună.

11. Înlocuiți cuvintele subliniate cu un substantiv comun care să aibă un înțeles asemănător:

a) Zăpada s-a așternut pe *câmpia* întinsă.
b) Ograda era plină cu *orătănii.*
c) Lăutarul cânta din scripcă.
d) În *crâng* se aude *trilul* de ciocârlii.
e) Bătrânul fuma dintr-o *lulea* veche.
f) De la *vest* la *est* se întindeau *puzderie* de *stele.*
g) Ornicul bătea neobosit pe *perete.*
h) Pe *potecă* foiau nenumărate *gângănii.*

12. Alcătuiți propoziții și găsiți subiectul fiecărcia folosind următoarele substantive: radio, alee, subiect, reușită, festival, copac, surpriză, covor, stea, neam.

13. Alcătuiți propoziții dezvoltate cu următoarele substantive proprii: Ardeal, Marea Neagră, Paris, Mihai Viteazul, Tudor Arghezi, Bihor, Carpați, Mureș, Delta Dunării, Nicolae Bălcescu.

Scanned with OKEN Scanner

14. Din textul următor scoateți substantivele care sunt la singular și treceți-le la plural, iar substantivele de la plural treceți-le la singular:

Soarele scăpăta-n asfințit, punând cununi de aur pe crestetele codrilor. Acum, de pe țărmul stâng, în pacea amurgului, aruncăm cea din urmă privire dincolo, pe pământul Olteniei, în cea grădină frumoasă, plină de podoabe, de cântece și de legende, pe acel pământ binecuvântat în care râurile curg pe nisip de aur, munții, învăluiți de codrii nemăsurați, ascund în sânul lor comori necunoscute, dealurile sunt acoperite de vii și de livezi, câmpiile – de holde îmbelșugate.

(*România pitorească* – Al. Vlahuță)

15. Puneți următoarele substantive la plural și alcătuiți cu ele propoziții simple și dezvoltate:

mal, rișcă, sol, bob, sul, rol, soare, martor, zar, miere, aur, colț, sală.

16. Puneți substantivele din paranteză la numărul potrivit cu înțelesul propoziției:

a) (Pădurea) sunt plămânii verzi ai planetei.
b) (Cărțile) primită m-a bucurat mult.
c) (Stropul) de ploaie cad pe caldarâm.
s) (Steaua) se aprind una câte una.
e) (Nopțile) de vară este o adevărată feerie.
f) (Lacurile) era încărcat cu nuferi.
g) La mal erau adunate (barca).
h) (Caii) alearga către hipodrom.
i) (Ziua) treceau repede în vacanță.
j) Se auzeau sfâșietoare (cântec) de bucium.

Adjectivul

1. Dați exemple de adjective care arată: *forma*, *gustul*, *culoarea*, *mărimea* și alte însușiri ale substantivelor.

2. Subliniați adjectivele din următoarele texte:

Scanned with OKEN Scanner

a) Printre firele de iarbă fragedă se zăreau ascunși fragii roșii și parfumați. Copiii i-au adunat cu înfrigurare. Soarele cu razele lui calde, blajine, îi priveghea printre crengile rămuroase ale copacilor.

b) Cărări înguste și primejdioase te poartă pe margini de prăpăstii în adâncul cărora îi-e frică să te uiți. Pe sus vezi stânci uriașe scoase din zid, gata să se prăbușească. Copaci chirciți și schilozi, cu ramuri strâmbe ies de prin crăpăturile pereților de piatră. Te crezi într-o lume dărăpănată, pustiită în urma unui mare dezastru. Doar glasul apelor zbuciumate răsună ca un bocet în tăcerea și neclintirea atâtor ruini.

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

3. Grupați în tabel cuvintele care arată însușiri și notați sub ele substantivele ce pot avea însușirea respectivă:

verde	ușor	proaspăt	dulce	rotund	.....
iarba	.....	.....	.....	.....	.....
creion	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....

4. Găsiți substantivele corespunzătoare adjectivelor;

înverzite, înfloratâ, ascuțită, veșted, interesant, prelung, asurzitor, minunat, părintesc, uitat.

Alcătuiți propoziții cu acestea.

5. Descrieți un colț din natură folosind adjective care să arate însușiri ale plantelor și animalelor din pădure.

6. Construiți propoziții în care adjectivele ce însoțesc substantivele: ploaie, vânt, pământ, copac, frunză, pădure, cer, lac, potecă, sanie, ceas, cheie, popor, să răspundă la întrebările: *care? ce fel de?*

7. Pentru următoarele substantive găsiți adjectivele potrivite, alcătuiți cu ele propoziții și faceți schema lor:

șosea, munte, pârâu, margine, deal, avion, machetă, cire. pâine, săgeată.

Scanned with OKEN Scanner

8. Completați spațiile punctate cu adjectivele potrivite și spuneți la ce număr sunt:

Vorba ..... mult aduce.
Buturuga ..... răstoarnă carul .....
Omul ..... e ca lemnul .....
Brânza ..... în burduf de câine.
Obrazul ..... cu cheltuială se ține.

9. Găsiți pentru adjectivele următoare mai multe substantive potrivite:

curat, roșu, mărunt, înțelept, limpede, clar, minunat, scund, pătrunzător, întins.

Exemplu: curat (prosop, copil, caiet).

10. Găsiți ființe sau lucruri cărora li s-ar potrivi însușirile arătate la următoarele adjective:

umed, ascuțit, albastru, mânios, leneș, tulbure, strălucitor, urât, prăfuit, îngust.

Exemplu: umed (burete, câmp, păr).

11. Potriviți la adjectivele date substantivele din paranteză, astfel încât să aibă înțeles:

a) albă, rece, strălucitoare;
b) verde, umbroasă, întinsă;
c) albastră, nesfârșită, adâncă;
d) uscat, nisipos, călduros, torid;
e) rotund, gustos, hrănitor.

(*deșert*, *mare*, *măr*, *pădure*, *zăpadă*).

12. Găsiți adjectivele care au înțeles opus cuvintelor următoare și alcătuiți cu ele propoziții: *vesel*, *puțin*, *murdar*, *sărac*, *sincer*, *cald*, *lacom*, *drept*, *înalt*, *bun*.

13. Grupați adjectivele cu înțeles asemănător: dezbrăcat, plăcut, lacom, sărman, gustos, plictisitor, exigent, gri, harnic, pribeag, cenușiu, gol, mâncăcios, muncitor, monoton, nevoiaș, pretențios, rătăcitor.

Scanned with OKEN Scanner

14. Scoateți din textele următoare adjectivele împreună cu substantivele pe care le însoțesc:

a) Vorbesc undele lui de măreția și frumusețea Negoiului din coapsa căruia au izvorât, de codrii lui deși, adânci, nestrăbătuți, unde mușchiul e moale ca perna de puf și izvoarele albe ca spuma laptelui și brazii așa de-nalți, că-ți cade căciula din cap când stai să te uiți în vârful lor.

b) Toate te-nveselesc aici: aerul curat, freamătul pădurii, șuetul apelor, casele albe presărate printre copaci, înfățișarea mândră și voinicească a gospodarilor, chipul rumân și luminos al rucărencelor și portul lor adevărat românesc, țesut, lucrat și înflorit de mâna lor c-o măiestrie pe care nu știu singure de unde-au învățat-o.

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

15. Treceți la numărul plural următoarele adjective: acru, mititel, înalt, bună, frumoasă, verde, cuminte, moale, dulce, rece, tare, limpede, viteaz, strămoșesc.

16. Din textul de mai jos subliniați cu o linie șerpuită adjectivele la numărul singular și cu două linii șerpuite pe cele la numărul plural.

Stejarul bătrân și rămuros își întinde crengile groase împodobite cu frunze crestate. Ici, colo, câte un plop mlădios își tremură frunzele foșnitoare. Poiana din pădure este împodobită cu flori frumoase, multicolore. Păsările gureșe ciripesc voioase și gâzele minuscule cu aripioarele străvezii desenează în aerul ușor linii nevăzute.

17. Completați punctele cu adjectivele potrivite:
Puneți întrebarea potrivită substantivului.

a) Vorba . . . . . se duce ca glonțul.
b) Cu mâna . . . . . se prinde peștele. . . . .
c) Lenea e cucoană . . . . .
Care n-are de mâncare.
d) Vorba . . . . . e sărăcia omului.
e) Mielul . . . . . suge la două oi.

Scanned with OKEN Scanner

f) Calul . . . . .se vinde din grajd.
g) Omul . . . . . își cumpără vara sanie și iarna car.

18. Schimbați forma adjectivelor din paranteză pentru a realiza legătura după înțeles cu substantivul:

a) Copacii (verde) străjuiesc aleile (pustie).
b) Bărcile (albastre) plutesc pe lacul (liniștite).
c) Merele (roșu) sunt așezate pe masa (mari).
d) Apele (repezi) curg printre stâncile (golaș).
e) Munții (înalt) veghează depărtările (cenușie).
f) Gutuia (galbene) strălucește la fereastra (deschise).
g) Valurile (înspumat) se sparg de malul (românești).

Pronumele

1. Construiți propoziții dezvoltate cu pronumele:
a) eu, tu, el, noi, ei, ele.
b) *mi*-a spus, nu-*ți* cer, văzându-*l*, *ne*-a dat, *i*-a zis, *îmi* place, *îți* dau, *ți l*-oi da, scoală-*te*, *l*-a învățat, *mi*-a citit, *v*-ați plimbat.
Faceți schema propozițiilor.

2. Subliniați pronumele personale din textul:
– Bună seara, spune el. Îmi dați voie să mă odihnesc și eu puțin lângă foc?
Mie îmi plac foarte mult poveștile.

3. Scoateți pronumele personale din versurile de mai jos și alcătuiți cu ele propoziții:
a) – Ia, eu fac ce fac de mult:
Iarna viscolul l-ascult,
Crengile-mi rupîndu-le
Apele-astupîndu-le.
(M. Eminescu – *Revedere*)
b) Dintr-alte țări de soare pline,
Pe unde-ați fost și voi străine,
Veniți dragi păsări înapoi
Veniți cu bine!
(George Coșbuc – *Vestitorii primăverii*)

Scanned with OKEN Scanner

c) Dar mă cred rău şi duşman...
M-aş ruga şi nu ştiu cui,
Să-mi dea scufii să le pui,...
Să le-ncalţe, să le-mbrace
În ciubote şi cojoace.

(Tudor Arghezi – *Păsările cerului*)

4. Subliniaţi pronumele din textele următoare:

a) Două capre se întâlniră pe o punte. Ele se luară la ceartă:

– Fă-mi loc să trec! zise una.

– Nu-ţi fac, fă-mi tu mie! răspunse a doua.

– Lasă-mă, că eu am păşit prima pe punte!

– Dă-te la o parte, că sunt mai bătrână ca tine!

Au ajuns la bătaie şi au căzut în apă.

b) Bătrânica stătea pe afară şi tot întreba pe oamenii care ieşeau:

– Şi tic ţi-a dat?

–Şi mie.

– Şi tie, Petre?

– Şi mie, lele Mărincă.

Bătrâna înghite noduri, că-i tot venea noduri în gât.

(I. Agârbiceanu – *Iarnă grea*)

5. Puneţi în locul parantezelor pronumele omis, care să răspundă la întrebarea din paranteză:

a) (Pe cine?)-au văzut mergând spre casă.

b) (Cine?) mergem împreună la circ.

c) (Cui?)-a dat caietul de matematică?

d) M-am întâlnit cu (cine?) la (cine?).

e) (Cui?)-a zis să-(cui?) împrumute o carte.

f) Scoală-(pe cine?) la ora 7!

g) Nu-(cui?) cer decât să vii cu (cine?)

h) Văzându-(pe cine?) pe Mihai am plecat cu (cine?)

i) (Cui?) pare bine că (cine?)-am întâlnit.

j) (Cui?) (pe cine?)-oi da odată şi odată!

Scanned with OKEN Scanner

Numeralul

1. Scrieți cu litere următoarele numere:
57, 10, 72, 137, 25, 17, 6, 89, 222, 153, 1 000, 541, 1 003, 1.

2. Subliniați cu linie întreruptă numeralele din următoarele texte:

a) În tabără la munte au fost douăzeci de elevi de la școala noastră. Eu am fost înscris al doisprezecelea pe listă. În excursie am mers în șir. Ionel era primul, Vasilică al doilea, Gicu al treilea, iar eu al patrulea. Masa o serveam la orele treisprezece. După masă dormeam două ore.

b) O zi și o noapte are douăzeci și patru de ore. Noi stăm la școală patru ore pe zi. Săptămâna are șase zile de lucru. Într-o lună sunt treizeci sau treizeci și una de zile. Luna februarie e mai mică, are douăzeci și opt sau douăzeci și nouă de zile. Anul întreg are douăsprezece luni, adică trei sute șasezeci și cinci de zile. Când luna februarie are douăzeci și nouă de zile (din patru în patru ani), anul are și el trei sute șaizeci și șase de zile.

3. Scrieți toate numerele de la exercițiul 2 în cifre.

4. Alcătuiți propoziții cu numerele: 33, 500, 8, 21, 1992, 801, 2, 66. Scrieți numeralele cu litere:

5. Scrieți cu litere propozițiile:

$7 \times 8 = 56$ $\qquad$ $985 - 425 = 560$

$29 + 31 = 60$ $\qquad$ $888 + 222 = 1110$

Aflați subiectul și predicatul fiecărei propoziții scrise și spuneți ce fel de propoziții sunt. Alcătuiți o scurtă compunere în care să vă folosiți de propozițiile scrise.

6. Grupați numerele următoare după modelul dat mai jos:

doi, cinci, al treilea, a noua, al doilea, primul, zece, treisprezece, două sute, al nouăsprezecelea, a doua, nouă, șapte, a șasea, al patrulea, opt.

Exemplu:

1. doi, cinci, ...

2. al treilea, a noua, ...

Scanned with OKEN Scanner

7. Scoateți numeralele din textele următoare și scrieți-le cu cifre. Puneți-le cu cifre. Puneți întrebarea corespunzătoare:

Am în grădină cinci pisici
Din care două sunt pisoi,
Ele gingașe, moi și mici
Ei dolofani și zdraveni amândoi.

(T. Arghezi – *Cinci pisici*)

Dar scurteica-i ca de vată
Cu opt nasturi e-ncheiată
Și dormind și dolofani
Sug la ea cinci cotoșmani.
Creștetul bălțat, picziș
Pare strâns cantr-un bariș
Înnodat cu două funte:
La urechile din frunte.

(Tudor Arghezi – *Maia*)

8. Formați propoziții cu următoarele numerale:
cinci, 29, 22, 8, 1, al patrulea, 18, 1989, secund, a IX-a.

9. Alcătuiți o scurtă compunere cu titlul "La stadion" în care să folosiți numerele: 14, 25000, unsprezece, trei, cinci, doi, întâi, a doua, zero, 4, 2.

Verbul

1. Alcătuiți cinci propoziții cu verbe care arată acțiunea și cinci propoziții cu verbe care să arate starea substantivelor:

2. Subliniați verbele din textul următor:

Sania îmi zboară
Suie și coboară .
Caii mușcă frâul
Străbătând șoseaua
Bătucind pustiul. . .

Mă frământ, ascult, aștept
Cu dușmanul să dau piept

Scanned with OKEN Scanner

Dar el, molcom și huiliai
Dă din cobză și din nai...

(T. Arghezi – *Greierele*)

3. Alegeți verbele din textul următor și spuneți ce arată fiecare, apoi construiți noi propoziții cu ele:

Intrăm într-o genune largă. Munții se descopăr. Privirile se odihnesc pe-nalte poiene scăldate-n lumină. Lunecăm pe sub dealul Ursului, pe cari stau presărate căsuțele unui sat. Pluta pare că stă locului atât de-ncet se mișcă. Moș Vasile mai bocește-n chingi, ccarcă tăria cărmei și spune lui Toader să bage de seamă la cot.

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

4. Construcții propoziții cu următoarele verbe: au ajuns, vor clădi, se usucă, să parcurgă, s-au întâlnit, se joacă, intră, se pregătesc, ar fi văzut, aș fi mâncat, voi fi plecat, s-a așezat, alesese, curgea, este, nu are.

5. Alcătuiți o scurtă compunere despre munca în livada cu pomi fructiferi. Subliniați verbele cu o linie.

6. Adăugați în locul punctelor verbelor potrivite și spuneți ce rol au în propoziție verbele introduse de voi:

Vorba dulce mult .....
Fiecare pasăre pe limba ei .....
Lupul .... părul dar năravul ba.
Cine ..... după doi iepuri nu, ... nici unul.
Unde .... și unde .....
Când pisica nu ..... acasă, ... șoareci pe masă.
Ziua bună ..... de dimineață.

7. Dați exemple de cinci verbe care să arate că acțiunea verbului se petrece după momentul vorbirii. Schimbați apoi, verbele în așa fel încât acțiunea să se petreacă în momentul vorbirii și apoi înaintea momentului vorbirii.

Scanned with OKEN Scanner

8. Spuneți când se petrece acțiunea exprimată de verbele următoare. Treceți-le apoi la celelalte două momente ale vorbirii cunoscute, învățate până acum.

Va merge, călătorește, au scris, am învățat, asculta, se ridică, vor cânta, vin, fusese, a umblat, va fi cunoscut, se plimbă, privise.

9. Schimbați forma verbelor astfel încât să arate o acțiune care se petrece în momentul vorbirii. Formați cu ele propoziții:

întoarse, va hotărî, se va vinde, au fugit, tăcea, au mirosit, ai dansat, stătusem, arăta, s-a ascuns, se va fi gătit, a întrerupt.

10. Puneți în locul spațiilor punctate verbale necesare pentru ca propozițiile să aibă înțeles:

a) În dumbravă ..... păsările.

b) Întreaga natură .....

c) Într-un salcâm bătrân ..... cuib o pasăre.

d) Penele ei ..... colorate frumos.

e) Pe malul apei ..... un cocostârc.

f) Pe deasupra crângului ..... în zbor rațele sălbatice.

11. Schimbați următoarele verbe astfel încât să exprime acțiuni făcute înaintea momentului vorbirii: privește, ascultă, văd, sparge, va călători, vor primi, va fi văzut, sună, bate, vine.

12. Subliniați verbele din versurile următoare și arătați când se petrece acțiunea exprimată de ele:

a) A trecut și s-a lovit,
A lătrat! O fi simțit
A-nțeles că pe aici
Umblă-n tufe un arici.

(T. Arghezi – *Hoțu*)

b) Dar văile vuiră. Căzută în genunchi,
Își ridicase capul, îl clatină spre stele,
Îl prăvăli apoi, stârnind pe apă
Fugare roiuri negre de mărgele
O pasăre albastră zvâcnise dintre ramuri
Și viața căprioarei, spre zările târzii
Zburase lin, cu țipăt, ca păsările toamna

Scanned with OKEN Scanner

Când lasă cuiburi sure și pustii.

(N. Labiș – *Moartea căprioarei*)

c) Ia seama să nu te-nșeli
Că trecem la socoteli
Zece, șapte, nouă, una
De-o-potrivită-s totdeauna.
(T. Arghezi – *Horă de ucenici*)

d) Are cinsprezece ani,
Și în gloata curții dusă
Trece mândră prin gâscani
Ca prin bâlci o preoteasă.

(T. Arghezi – *Gâri, gâri*)

13. Găsiți verbe opuse ca sens celor propuse de noi . Construiți cu ele propoziții, apoi faceți schema lor: a merge, a vorbi, a vrea, a veni, a urca, a plânge, a-și aminti, a răsări, a se culca, a scădea, a dezlega.

14. Găsiți alte verbe care să aibă înțeles asemănător cu: a vorbi, a privi, a pricepe, a afla, a alcătui.

15. Din textele de mai jos scoateți verbele și precizați numărul persoanelor care fac acțiunea:

a) Într-o zi capra chemă iezii de afară și le zice:

– Dragii mamei copilași, eu mă duc în pădure ca să mai adun ceva de-ale mâncării. . . De n-oi veni am să vă dau de știre, ca să mă cunoașteți.

(Ion Creangă - *Capra cu trei iezi*)

b) Are însă o ureche
De pungaș fără pereche.
Dă târcoale la coteț,
Ciufulit și-așa lăieț,
Așteptând un ceas și două
O găină să se ouă,
Care cântă cotcodace,
Proaspăt oul când și-l face.

(Tudor Arghezi – *Zdreanță*)

Scanned with OKEN Scanner

Exemplu: cheamă = verb, acțiune făcută de o persoană.

16. Subliniați cu o linie verbele a căror acțiune este făcută pe o persoană și cu două linii pe cele a căror acțiune este făcută de mai multe persoane:

Înfloresc grădinile
Ceru-i ca oglinda,
Prin livezi albinele
Au pornit colinda.
Cântă ciocârliile
Imn de veselie,
Fluturii cu miile
Joacă pe câmpie.
Joacă fete și băieți
Hora-n bătătură,
Ah, de ce n-am zece vieți
Să te cânt natură!

(Șt. O. Iosif – *Cântec*)

17. Alegeți verbul care arată acțiunea cea mai potrivită pentru fiecare din substantivele următoare:

păsările	cade
ceasul	latră
ursul	răsare
vaporul	bate
becul	se joacă
copiii	arde
câinele	mormăie
soarele	cade
vântul	zboară
ploaia	plutește

18. Înlocuiți întrebările din paranteză cu verbele care lipsesc:

Elevii (ce fac?) în excursie.
Soarele (ce face?) cu putere.
El (ce face?) o poezie de Eminescu.

Scanned with OKEN Scanner

Tractoarele (ce fac?) pe ogoarele țării.
Afară (ce face?) cu fulgi mari și deși.
Tata (ce face?) la telefon.

19. Analizați verbele din textele următoare folosind următoarea schemă de lucru:

Verb	Ce parte de propoziție este	Cu ce cuvânt se leagă după înțeles	Cu ce întrebare îl aflăm

a) Se crapă de ziuă. Bacii își pregătesc gălețile pentru mulsoare. Oile behăiesc, înghesuindu-se la strungă. Văile sunt înecate în ceață.

Într-acolo zarea se limpezește, și măgurile par doborâte ca de bătaia unei flăcări. O geană roșie aprinde la îngemănarea pământului cu cerul încât se saltă soarele, rotund și scânteietor. Negurile se risipesc.

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

b) A-nceput un greiere
Casa s-o cutreiere.
Șuieră.
Și fluieră
Și să dormi nu te mai lasă
Parc-ar fi la el acasă.

(T. Arghezi – *Greierele*)

c) Zăpada jucăușă s-a șternut pe țară
Și adună baba Iarna troienile în clăi.
În seri cu lună rece trec sănii, parcă zboară,
Cu scârțâit de șine și zvon de zurgălăi.

(N. Labiș – *Țara*)

20. Alegeți, din paranteză verbul care arată acțiunea cea mai potrivită pentru fiecare din următoarele substantive: râurile, atletul, avionul, becul, motocicleta, ceasul, oglinda, ploaia,

Scanned with OKEN Scanner

pădurea, stânci. (s-a stricat, e spart, aterizează, câștigă, curg, bate, e aburită, s-a oprit, au căzut, e verde).

5. Exerciții pentru clasa a IV-a

a) PĂRȚI PRINCIPALE DE PROPOZIȚIE

Subiectul

1. Subliniați cu două linii subiectele din propozițiile următoare:

a) Într-o noapte de primăvară, s-a auzit în înălțimile albastre tânguiala astenită a cocorilor.

b) Iarba a prins colț fraged și nou.

c) Stolul cocorilor s-a rotit, vâslind cu aripile lor mari și obosite.

d) În aer e o răcoare dulce și un miros sănătos de câmp și de pădure. Pajiștea e numai flori.

e) Dorm încă vietățile pământului.

f) Româncele au cusut florile câmpului pe iile lor.

g) Din timpuri foarte vechi Ceahlăul, Parângul, Retezatul îngăduiseră inimilor noastre să fie pe înălțimi.

h) Fagii și stejarii sunt copaci rămuroși. Toamna verdele frunzișurilor se aprinde ca para focului.

2. Aflați subiectele din exemplele următoare și spuneți prin ce sunt exprimate. Folosiți simbolul (S).

a) Noaptea coboară încet peste sat.

b) Ostașii sunt apărătorii neînfricați ai patriei. Ei asigură pacea țării.

c) Dacia era vestită prin bogăție și frumusețe

d) Al doilea aleargă cel mai repede.

e) Harnicul a fost lăudat.

f) Mărgăritarul cel mai strlucitor este hărnicia.

g) La noi sunt câmpuri verzi de brad

Scanned with OKEN Scanner

Și câmpuri de mătasă;/
La noi atâția fluturi sunt
Și-atâta jale-n casă./
Privighetori din alte țări
Vin/ doina să ne-asculte;/
La noi sunt cântece și flori
Și lacrimi multe, multe./

h) Un vânt potolit aduce cu el mirosme de toamnă.

i) Unde mănâncă doi, mai poate mânca și al treilea.

j) Pământul doarme încă în lumina umedă și mohorâtă a dimineții.

k) Semănatul grâului de toamnă s-a încheiat.

l) Bunătatea, veselia și cutezanța ne însoțesc la tot pasul.

3. Alcătuiți propoziții simple în care subiectul să fie exprimat prin:
a) substantiv
b) pronume
c) numeral
Puneți propozițiile în schemă.

4. Transformați fiecare propoziție simplă în propoziție dezvoltată și schimbați locul subiectului.

5. Dați exemple de propoziții în care să aveți subiect multiplu exprimat prin substantive proprii.

6. Construiți propoziții în care următoarele cuvinte să aibă rol de subiect: un școlar, munca, câmpiile și dealurile, fericirea, doi, ele, noi, frumusețea, semănatul, învățătura.

7. Găsiți predicate pentru subiectele următoare: românul, libertatea, Mihai Eminescu, Alba-Iulia, Oltul, hărnicia, Ștefan cel Mare, copilăria, Munții Bucegi.

8. Alcătuiți o compunere despre strămoșii noștri. Subliniați cu o linie subiectele din fiecare propoziție.

Scanned with OKEN Scanner

9. Alcătuiți propoziții despre anotimpul toamna în care subiectul să fie la sfârșitul lor.

10. Completați spațiile punctate cu subiectele potrivite:

. . . . . îngălbenite se desprind de pe ramurile copacilor una câte una.

. . . . . coboară încet, înroșind cerul la orizont.

Spre miază-zi, zboară . . . . . migratoare în stoluri, stoluri.

. . . . . cenușii se adună peste sat. Pe nesimțite a sosit . . . . .

11. Analizați în scris subiectele din textele următoare precizând și întrebarea la care răspund:

a) Spre răsărit cerul se dogorește ca de bătaia unei flăcări.

Porțile zilei se deschid.

Lumina curge în valuri pe văi.

Norii plutesc în albastrul cerului.

Pământul tresare din somn vesel și plin de viață sub calda binecuvântare a soarelui.

b) În zori sunau din corn, pe munții Moldovei, cei șapte voinici.Curgeau plăieșii roiuri de pe sub poalele codrilor.

Voievodul biruitor, a chemat cu drag pe cei șapte voinici în cuibul lui de vultur, la Cetatea Neamțului.

c) E o iarnă bogată în zăpadă. Nu adie vântul. Peste tot domnește liniștea. Apele sunt înghețate. Cerul se oglindește în neaua strălucitoare.

Soarele călătorește deasupra tuturor fără să-i pese de ger.

d) Mierla fluieră în zăvoi, / noaptea cântă privighetoarea, / iar cucul își strigă numele prin pădure. /

e) Stelele păliră. Pădurea, copacii, tufele își dezbracă deodată umbra.

Iepurașul împietri de groază: chiar lângă el se întinse o arătare cu două coarne grozave.

(Emil Gârleanu – *Fricosul*)

12. Subliniază subiectele și predicatele. Fii atent la subiectul multiplu.

Analizează subiectele, arată prin ce sunt exprimate.

Scanned with OKEN Scanner

Alcătuiește schema raporturilor sintactice din propozițiile cu subiect multiplu. Schema să cuprindă numai subiectele și predicatul.

a) În dreapta mânăstirii se ridicau dealuri cu păduri, grădini, vii, sătucene cu căsuțe albe presărate prin dungile văilor.

(M. Eminescu – *Cezara*)

b) Bine-ai venit din nou la noi,
Surată primăvară, /
Să mai răsune prin zăvoi
Talanca turmelor de oi
Și cucul, pierde-vară /.

(D. Zamfirescu – *Primăvară*)

c) Văzduh și port, pescari și vameși, au ațipit în spațiul cald /.

(L. Blaga)

d) Salcâmii și corcodușii, sălciile și plopii au fost spintecați de obuze.

e) Nici Miron, nici Neculce, nici Ureche, în cronicile lor nu pomenesc de comerțul veneților și al genovezilor cu țările noastre.

13. Faceți o descriere de natură în care să folosiți subiectul multiplu.

14. *Propoziții cu subiectul neexprimat.*

Subliniază și notează predicatele și subiectele. Dacă subiectul este inclus notează-l deasupra lângă predicat.

a) Pe lângă plopii fără soț
Adesea am trecut; /
Mă cunoșteau vecinii toți /
Tu nu m-ai cunoscut.

(M. Eminescu – *Pe lângă plopii fără soț...*)

b) – Stai Pașă! / Să piară azi unul din noi, /

(G. Coșbuc – *Pașa Hassan*)

c) Sunt măr de lângă drum și fără gard. /
La mine-n ramuri poame roșii ard /.

(M. Beniuc – *Mărul de lângă drum*)

Scanned with OKEN Scanner

d) – Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază, /
Pătrunde-n casă și în gând /
Și viața-mi luminează! /

(M. Eminescu – *Luceafărul*)

e) În vaduri ape repezi curg /
Și vuiet dau în cale /

(G. Coșbuc – *Mama*)

f) Cocoșul s-a apropiat / s-a uitat cu un ochi la cărăbuș / și a trecut mândru înainte. /
Am scăpat! / gândi cu bucurie cărăbușul /
Și se întoarse / să privească după cocoș! /

(E. Gârleanu)

15. Alcătuiți propoziții fără subiecte cu următoarele verbe care să aibă funcție de predicat:

a ninge, a fulgui, a se înopta, a se lumina.

16. Construiți câte o propoziție cu predicatul exprimat prin verbele: *a se auzi*, *a se vedea*, *a se povesti*, *a se închide*. Subliniază predicatele și subiectele.

17. Alcătuiți propozițiile cu subiectul exprimat prin următoarele substantive: *stol*, *turmă*, *roi*, *ceată*. Subiectele să fie urmate de atributele: *de vrăbii*, *de miei*, *de albine*, *de copii*.

18. Construiți patru propoziții cu predicate nominale și cu subiect multiplu exprimat prin substantive proprii, nume de persoane de genuri diferite.

Subliniați numele predicative și subiectul cu care se acordă în gen.

Predicatul

1. Găsiți predicatele din propozițiile de mai jos și spuneți prin ce sunt exprimate:

Scanned with OKEN Scanner

a) Ştefan cel Mare îndrăgise plaiurile Moldovei încă din copilărie.

b) Era în ziua aceea un văzduh limpede ca lacrima. Înfloriseră trandafirii sălbatici şi sulfina.

c) Nopţile senine, cu crai nou, cerul spuzit de stele o fermecau.
De dimineaţa până seara şi noaptea, frunzele căzdeau întruna.
S-a desfăcut din muguri, într-o dimineaţa caldă a începutului de primăvară.

(Emil Gârleanu – *Frunza*)

d) Cântăreaţa luminii ş-a muncii îşi tremura melodia în cerul înalt.
Ciocârlia cânta munca lor cinstită şi grea...

(M. Sadoveanu – *Ciocârlia*)

e) Omul sfinţeşte locul.

f) Vorba dulce mult aduce.

g) În văzduh plutiră frunze de nuc.
Se auzi un zgomot de căderc.
Măriuca rămase o clipă lipită de peretele adăpostului.

2. Copiaţi textele următoare şi subliniaţi subiectele cu două linii şi predicatele cu o linie:

a) Meseria este brăţară de aur.

b) Omul muncitor, de hrană nu duce dor.

c) Ţara... nu se serveşte cu declaraţii de dragoste, ci cu muncă cinstită şi, la nevoie, cu jertfă.

(M.Sadoveanu – *Drapelul*)

d) Păduri întregi de fagi, de brazi, de carpeni şi mesteceni căzuseră pe corhăniile munţilor.

e) Ţara mea este plai mioritic, cântat de Eminescu, sculptat de Brâncuşi într-o "Masă a tăcerii".

Scanned with OKEN Scanner

S-a născut primăvara dintr-o floare de măr. Strămoșii au numit-o România.

3. Găsiți părțile principale de propoziție și precizați întrebările la care răspund:

a) Elevii sunt însuflețiți și mândri de munca lor.

b) Țara noastră are munți semeți și râuri cristaline.

c) Soarele coboară încet, înroșind cercul la orizont.

d) Limba română este frumoasă și armonioasă.

e) Viteji, înțelepți și pricepuți au fost strămoșii noștri.

f) Omul fără patrie e ca privighetoarea fără cântec.

g) Doarme sub șuieratul vânturilor deșertul larg, nemărginit al Bărăganului.

h) Patria nu e pământul pe care trăim din întâmplare, / ci e pământul plătit cu sângele și întărit cu oasele înaintașilor noștri.

(B. Delavrancea)

i) La noi românii întâi se aud cântecele / și apoi răsare soarele.

(Nicolae Iorga)

4. Construiți propoziții cu următoarele predicate:

a) lucrează, am povestit, voi citi, ne angajăm, au zidit, au biruit, încolțiseră, vor înmuguri.

b) sunt veseli, e frumos, sântem mândri, are, avusese, erau, să fi fost, era conștiincioasă, este bogată.

c) să citească, aș alerga, se joacă, priviseră, înălțați, rezolvară, să fi scris.

5. Dați exemple de propoziții formate numai din predicat:

6. Alcătuiți propoziții după schemele:

S.P. și P.S.

Transformați-le apoi în propoziții dezvoltate.

Scanned with OKEN Scanner

7. Alcătuiți cinci propoziții cu subiect multiplu și predicat verbal.

8. Alcătuiți cinci propoziții cu subiect multiplu și predicat nominal.

9. Copiați textele următoare. Faceți analiza gramaticală a părților principale de propoziție:

a) Cu tine două fete stau /
Și torc în rând cu tine; /
Sunt încă mici / și tată n-au /
Și George nu mai vine. /
Un basm cu pajuri și cu zmei
Începe-acum o fată. /

(G. Coșbuc – *Mama*)

b) Noaptea-i albă, luminoasă, /
Ceru-i boltă de opal. /
Toată zarea-i scânteioasă, /
Tot izvoru-i de cristal. /

(V. Alexandri, *Noaptea albă*)

c) Bunica Anei se bucură de venirea primăverii.

d) Tata și mama au plecat în oraș după cumpărături.

e) Spre seară, la munte printre culmile pădurilor, brazii sunt negri; tăcerea gravă; cerul solemn.

f) Crestele acoperite de zăpezi lucesc albe și reci ca într-o eternitate polară.

10. Completați propozițiile de mai jos cu nume predicative potrivite și realizați acordul:

a) După ploaie, pădurea era .....
.....
.....
.....

Scanned with OKEN Scanner

b) Munți sunt . . . . . în toate anotimpurile.

. . . . .

. . . . .

. . . . .

c) Pământul este . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

11. Puneți în locul întrebărilor, predicatele potrivite:

Pescărușii (ce fac?) deasupra valurilor înspumate ale mării.

Cărările munților (ce se spune despre subiect?) pe copii.

Scrisorile pline de farmec ale lui Ion Creangă (ce fac?) copilăria.

Râurile (cum sunt?) și pline de pește.

Pe platourile munților (ce sunt?) . . . . . și . . . . . de toate felurile. Țara noastră (cum este ?) . . . . . și . . . . .

Daniel (ce este?) la clasa a II-a B.

12. Subliniază și notează predicatele și subiectele. Spuneți prin ce sunt exprimate.

a) Fluieră mierlele. Cucul își cântă singur numele.
Adie vântul și pădurea vuiește.

b) În teiul din fața ferestrei, un grangur fluieră batjocoritor!
(M. Sadoveanu – *Dimineți de iulie*)

c) La Florii mâțișorii sălciilor se deschiseră / și în jurul lor începură a bâzâi albinele.

d) Grădinile erau încă întunecoase / numai sălciile revărsau în toate părțile plete verzui-gălbui /.
(M. Sadoveanu – *Primăvara*)

13. Subliniază și notează predicatele verbale și nominale cu o linie, iar subiectele cu două linii.

Scanned with OKEN Scanner

a) De-aici încolo nu mai e cărare... / Cerul e senin / și în tot cuprinsul e o tăcere ca-n vis / ne uităm în sus la stâncile albe de pe vârful Ceahlăului; / ele-s călăuza noastră /.

(A. Vlahuță – *România pitorească*)

b) E primăvară în jurul nostru / și pe ramurile brazilor și ale fagilor se aprinde apa în lumini feluri te. /

(M. Sadoveanu – *Strop de rouă*)

c) Era o iarnă tare și bogată în zăpada. Râul era înghețat și troienit.

(M. Sadoveanu – *Moș Crăciun*)

d) Mi-e dor de munți, de Caraimanul
Pe veci acoperit de nor /
Mi-e dor de freamăt lin de brazi,
De murmur tainic de izvor... /

(Șt. O. Iosif – *Mi-e dor*)

14. Scoteți predicatele și subiectele din textele următoare. Analizează-le după tabelul dat:

Predicatul	Prin ce este exprimat	Întrebarea pentru subiect	Subiectul
se auzea	verb	ce se auzea?	vuietul

a) În liniștea dimineții se auzea ca-n vis vuietul înăbușit și slab al morilor.

b) La răsărit se văd peste șiruri de dealuri verzi, înălțimile Vulcanului... Din desișul ramurilor se cerne întuneric / Treptat aerul se răcorește... Fulgere dese orbitoare, spintecă cerul / și tunete lungi se aud departe /.

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

c) Dar vremea trecea cu amăgele / și eu creșteam pe nesimțite / și tot alte gânduri îmi zburau prin cap, / și alte plăceri mi se deșteptau în suflet... / și dorul meu era acum nemărginit... /

(I. Creangă – Amintiri din copilărie)

Scanned with OKEN Scanner

d) – Bine este a cunoaște scrisorile..., căci astfel s-a putut dovedi viclenia paharnicului, a vornicului și a stolnicului. / Bine este a purta cap... / Iar limbile pământului bine este a le cunoaște /.

(M. Sadoveanu – *Viața lui Ștefan cel Mare*)

15. Subliniază cu o linie predicatele verbale:

a) Vântul scormonește șindrilele acoperișului.
Bunica se așează lângă foc.
Orașul Hiroșima a fost cuprins pe neașteptate de groază.

b) Pe toată Valea Motrului..., prin toate satele Olteniei, auzi de "Domnul Tudor", / ca și cum ieri ar fi trecut pe acolo.../

(Al. Vlahuță – "*România pitorească*")

c) În cetățuia ta de ape
Dorm cântecele noastre toate! /
Și fierbe tăinuita noastră jele
A visurilor sfărâmate! /
Tu împletești în curcubeie
Comoara lacrimilor noastre! /
Și cel mai scump nisip tu-l duci
În nordul Dunării albastre! /

(O. Goga – *Oltul*)

d) Ziua, când era căldura mare, / stau la umbră în lăstar, / după-amiază, când se potolea văpaia, / ieșeau cu toții pe mirişte./

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Puiul*)

e) Scăparea lor era lăstarul, / dar tocmai dintr-acolo venea vânătorul. Puii au clipit din ochi / c-au înțeles / și au rămas așteptând în tăcere. /

(I. Al. Brătescu-Voinești – *Puiul*)

f) Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad; /
Ritmic valurile cad, /
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad. /
Dintr-un timp și vântul tace; /
Totu-i plin de duhul sfânt;

Scanned with OKEN Scanner

Liniște-n văzduh și pace
Pe pământ. /

(G. Coșbuc – *Noapte de vară*)

16. Compune un text în care să folosești numai predicatele verbale la timpul prezent.

17. Subliniază cu o linie predicatele care arată existența subiectului:

a) În mijlolcul crengilor este o floare singuratică. / Celelalte se află în mijlocul rămurelelor. / Interesantă este și alcătuirea florii. / Nectarul cu trei stigmate e scos afară / și așteaptă / să-i aducă insecta polenul de pe alte flori...

(I. Simionescu – *Flora României*)

b) În primăvara trecută am fost pe Valea Prahovei, Țara Făgărașului și Valea Jiului.

c) O amintire de-acum douăzeci de ani. Într-o dimineață, era prin sărbătorile Crăciunului, / mă duceam la Eminescu.....

Ar fi în mijlocul Capitalei, o casă mare cu ziduri albe și cu ferestre largi, fără zorzoane pe pereți, fără turnulețe pe acoperiș, luminoasă, veselă, strălucitoare.

Acolo ar fi locul de întâlnire al tuturor oamenilor de talent.

Acolo artiștii ar fi la ei acasă.

(Alexandru Vlahuță – *Casa artiștilor*)

18. Subliniază și notează cu ajutorul simbolurilor predicatele nominale și subiectele din textele următoare:

a) Războiu-i pentru trântori, /
Iar lupta-i pentru noi /
Războiul te mânjește /
Dar lupta-i datoriel

(T. Arghezi – *Cântare omului*)

b) Tu ești Ștefan, domn' cel Mare /
Care-n lume seamăn n-are, /
Și eu sunt Șoiman Burcel,
Puișor de voinicel. /

(V. Alecsandri – *Movila lui Burcel*)

Scanned with OKEN Scanner

c) Fata babei era slută, leneşă, ţâfnoasă şi rea la inimă... / Fata moşneagului era însă frumoasă, harnică, ascultătoare şi bună la inimă. /

(I. Creangă – *Fata babei şi fata moşneagului*)

d) Şi apoi, pe vremurile acele, mai toate ţările erau bântuite de războaie grozave, / drumurile pe ape şi pe uscat erau... foarte încurcate, / şi de aceea nu se putea călători aşa uşor... ca în ziua de azi /.

(I. Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*)

19. Fă o descriere în care să foloseşti propoziţii cu predicat nominal, cu un singur nume predicativ şi cu nume predicativ multiplu.

20. Subliniază predicatele nominale şi arată prin ce sunt exprimate numele predicative.

a) Văzduhu-i aspru, greu, şi argintat.

(N. Labiş – *Frământarea intimă*)

b) Înfloresc grădinile,
Ceru-i ca oglinda

(Şt. O Iosif – *Cântec de primăvară*)

c) Un cuptor e roşul soare,
Şi cărbune sub picioare
E nisipul.

(G. Coşbuc – *În miezul verii*)

d) Mi-e dor de munţi ... de Caraimanul
Pe veci acoperit de nor!
Mi-e dor de freamăt lin de brazi,
De murmur tainic de izvor ...

(Şt. O. Iosif – *Mi-e dor*)

e) E primăvară în jurul nostru, / şi-n ramurile brazilor şi ale fagilor se aprindea apa în lumini felurite./

(M. Sadoveanu – *Strop de rouă*)

Scanned with OKEN Scanner

21. Faceţi analiza gramaticală numai a cuvintelor subliniate:

a) Pe lângă lopii fără soţ
Adesea *am trecut*; /
Mă cunoşteau vecinii toţi – /
Tu nu m-ai cunoscut. /
(M. Eminescu – *Pe lângă plopii fără soţ*)

b) Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi *se adună*, /
Se ascund în rămurele –
Noapte bună! /
(M. Eminescu – *Somnoroase păsărele*)

c) Pământul nu *îngheţase*, iar *stratul* de zăpadă era *subţire* de tot.

d) Zările se îmbrăcară în munţi de nouri.

e) Domnu nu *era nici vesel, nici trist, nici bătrân* ...
(M. Sadoveanu – *Domnu' Trandafir*)

f) Inimă din inima poporului român
Eminescu va întineri mereu, cu fiecare clipă şi cu fiecare om.
Va îmbătrâni timpul. Prezentul va fi trecut. Dar Eminescu va fi *mereu tânăr* ca viitorul.
(E. Camilar – *Farmecul depărtărilor*)

22. Subliniază şi analizează predicatele verbale exprimate prin verbul a fi şi predicatele nominale.

a) De-aici încolo nu mai e cărare .../
Cerul e senin / şi tot cuprinsul e o tăcere ca-n vis ... /
Ne uităm în sus la stanele albe de pe vârful Ceahlăului; / ele-s călăuza noastră. /
(A. Vlahuţă – *România pitorească*)

b) Era o iarnă tare şi bogată în zăpadă. /
Pârâul era îngheţat şi troienit. /
(M. Sadoveanu – *Moş Crăciun*)

Scanned with OKEN Scanner

Acordul predicatului cu subiectul

1. Acordați predicatele din paranteză cu subiectele.
a) Elevii (a ieșit) de la școală.
b) Ei (sunt veseli și bucuros) de rezultatele obținute.
c) El le (a răvășit) șuvițele de păr.
d) Vântul (a adia).
f) Ele (a avea) culoare ruginie.
g) Maria, Elena și Valeria (a merge) la teatru.

2. Acordați subiectul din paranteză cu predicatul.
a) (Copil) merge la școală.
b) Noaptea clipesc (stea) pe bolta senină.
c) (Tu) vorbesc la telefon.
d) La marginea pădurii vin (cerbul).
e) (Uliul) se rotește deasupra orizontului.
f) (Puii) de găină se duce lângă mama sa.
g) Se aude (cântece) de bucium.

3. Faceți acordul predicatului cu subiectul.
Patrocle, îi (a zice) ca, cu (a ști) că tu (a fi) un căței vrednic și viteaz, dar ce (a face) noi dacă (a se rătăci) prin pădure?
(M. Sadoveanu – *Dumbrava minunată*)

4. Copiați textul, scoateți subiectele și predicatele și puneți întrebarea. Explicați acordul.
Soarele se ridicase deasupra orizontului. Dealurile și viile erau scăldate într-o pâclă galbenă. În zare se vedeau câmpiile bogate. Un râu ca un fir de beteală, străbătea întinderea.
Exemplu: Soarele – subiect – cc?

5. Construiți propoziții după schemele:
a) S.P.; P.S.; S.ap.P.; ap.S.ap.P.
b) S.ap.P.; ap.S.ap.P.ap.
c) P.ap.S.; ap.P.ap.S.ap.; P.ap.S.; ap.P.ap.S.ap.

6. Acordați subiectele și predicatele propozițiilor:
a) (Pasăre) (a zbura) spre apus.

Scanned with OKEN Scanner

b) (A se auzi) (zgomot) ca un cântec continuu.
c) (Salcie) bătrână (a plânge) la marginea râului.
d) (Copil) căpitanului (a învăța) legile marinăriei.
e) La circ (clovn) (a face) giumbușlucuri.
f) (Eu) (a alerga) spre stadion.
g) (Cartea) prăfuite (a fi așezate) pe rafturi.
h) (Floare) (a răsărit) din semințe proaspete.
i) (Băiat) și (fată) (a merge) în excursie.
j) Vara (soare) (a străluci) cu putere.
k) (Poezie) lui Eminescu (a fi iubită) de elevi.
l) (Holdă) de grâu (a se legăna) în bătaia vântului.
m) (Mașină) (a goni) pe străzile orașului.
n) (Plop) (a scutura) puful alb ca o zăpadă de mai.
o) (Radio) (a funcționa) cu regularitate.
p) (Stilou) nu (a avea) cerneală.
r) (Minge) (a se sparge) într-un colț de geam.
s) (A veni) (călători) la poarta noastră.
t) (A scrie) frumos!
o) (A se duce) la școală!

7. Construiți câte trei propoziții diferite cu următoarele subiecte:

găina, privighetoare, coleg, focul, papagalul.

8. Alcătuiți câte trei propoziții diferite cu următoarele predicate:

doarme, va câștiga, au ajuns, culegeau, ascultă.

9. Potriviți cuvintele din prima coloană cu cele din coloana a doua astfel încât să alcătuiți propoziții.

I coloană	**II coloană**
a) Arăturile de toamnă.....	învățăm.
b) Elevii ..... la spectacol.	apune.
c) Soarele ..... la orizont.	învață.
d) Greierii ..... prin iarbă.	a încolți.
e) Elena ..... poezia.	au început.

Scanned with OKEN Scanner

f) Primăvara pomii	câștigă.
g) ..... cel mai bun	vor pleca.
h) ..... iarba.	merg.
i) ..... păsările călătoare.	sar.
j) Astăzi un cântec nou	vor înflori.

10. Din textul de mai jos subliniați subiectele și predicatele și arătați legătura dintre ele.

A sosit iarna. Razele soarelui nu mai sunt puternice. Zilele s-au micșorat. Nopțile sunt reci. Gârla a înghețat. Pe costișă, copiii au ieșit cu săniile. Ei sunt bucuroși. Săniile aleargă vijelios la vale. O sanie se răstoarnă. Altele îi urmează. Toți râd cu poftă.

Exemplu:

P.	S.
A sosit	iarna
ce a făcut?	cine?

11. Puneți predicatele din paranteze la forma cerută de subiectul propoziției.

a) Soarele (a scăpăta) la asfințit.
b) Privirea (a zbura) peste munții stâncoși.
c) Valea (a răsuna) de cântec și de bucium.
d) Ploaia (a picura) pe ramurile pomilor.
e) Orașul (a dormi) sub cerul plin de stele.
f) Holde bogate (a se desfășura) sub ochii noștri.
g) Glasul apelor (a murmura) ca un bocet de tăcere.
h) Noaptea (a fi) limpede și răcoroasă.
i) Șoseaua (a coborâ) printre stâncile prăpăstioase.
j) Cetatea (a dormi) cu gândul la glorioasele amintiri.

Scanned with OKEN Scanner

b) PĂRŢILE SECUNDARE DE PROPOZIŢIE

Atributul

1. Recunoaşteţi atributele şi substantivele pe care le determină din propoziţiile următoare:

a) O codobatură cu pene cenuşii sălta în zbor neliniştit.

b) Pretutindeni, plutea mireasma proaspătă a pământului arat.

c) Peste fagi cu vârfuri sure,
S-a lăsat amurgul rece.

d) Furnaliştii din Hunedoara trăiesc o mare sărbătoare.

2. Găsiţi pentru substantivele date atribute potrivite şi alcătuiţi cu ele propoziţii:

a) toamna, ţăranii, roade, daruri,

b) pădurea, vrăbiile, veveriţe, alune.

c) ploaie, câmpia, vântul, cerul.

3. Găsiţi atributele potrivite pentru substantivele: lună, dealuri, câmpia, care să răspundă la întrebările: *care ? ce fel de ? ale cui ? a cui ?*

4. Completaţi spaţiile punctate cu atributele potrivite:

a) Se auzea glasul . . . . . al viorii . . . . . .

b) Apele . . . . . şi . . . . . se lovesc de meterezele .. . . . .

c) Moldova este un ţinut . . . . . Este o adevărată comoară . . . . Ea poartă o salbă de monumente . . . . . . Ficcare ne aminteşte de un trecut . . . . . .

d) Îndărătul casei . . . . . cu cerdac . . . . . de . . . . . începe livada. O livadă . . . . . cu . . . . . cu iarbă . . . . . şi . . . . . , dar mai ales cu multe glasuri . . . . . .

5. Subliniaţi cu o linie atributele exprimate prin substantive şi cu două linii atributele exprimate prin adjective din propoziţiile:

a) Chipul bălai al lui Ionică trăieşte în fiecare ungher.

b) Râul unflat izbeşte sloiuri mari de gheaţă şi butuci groşi de meterezele podului.

Scanned with OKEN Scanner

c) Sub zăpadă se află fire mici și subțiri de iarbă.

d) Pletele lui albe și creț parcă sunt niște ciorchini de flori albe.

6. Analizați cuvintele subliniate și arătați ce rol au în propoziție:

a) *Elevul* merge la școală.

Cărțile *elevului* sunt îngrijite.

Uniforma de *elev* este nouă.

b) *Munții* sunt înalți.

Crestele *munților* sunt înzăpezite.

Carpații formează au arc de *munți*.

7. Alcătuiți propoziții folosind cuvintele *școlar*, *școala*, *caiet* având rol de subiect și rol de atribut.

8. Analizați atributele din propozițiile de mai jos:

a) Avram Iancu a fost un cărturar luminat.

b) Ștefan Luchian colinda frumoasele dealuri și luncile înverzite ale satului.

c) George Enescu a dus faima țării peste hotare.

9. Să se analizeze subiectele, predicatele și atributele din propozițiile date:

a) Într-un amurg sălbatic de iarnă, el se întoarce de la pădure.

b) Codrii și văile Putnei răsunau de cântecul fermecător al viorii.

c) Muncitorii în straie albe se arătau la marginea satului. Păsările din zăvoiul Moldovei cântau un cântec de muncă.

d) Bătea un vânt rece care aducea nouri albi. Începu o ploaie măruntă și deasă.

10. Notați prescurtat subiectele (S), predicatele (P) și atributele (A) din textele de mai jos:

a) Ștefan cel Mare îndrăgise plaiurile Moldovei încă din copilărie. Toți îi spuneau Ștefăniță. El avea ochii albaștrii și părul inelat. Purta și zale ușoare și niște pinteni frumoși.

b) Sub o râpă stearpă, pe un râu în spume,

Scanned with OKEN Scanner

Unde un sihastru a fugit de lume,
Cu vărsarea serii un străin sosi.

(D. Bolintineanu – *Daniel Sihastru*)

c) Un ropot nedesluşit vestea apropierea prăpăstioasă a artileriei cereşti. O puternică suflare de vânt trecu în grabă.

(C. Hogaş – *Furtuna*)

11. Alcătuiţi o scurtă compunere folosind următoarele cuvinte ca atribute: *strălucitoare, multicolore, de flori, fericiţi, fragedă, de primăvară.*

12. Scoateţi atributele şi analizaţi părţile de vorbire prin care sunt exprimate:

a) Livezile cu pomi s-au pavoazat cu flori albe, ca pentru o albă sărbătoare de pace.

b) Ochii trişti ai lui Radu se luminează de o bucurie neaşteptată.

c) În inima bietei prepeliţe era o luptă sfâşietoare.

d) Sub lumina trandafirie a unui blând apus de soare, pământul pare adâncit într-o odihnă neclintită.

e) Prin plopii tremurători străbătu un freamăt prelung.

f) O suliţă de foc străpunge perdeaua de arbori.

g) Străinii au cunoscut pământul frumos şi bogat al ţării noastre.

13. Scoateţi atributele, arătaţi ce cuvânt lămuresc şi prin ce sunt exprimate.

a) Vântul dinspre Dunăre a adus nori şi norii au adus ploaie groasă de primăvară.

b) Glasurile copiilor din Borzeşti s-au amestecat cu glasurile păsărilor.

(E. Camilar – *Stejarul din Borzeşti*)

c) Iazurile s-au acoperit cu pânza subţire de verdeaţă. Firele ierburilor taie oglinda mişcătoare şi păsări cu pene galbene trec peste ele...

(G. Tomozei – *S-au aurit a toamnă pădurile*)

d) De viforniţa păgână
Se-ndoiesc nucii, bătrânii,
Plânge-un pui de ciocârlie

Scanned with OKEN Scanner

Sus pe cumpăna fântânii.
(O. Goga – *Toamna*)

e) Sub stratul alb de zăpadă din grădina căminului dormea adânc cu petale strânse, o floare gingaşă de primăvară.
(Eugenia Zaimu – *Floarea de sub zăpadă*)

14. Alcătuiţi o compunere în care să prezentaţi toate frumuseţile ţării noastre folosind cel puţin cincisprezece atribute.

15. Caracterizează colegul de bancă folosind atributele potrivite.

16. Îmbogăţiţi textul următor cu atribute potrivite şi comparaţi cele două variante.

PRIMĂVARA

E primăvară. Zăpada s-a topit. Pe câmp au răsărit fire de iarbă şi flori.
Păsările s-au întors în ţară.
Oamenii lucrează pe ogoare.
Natura s-a trezit la viaţă.

17. Alcătuiţi propoziţii după schemele:

a) S A P
s adj. v

b) S A P
s s v

c) S P A
p v+s adj.

d) A S P
adj. s v

e) A S P
s s v

Scanned with OKEN Scanner

Test de cunoștințe

Completați următoarele propoziții:

1. Atributul este .....

2. Atributul răspunde la întrebările .....

3. El poate fi exprimat prin:
a) ..... Exemple:
b) ..... Exemple:

Complementul

1. Recunoșteți complementele și verbele pe care le determină din textele următoare:

a) La Iași, Mihai Eminescu găsise un prieten bun, pe povestitorul Ion Creangă. Amândoi erau legați de poporul român, de necazurile lui. Stăteau până noaptea vorbind despre amarul și despre suferințele din țară. Prieteniei acesteia îi datorăm noi scrierile marelui povestitor.

b) Cățelul porni adulmecând prin iarbă. O umbră răsărise țupăind către scorbură.

c) În pădure am văzut un stol de păsări gălăgioase. Ele ciugulesc mugurii cruzi. Sub coaja copacilor stăteau ascunși gândăceii. O ciocănitoare lovea cu ciocul în coaja unui stejar căutând hrană.

d) Într-o frumoasă dimineață de vară, un croitoraș ședea la masa lui de lucru, de lângă fereastră și cum era plin de voioșie, cosea de zor și mâinile parcă-i alergau singure pe însăilătură.

(Frații Grimm – *Croitorașul cel viteaz*)

2. Completați spațiile punctate cu complemente potrivite:

	când ?	unde ?
a)	păsările călătoare se întorc	lor.

Scanned with OKEN Scanner

b) Tata a cumpărat .....
de unde ? ce ? pentru cine ?

c) Radu şi Mioara vin .....
unde ? când ? cu ce ?

d) Mioara a dăruit .....
ce ? când ? cui ?

Formulaţi propoziţiile aşezând cuvintele în ordinea care vi se pare mai potrivită.

3. Formulaţi propoziţiile în care complementele să determine verbele:

a) am scris, am cercetat, am construit, vom demonstra.
b) aţi cules, am privit, vom cânta, învăţăm.
c) a cutreierat, am mers, vom descoperi, încălzeşte.

4. Găsiţi complementele care să răspundă la întrebările: unde?, când?, cum?. Alcătuiţi cu ele propoziţii.

5. Alcătuiţi propoziţii în care cuvintele de mai jos să fie complemente:

a) la şcoală, dimineaţa, norii, din văzduh.
b) cu tractoarele, în mină, din oţel, pe Mihai.
c) cartea, un pod, munţii, pe câmpie.

6. Dezvoltaţi următoarele propoziţii simple, adăugând complementele potrivite, apoi analizaţi complementele arătând ce verb din propoziţie determină şi la ce întrebări răspund:

a) Lunca e pustie.
b) Toamna a venit.
c) Tractoarele ară.
d) A crescut iarba.
e) Ghiocelii au înflorit.
f) Grădinarul coseşte.
g) Elevii scriu.
h) Cântă păsările.

Scanned with OKEN Scanner

7. Arătați ce rol au în propoziție cuvintele subliniate:
a) Școala este spațioasă.
Răducu merge la *școală*.
Clasele *școlii* sunt luminoase.
b) Ghiocelul a înflorit.
Petalele *ghiocelului* sunt albe.
În grădină am văzut *un ghiocel*.
c) Eleva merge la școală.
Uniforma *elevei* este curată.
La bibliotecă am întâlnit o *elevă* silitoare.

8. Alcătuiți câte o propoziție în care substantivele grădină, muncitor, patria să fie:
– subiect
– atribut
– complement
– nume predicativ

9. Scoateți complementele din textele următoare și analizați-le în tabelul dat:

Complementul	Întrebarea cu care ați aflat complementul	Verbul pe care îl determină

a) Iar prin păduri, cu coarne pe spate despletite,
Am cerbii mei și țapii cei negri și țintați;
Am urșii ce-și sug laba în hrubele tihnite,
Visând un vis sălbatic, de iarnă în Carpați.
(Nicolae Labiș – *Țara*)

b) Din vârful nucului Măriuca se uita la proiectilele artileriei și își mai arunca privirea spre țolul vărgat. Când auzea bombele deasupra satului, o cuprindea o stare sufletească necunoscută. Ochii ei cercetau câmpul de luptă.
(Călin Gruia – *Măriuca*)

c) Ileana și Viorica vin spre casă. Fiecare duce pe cap câte un coș cu fructe. Coșurile sunt grele. Ileana se plânge mereu. Viorica merge și tace. De la o vreme râde și cântă voioasă.

Scanned with OKEN Scanner

d) A venit vara. Ea a adus zile cu cer senin și soare arzător. În livadă, fructele s-au copt. În grădini, legumele sunt din belșug. Pe câmp, lanurile aurii așteaptă secerătorii.

10. Găsiți complementele din propozițiile date și faceți schema după modelul dat:

Soarele — S (cc făcea?) ⟵ cobora — P (cine?) — spre asfințit — C (unde ?)

S — P
|
C

a) În Carpați, Oltul primește apele limpezi ale Lotrului.

b) Un băiețandru negricios și slăbuț iese pe poarta școlii.

c) Veverița se furișă pe o crenguță subțire, apoi trecu pe un fag mai bătrân.

d) Vestea a străbătut ca fulgerul satele și orașele.

e) Bărcile pescarilor lunecă lin pe canalurile ei, printre nuferi albi, iar stuful se înclină grațios sub adierea vântului.

11. Alcătuiți propozițiile după schemele date:

a) S A P C
s adj. v s

b) A S P C A
adj. s v c adj.

c) C A A S P C
s adj. s s v s

d) S S P C A
s s v s adj.

e) S P A
P v+s adj.

f) S S P C A A
p p v s adj. s

Scanned with OKEN Scanner

Test de cunoștințe

Completați propozițiile:

1. Complementul este .....

2. El răspunde la una din întrebările:

– .....

– .....

– .....

– .....

– .....

3. Se aseamănă cu atributul prin .....
.....

4. Se deosebește de atribut prin .....
.....

c) PĂRȚI DE VORBIRE

Substantivul

1. Recunoașteți substantivele din textele următoare; subliniați cu o linie substantivele comune și cu două linii substantivele proprii:

a) În ostrovul ascuns de păpuriș, Mihai Eminescu citea aventurile lui Robinson Crusoe. Adeseori cutreiera pădurea, văile și luncile Ipoteștilor. Seara, Mihai venea acasă obosit.

b) Peste câțiva ani după aceasta trecând Cuza-Vodă spre București, a poposit la Agiud, unde l-a întâmpinat o mulțime de lume ca pe un domnitor ... Și, când colo, un țăran bătrân cade în genunchi dinaintea domnitorului sărutându-i mâna, cu lacrimile în ochi.

c) Lina, hai joacă-te cu fetița aceea, o îndeamnă bunica pe nepoată, arătându-i pe bancă o fată care stătea singură.

Scanned with OKEN Scanner

Lina, bucuroasă, făcu un semn fetiței să se apropie de ea, și după ce făcură cunoștință, îi zise:

– Maria, du-te de aranjează așternutul păpușii !

Apoi:

– Maria, ia pe Prica și plimb-o frumos !

Maria stătu o clipă pe gânduri, pe urmă se apropie de Lina, îi dădu supărată păpușa ei și întorcându-se fără o vorbă plecă ... .

(după Victor Sivetidis)

2. Subliniați substantivele proprii:

a) carte, Amara, ceapă, cireș, lonel, furtună, 1 Iunie, lichid, Olt, ape, Carpați, "Amintiri din copilărie".

b) La porunca lui Decebal, călăreții străbăteau Dacia sunând din buciume.

c) Jiul, Oltul, Mureșul și Argeșul sunt câteva ape ce brăzdează pământul țării noastre, România.

3. Alcătuiți propoziții cu substantive proprii:

– nume de orașe
– nume de țări
– nume de ape
– nume de persoane
– nume de animale

4. Alcătuiți două propoziții cu substantive proprii (nume de orașe și munți) și două propoziții cu substantive comune (fenomene și ființe).

5. Spuneți la ce număr sunt substantivele următoare:

a) Ciobanul, elevii, mingea, stelele, munții, cărare.

b) Muncitorii, uzina, fabrici, motoare, poartă, stejari.

c) Carte, caiete, elev, bănci, stilou, catedre, pervaz.

6. Scrieți zece substantive la numărul singular și apoi treceți-le la plural.

7. Scrieți cinci substantive care să aibă forme numai pentru singular. Alcătuiți cu ele propoziții.

Scanned with OKEN Scanner

8. Formați pluralul substantivelor: copil, fiu, casă, strungar, carte, soră, noră, vară.

Alcătuiți propoziții cu pluralul substantivelor de mai sus.

9. Treceți la numărul plural substantivele de mai jos:

scrisoare, veveriță, veste, pădurice, lucru, pasăre, gâză, frunză, copac, sat, grâu, fir, legumă, albină, stup, vie, livadă, fruct, rod.

10. Treceți la numărul singular următoarele substantive:

râuri, maluri, ochiuri, locuitori, primăveri, oameni, pământuri, noroaie, semănături, familii, dimineți, diguri, iazuri, brigăzi, vorbe

11. Scrieți zece propoziții în care să se găsească substantive de genul masculin, feminin și neutru.

12. Grupați pe genuri substantivele de mai jos și treceți-le la numărul plural: bucurie, pârâu, copil, veselie, vânt, zbor, muncitor, caiet, uniformă, școală.

13. Scrieți trei substantive la genul feminin, trei substantive la genul masculin și trei substantive la genul neutru.

Alcătuiți cu ele propoziții.

14. Scoateți substantivele din textele următoare și scrieți genul și numărul fiecăruia:

a) Pe prispa casei, copilașul, numai în cămășuță, cu capul gol, urmărește de mult jocul stolului de păsări, printre care se află și cei trei pui ai lui, din cuibul de humă de sub streașină. Îi căpătase doar de la mămica lui.

(Emil Gârleanu – *Puișorii*)

b) Deodată, cum am ieșit dintr-un sat, am văzut în fața noastră, într-o grădiniță pătrată, un monument de marmură. Ne-am oprit și ne-am descoperit când ni s-a spus că acolo se află unul din cimitirele soldaților români căzuți în Cehoslovacia, pentru cauza civilizației.

(Eusebiu Camilar – *Brândușele*)

c) Când intră în ogradă văzu nucul sfârtecat în două. Pe o creangă mare, aplecată, la pământ, stătea nemișcată, Măriuca ca pe un pat de frunze și ramuri. O luă repede în brațe și o strigă pe

Scanned with OKEN Scanner

nume. Dar fata nu-i răspunse. Bătrânul rămase neclintit în mijlocul ogrăzii.

(Călin Gruia – Mărluca)

15. Găsiți substantive cu înțeles asemănător:
răscoala –
cărare –
elev –
zăpadă –
luptă –

16. Găsiți substantive cu înțeles contrar și alcătuiți cu ele propoziții:
bătrânețe –
minciună –
dușman –
tristețe –
lenevie –

17. Construiți propoziții în care substantivele următoare să răspundă la întrebările: care ? ce fel de ?
aur, gheață, spice.

18. Înlocuiți substantivele de mai jos cu altele care să denumească aceleași lucruri sau ființe, dar mai mici (diminutive):

a)		b)	
fată		bunică	
casă		frate	
bancă		masă	
sobă		scaun	
nepot		pom	
copil		floare	
tablă		carte	
soră		băiat.	

19. Puneți substantivele din paranteză la forma corespunzătoare:
a) (Vizitator) se îngrămădeau în spatele meu. Am mai privit odată fila cu scrisul (învățător) meu. Am privit cele două (șir) de

Scanned with OKEN Scanner

(semnătură) ale (elev) săi. – aproape toate plecate niţel spre stânga, cu (literă) prelungite şi apăsate.

(M. Sântimbreanu – *Elev*)

b) Din umbra deasă a (nor)
Întins pe (ţară) străine
Cu aripile (dor)
Voios revin la tine.

(V. Alecsandri – *Ţara*)

c) (Iernile) geroasă a trecut. De pe coama (deal) omătul a început să se topească. Lângă rădăcinile unor (copac) au apărut primii (vestitor) ai (primăvară). (Raza) (soarele) sunt din ce în ce mai calde. Se întorc (pasărea) călătoare. (Omul) vor ieşi curând la munca (câmp). (Primăverile) a sosit.

20. Subliniaţi substantivele care au funcţia de subiect şi faceţi analiza morfologică a lor:

a) Pe-atunci Moldova era pământ al năvălirilor. Veneau tătarii şi pârjoleau până şi iarba. Copiii erau luaţi în suliţe. Satele erau arse. Oamenii erau legaţi cu juvăţul de gât şi duşi în robie.

(E. Camilar – *Stejarul din Borzeşti*)

b) Când deschise duduia Lizuca ochii, se văzu într-o chilioara albă şi într-un pătişor curat sub poclăzi. Pe fereastra deschisă năvălea soarele. Perdeluţele de borangic fâlfâiau uşor şi boarea dimineţii mâna până la copilă murmurul prisăcii şi mireasme de mătăcină . . .

(M. Sadoveanu – *Dumbrava minunată*)

c) În vaduri ape repezi curg
Şi vuiet dau în cale,
Iar plopi în umedul amurg
Doinesc eterna jale –
Pe maiul apei se-mpletesc
Cărări ce duc la moară

(G. Coşbuc – *Mama*)

d) Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat
Muncitorii s-au culcat

Scanned with OKEN Scanner

Liniștea-i acum deplină
Și-a nnoptat.

(G. Coșbuc – *Noapte de vară*)

e) Împăratul surâse, soarele surâse și el în înfocata lui împărăție, chiar stătu pe loc ...; vinul curgea din butii sparte și chiotele despicau bolta cerului.

(M. Eminescu – *Făt Frumos din Lacrimă*)

f) Lumina e mai caldă și-n inimă pătrunde;
Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde.
Păraiele umflate curg iute șopotind
Și mugurii pe creangă se văd îmbobocind.

21. Alcătuiți un mic text cu următoarele substantive:

a) George, minge, aleea, Alexandra, volei, scară.

b) Primăvara, flori, vânt, păsări, cuiburi.

c) Elevi, școală, vacanță, lecții, învățătoare.

22. Analizați substantivele din textele următoare după modelul (tabelul) dat:

Substantivul	Felul subst.	Numărul subst.	Genul subst.	Rolul în propoziție

a) – Uite așa: codrii m-au învățat să țin spada în mână cum își țin ei crengile; munții – să țin capul sus când ochesc cu arcul; de la ape am învățat să alerg în luptă fără șovăire; iar oamenii... m-au învățat să prețuiesc libertatea și să nu preget a-mi da viața pentru neatârnarea acestui pământ.

(Petru Demetru Popescu – *Mândricel*)

b) Dacă mâna-ți slabă sceptrul ți-o apasă,
Altuia mai harnic locul tău îl lasă,
Căci mai bine este supus lăudat,
Decât cu rușine domn și atârnat!

(Dimitrie Bolintineanu – *Daniel Sihastru*)

c) Era în ziua aceea un văzduh limpede ca lacrima. Înfloriseră trandafirii sălbatici și sulfina. Era vremea când cântă toate

Scanned with OKEN Scanner

păsările câmpului, când târâie din niște ușoare strune miile de gâze prin fânuri.

23. Scrieți rolul deținut în propoziție de substantivele suliniate:

a) Pe *o creangă* mare, aplecată la pământ, stătea nemișcată *Mărinca.*

b) Răsăriseră *brânduşele* semănând cu ochii lui *Boculei Vasile.*

c) S-a dus zăpada albă de pe întinsul țării,
S-au dus *zilele* Babei și *nopțile* vegherii.
Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ
se-ntind *cărări* uscate de-al *primăverii* vânt.

24. Alcătuiți o compunere despre primăvară în care să folosiți cel puțin câte zece substantive la genul feminin, masculin și neutru la numărul singular și plural.

25. Alcătuiți cu următoarele substantive propoziții în care fiecare substantiv să aibă rol de subiect, atribut, complement:

cartea, elev, muncitoare.

Test de cunoștințe

Completând pe orizontală veți obține de la A la B denumirea unei părți de vorbire. Care este aceasta ?

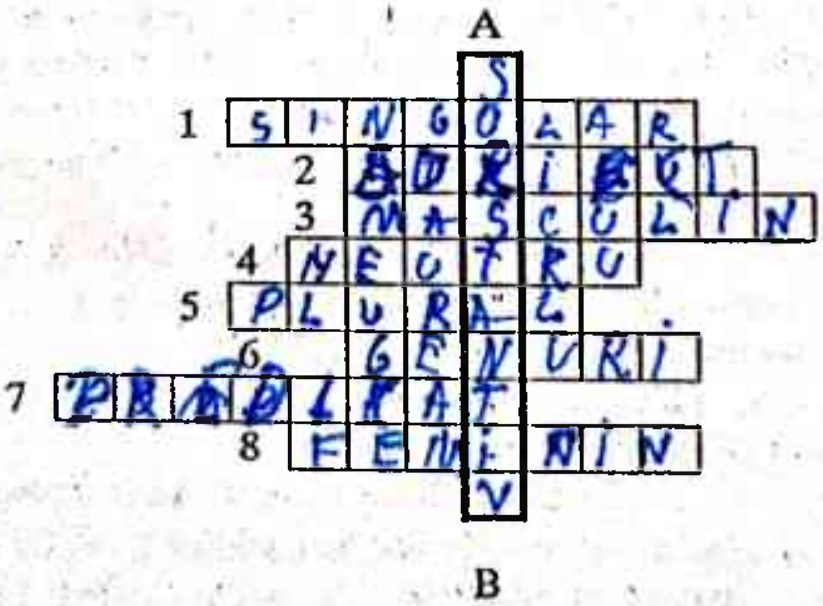

Scanned with OKEN Scanner

1. Număr al substantivului
2. Parte principală de propoziţie
3. Gen al substantivului
4. Alt gen al substantivului
5. Alt număr al substantivului
6. Substantivul are trei ...
7. Altă parte principală de propoziţie
8. "O" la singular, "două" la plural

Ghicitoare

Fenomene, fiinţe, lucruri eu vă denumesc,
În propoziţii, funcţii multe-ndeplinesc.
Am trei genuri şi două numere,
Te rog, spune de-mi ştii numele !

Adjectivul

1. Recunoaşteţi adjectivele din propoziţiile următoare:

a) Îi plac nespus şi vuietul molcom al vântului prin crengi, şi zvonul dulce şi depărtat al tălăngilor.

b) Se auzea glasul scârţâitor şi firav la viorii.

c) Apele înspumate se lovesc de meterezele mari ale podului.

d) Trandafirii roşii înfloresc în grădina misterioasă.

2. Găsiţi pentru substantivele de mai jos adjectivele potrivite:

a) câmpie, munte, elev, cer, timp, grâne.

b) patrie, lan, casă, copilărie, plete, mătase, lumină.

c) grădină, primăvară, floare, livadă, codrii, părinţii.

3. Găsiţi pentru adjectivele de mai jos substantivele potrivite: negru, frumoase, mărunţi, enormă, strălucitoare, gustoase, blondă.

4. Găsiţi pentru fiecare din adjectivele următoare, câte un adjectiv cu înţeles opus (antonime):

a) scurt, gros, mic, scund, urât.

b) curajos, curat, harnic, furios.

c) nou, repede, rău, ieftin, albă, fricos.

Scanned with OKEN Scanner

Alcătuiți cu ele propoziții.

5. Adăugați substantivelor date, două adjective cu însușiri contrare:

a) pâine, clasă, haină, drum.

b) câmpie, apă, holde, ploaie.

6. Formați adjective din următoarele substantive:

a) fericire, căldură, hărnicie, putere.

b) blândețe, bunătate, ploaie, toamnă.

7. Transformați adjectivele următoare în substantive:
vesel, fălos, iernatic, supărăcios. Alcătuiți cu ele propoziții.

7 bis. Completați cu adjectivele potrivite din paranteze.

a) Un fir de iarbă ....., o rază .....,
Un gândăcel, un flutur, un clopoțel de floare,
După o iarnă ..... ș-un dor .....
Aprind un soare ..... în sufletul ..... !
(încălzitoare, verde, nemărginit, lungă, uimit, dulce)
(V. Alecsandri – *Sfârșitul iernii*)

b) Pe mușchiul ....., ... ca o blană a pământului, căprioara stă jos lângă iedul ei. Acesta și-a întins capul cu botul ... . ,..... și ..... pe spatele mamei lui.
(cald, mic, umed, gros, catifelat).
(E. Gârleanu – *Căprioara*)

b) Purtând cofița cu apă – .....
Pe ai săi umeri ....., ...
..... Rodică voioasă trece
Pe lângă ..... sămănători.
(Juna rece, rotunzori, albi, junii).
(V. Alecsandri – *Rodica*)

d) Acolo unde-s ..... stejari
Și cât stejarii ..... îmi cresc
Flăcăi cu piepturile .....
Ce moartea-n față o privesc,

Scanned with OKEN Scanner

Acolo unde-i cer . . . . . .
Și ca seninul cer zâmbesc . . .
(tari, nalți, senin).

(Ioan Nenițescu – *Țara mea*)

8. Așezați adjectivele potrivite lângă substantivele următoare și alcătuiți propoziții:

ghioceii | – gingași | – | – | –

pricepuților – | – | – | – | , | școlari

– | – | pădure | – | –

copile | – | – | – | –

9. Realizați acordul adjectivelor din paranteze.

a) Dar deodată, la o cotitură, răsări ca din pământ o babă (mărunțel) și (mohorât) cu ochii (mititel) și cu nasul (coroiată).

(M. Sadoveanu – *Dumbrava minunată*)

b) Se-ntorc iar zilele (noros),
Cu negurile (somnoros),
Și-amurgurile (timpuriu) –
Vin diminețile (urât)
Și nopțile (posomorât)
Și (lung) și (negru), și (pustiu) . . .
(Se-ntorc) iar zilele nóroase.

(Șt. O. Iosif – *Se-ntorc iar zilele noroase...*)

c) În spatele caselor (vesel), se întind livezi (mare) de pomi (roditoare).

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

Scanned with OKEN Scanner

d) Dascălul nostru era un holtei (frumoasă), (zdravănă) şi voinic.

(I. Creangă – *Amintiri din copilărie*)

e) Şi-n ochii lui de vultur (adânc), (vioaie) şi (mare) treceau (lucios) umbre de eroi (legendar).

(V. Alecsandri – *Sergentul*)

f) Să-mi fie somnul (lină)
Şi codrul aproape
(Pe-ntinsa) ape
Să am un cer (senină).

(M. Eminescu – *Mai am un singur dor*)

g) Această casă este înconjurată cu o pădure (des) şi (înalt) unde stau fiarele cele mai (sălbatic) din lume.

(P. Ispirescu – *Tinereţe fără bătrâneţe*)

h) Un măr (putredă) strică o grămadă (mari) de mere (frumos).

i) Limba-i (dulce) şi (amar) după fapte.

j) Drumul (dreaptă) te duce la ţintă.

10. Grupaţi cuvintele pe părţi de vorbire (adjectiv-substantiv).
a) munţi, băieţi, harnici, bulgări, leneşi, lupi, cuminţi.
b) rotund, soare, ceas, luminos, întinsă, verde, câmpie, dulce.

11. Găsiţi adjectivele cu sens contrar (antonime):
pesimist = fericit, făţarnic, optimist, inteligent.
atent = zgârcit, politicos, gălăgios, distrat.

12. Scrieţi formele de plural ale următoarelor adjective, însoţite de substantivele potrivite:
a) întinsă, înaltă, luminos, harnic, subţire.
b) moale, mătăsoasă, umed, gros, îndurerat.
c) frumos, curată, curajos, târzie, ciudat.
d) frigurosă, gustos, bogată, galbenă, aurie.

13. Analizaţi adjectivele din textele de mai jos după modelul dat:

Scanned with OKEN Scanner

Adjectivul	Subst. pe care îl determină	Genul	Numărul	Ce este ca parte de propoziție

a) Și uitându-se la fete cea mai mică și cu ochi albaștri și cosițe aurii ce sta mai la o parte și cu sfială, o întrebă și pe dânsa ...

b) Îi plac nespus și cântecele feluritelor păsări, și vuietul molcom al vântului prin crengi, și zvonul dulce și depărtat al tălăngilor.

(*Livada cu fel de fel de glasuri*)

c) Eram un țânc bălănel, cu capul mare și privirea sfioasă. Și învățam la domnu' Trandafir într-o odaie care mi se părea atunci grozav de mare, pe care mai târziu, cu ani în urmă, am regăsit-o mică și întunecoasă.

(M. Sadoveanu – *Cheia*)

d) Puiul s-a rostogolit pe mușchiul moale, a început să muște, în joacă, din florile roșii și firave, macul polar.

(C. Petrescu – *Fram, Ursul polar*)

e) În locul zilelor mari și frumoase au venit zile mici și posomorâte, a început să cadă brumă și să se răcească frunza lăstarului.

Pe înserate se vedeau rândunicile întârziate în rasul pământului, ori pâlcuri de alte păsări călătoare, iar în tăcerea nopților friguroase se auzeau strigătele cocorilor...

(I.Al. Brătescu-Voinești – *Puiul*)

f) Numai greierul păgân tulbura în răstimpuri cu șuier pătrunzător, ceasul măreț de rugăciune și gaia, ca o săgeată neagră și iute, spinteca văzduhurile largi cu țipăt flămând și ascuțit...

(Calistrat Hogaș – *Furtuna*)

g) Voi ați cântat cu glas fierbinte
Naturii calde imnuri sfânte
Ori doine dragi, când v-ați adus

Scanned with OKEN Scanner

De noi amintel

(G. Coşbuc – *Vestitorii primăverii*)

b) A nins cu flori mari, zglobii ca apoi să se aştearnă covor moale, pufos, argintiu peste întinderi nesfârşite. Şi iată că dintr-o dată s-a petrecut o schimbare neaşteptată, uluitoare. Vântul spulbera încoace şi încolo frunze moarte, veştede.

14. Scrieţi adjectivele care corespund următoarelor expresii:
– bun de gură .....
– iute de picior .....
– muncitor de frunte .....
– luminat la minte .....

15. Alcătuiţi o compunere despre colegul de bancă folosind cât mai multe adjective.

16. Alcătuiţi propoziţii după schemele:

a) S P C A

s v s adj.

b) S A P C

s adj. v+adj. s

c) C P S A

s v s adj.

d) A S P C A

a s v s a

17. Găsiţi adjectivele cu înţeles contrar din textul următor. Alcătuiţi cu ele o scurtă compunere.

Fata babei era slută, leneşă, ţâfnoasă şi rea la inimă; dar pentru că era "fata mamei", se alinta cum s-alintă cioara-n laţ, lăsând tot greul pe fata moşneagului. Fata moşneagului însă era frumoasă, harnică, ascultătoare şi bună la inimă.

(Ion Creangă – *Fata babei şi fata moşneagului*)

18. Dezvoltaţi următoarele propoziţii îmbogăţindu-le cu adjective potrivite. Stabiliţi funcţia acestora în propoziţie.

a) Frunzele cad.

b) Florile au înverzit.

c) Elevii învaţă.

Scanned with OKEN Scanner

d) Au sosit păsările.
e) Apele şopotesc.
f) Privighetoarea cântă.

Pronumele

1. Copiaţi textele şi subliniaţi pronumele personale:

a) Povestea asta, vorbi într-un târziu domnu Trandafir, e scrisă de Ion Creangă, cel care a făcut şi cartea pe care trudesc bucherii noştri ... Eu îl cunosc pe Ion Creangă, urmă el cu oarecare mândrie. L-am văzut vara trecută, la o adunare de învăţători. Să ştiţi voi că el are un dar de povesteşte aşa de frumos, parcă ne-ar spune mama poveşti, în seri de iarnă, la gura sobei.

(M. Sadoveanu – *Cheia*)

b) Eu mi-am slujit ţara cu armele: pana, vioara, bagheta.

3. Copiaţi textele şi analizaţi pronumele personale precizând persoana, numărul, genul, şi ce rol au în propoziţie:

a) Domnul cărunt ridică ochii şi privi cu curiozitate pe tovarăşul meu cel gras.

– Nu înţeleg ce doreşti dumneata, răspunse el cu linişte.

– Ai să înţelegi îndată, domnule, când te voi ruga să binevoieşti a-mi răsounde de ce n-ai salutat drapelul patriei. De ce nu l-ai salutat ca noi, ridicându-te în picioare?

(M. Sadoveanu – *Drapelul*)

b) – Învaţă-ne cum să scăpăm de om.

– Năvăliţi asupra lui. Unul singur e de ajuns ca să-l facă praf!

– Lesne de spus. Cum să-l faci când este cât un munte şi pe deasupra şi vrăjitor? Şi cine poate să se uite în ochii lui fără să-i plece pe ai săi?

– Vă înşelaţi, îi mângâie pisica.

Vi-l dau în labe, gol şi fără apărare.

(V. Voiculescu – *Revolta dobitoacelor*)

c) – Adică de ce să-i mai bat? se gândeşte el. Oare viaţa lor e mai bună decât a mea?

Scanned with OKEN Scanner

Se uită în ochii lor. Le văzu picăturile limpezi ce le spânzurau de genele ochilor, le privi mut și le șterse apoi cu mâneca.

(I.C. Vissarion – *Plăvanii*)

d) Fugii și aduse ulciorul cu apă. I-l turnă peste față.

– Te-ai lovit? Bădic, de ce nu vorbești?... De ce?... Nu te teme, nu ești rănit...

(Călin Gruia – *Mătiuca*)

e) Încă de pe băncile școlii, în mintea lui Traian Vuia a început să se înfiripe visul de a zbura "dar de-adevăratelea".

– Crezi că-i cu putință? îl întrebă el pe fiul învățătorului, cu care era bun prieten.

– Nici gând, îl necăjea acesta. Dacă nici în legende nu le-a reușit oamenilor să zboare!

(Traian Vuia – *D. Moroianu*)

c) Când m-am deșteptat, bunica isprăvise basmul.

d) Fată frumoasă și harnică, grijește-mă și curăță-mă de omizi.

(Ion Creangă – *Fata moșului și fata babei*)

e) – Ia tacă-ți gura, mă Gerilă! ziseră ceilalți.

(Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*)

f) Cată-ți de treabă, nu te împotrivi.

g) Deșteaptă-te, române din somnul cel de moarte
În care te-adânciră barbarii de tirani.
Acum ori niciodată croiește-ți altă soartă
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.

(A. Mureșan – *Deșteaptă-te, române !*)

4. Scrieți după dictare apoi analizați oral pronumele personale:

a) Acestea sunt cărțile dorite de voi. Vi le-am cumpărat ieri. Îmbrăca-ți-vi-le și păstrați-vi-le curate.

– Dându-ni-se aceste cărți, păstra-le-vom curate și citindu-le vom însuși cele cuprinse în ele, pentru că ni-s dragi și ca să dăm dovadă de respectul ce vi-l păstrăm.

Scanned with OKEN Scanner

b) Dar bine ghiavole, aici ți-i scăldatul? zise ea, cu ochii holbați la mine. Scoboară-te jos, tâlharule că te-oi învăța eu! Dar cum să te cobori, căci jos era prăpădenie.

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

c) Am pornit pe o stradă. O fetiță a trecut alergând pe lângă mine, iar două o urmau. Văzând-o atât de grăbită, m-am gândit s-o strig și s-o opresc, dar ajunsese prea departe. Când să traverseze, o mașină i-a trecut prin față.

O clipă sau două de neatenție se pot plăti scump.

d) Vin și prinde-mă pe loc,
Să te joci puțin cu mine,
Că sunt vesel ca și tine
Și îmi place să mă joc.

Uite și pe frați mei,
Să-i chemăm pe toți în vie
Să ne pui, pe pălărie
Ca pe niște mici scântei.

(Elena Farago – *Versuri*)

e) – Mie, când închid ochii mi se pare că zbor! replica micul Traian.

Eu am să zbor!...

(D. Moroianu – *Traian Vuia*)

5. Înlocuiți punctele cu pronumele potrivite în textele de mai jos:

a) Marine, după ore, vin la . . . . . să-. . . . . dai cartea pe care ai citi. . . . . Dragă bunicule. . . . . mulțumesc pentru scrisoarea pe care. . . . . -ai trimis-. . . . . Doamna învățătoare, foștii. . . . . elevi nu. . . . . -au uitat.

b) Ursul vine la brad și prinde să-. . . . . scuture.

– Scutură. . . . . , că nici nu-. . . . . pasă, zic eu. Dar pe urmă am văzut că. . . . . nu scutura. . . . . se suia în brădui.

Să știi. . . . . că ursul se suie în brad ca și omul. Însă,. . . . . atunci, nu știam. Când numai ce-. . . . . văd sub picioarele. . . . . .

(M. Sadoveanu – *Ursul*)

Scanned with OKEN Scanner

c) Ia, să am. . . . . o slugă așa de vrednică și crdincioasă ca Harap-Alb, aș pune-. . . . . la masă cu. . . . . că mult prețuiește omul acesta.

– Eu știu, moșule că sluga-i slugă și stăpânu-i stăpân.

Până. . . . . -am dat la brazdă . . . . . -am stupit sufletul cu dânsul. Numai. . . . . vin de hac.

(Ion Crangă – *Povestea lui Harap-Alb*)

6. Subliniați pronumele de politețe din textele următoare:

a) – Ei, știi că ai haz! Nu, că asta-i chiar frumos!

– Cum, dumneata crezi că glumesc?

– Ei, asta-i! Dar cum ai socoti dumneata că am să cred asemenea lucru?

b) Ionel! Ionel! Ionel! Du-te dincolo, mamă; spargi urechile dumnealui!

(I.L. Caragiale – *Vizita*)

c) Nu știți d-voastră ce poamă e Harap-Alb aista.

(Ion Creangă – *Harap-Alb*)

d) Ehe! Zâmbise el, știu eu ce vă interesează pe dumneavoastră...

7. Alcătuiți propoziții cu pronumele:

a) eu, voi, lor, nouă, ele, îmi, -ți.

b) -i, -o, -ni, pe el, -vi, vă-

8. Alcătuiți propoziții cu construcțiile:

a) arătându-mi, ne-a povestit, ajută-mă, l-a ascultat, i-a cerut, scriindu-ți.

9. Alcătuiți propoziți cu:

mie; ție; ia; nea; neam; mi-e; ți-e; i-a; ne-a; ne-am.

10. Alcătuiți o compunere despre activitatea voastră școlară în care să folosiți pronumele personale și pronume de politețe.

11. Construiți cinci propoziții în care diferite pronume personale să aibă funcții sintactice de subiect, atribut, complement.

12. Scrieți câte trei propoziții cu fiecare din formulele:

Scanned with OKEN Scanner

a) al; ai; ale; a-l; a-i; a-le.
b) cel; cei; voi; ce-l; ce-i; v-oi.

13. Subliniaţi pronumele şi faceţi analiza gramaticală a acestora:

a) Noi scoatem mâţele de prin ocniţe şi cotruţe...; / şi nu puteau scăpa bietele mâţe din mâinile noastre,/ până ce nu ne zgâriau / şi ne stucheau şi pe noi /.

– Încă te uită la ei, bărbate- / zicea mama- / ...

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

b) Întreabă pe băieţi, / vorbeşte şi el; / spune lucruri / care şi pe el îl mişcă / şi-l ajung la inimă. / Şi iată că orăşenii îi privesc cu ochii dintr-o dată încălziţi pe copii / şi ei ascultă o poezie /.

(M. Sadoveanu – *Domnu' Trandafir*)

c) Chiar a doua zi vorbi cu fraţii lui / să meargă împreună pe urma hoţului / şi să-l prindă. / Fraţii lui prinseseră pizmă pe el... / şi căutau prilej / ca să-l piarză /.

(P. Ispirescu – *Prâslea cel voinic şi merele de aur*)

d) Mama lor îi aşeză la rând şi-i întrebă: "Gata?" "Da", răspundeau ei. "Una, două, trei". Şi când zicea "trei", frrr! zburau cu toţii la marginea lăstarului... Şi mama lor le spunea că-i învaţă să zboare pentru o călătorie lungă.

(I. Al. Brătescu-Voineşti – *Puiul*)

14. Completează locurile libere cu pronumele *îl* sau *îi* după înţelesul fiecărei propoziţii.

a) Lupta nu ţinu îndelungată vreme / . . . . prinseră pe tâlhari, / . . . . legară zdravăn. Apoi cercetară fundul corăbiei / şi . . . . găsiră plin de giuvaieruri şi de pietre scumpe. / Şi mai aflau acolo câteva zeci de băieţi şi fete / care zăceau cu mâinile legate. / Repede. . . . dezlegară pe flăcăii şi fetele robite /.

(V. Eftimiu – *Cei şapte voinici*)

15. Scrieţi după dictare textele. Subliniaţi cu o linie pronumele. Arătaţi persoana, numărul şi genul pronumelor găsite.

Scanned with OKEN Scanner

a) Tot ocolind grajdul, pipăind când un armăsar, când altul, mângâindu-le coama, căutându-i la dinți, lovindu-i cu biciușca peste picioare, flăcăul ajunse iar la calul prăvălit și iar îl auzi vorbind:

– Ia-mă pe mine...

Viforel își sfătui stăpânul să ceară armele vechi ale strămoșilor.

– Nu căuta că sunt prăfuite și ruginite...; ferește-te de strălucirile mincinoase și caută-ți vechi și încercați prieteni.

(V. Eftimiu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

b) Nicoară a pășit până la el și i-a ridicat smucit fruntea privindu-i ochii plânși.

– Spune-mi acuma tu mie, dacă ai uitat datoria ta...

– Bădiță Nicoară, iartă-mă! Fac cum poruncești...

Hatmanul s-a oprit lângă mezin, privindu-l cum stă umilit la picioarele sale.

– Alexandre, a zis el, cumpănește-ți bine vorbele.

(M. Sadoveanu – *Nicoară Potcoavă*)

c) Dacă i-am spus că nu-i pot împlini porunca, mi-a răspuns că dacă nu voi face ce mi-a poruncit, nu-mi va sta capul unde-mi stă acum.

(I. Pop – *Reteganul, Povești ardelenești*)

d) Moș Vasile a găsit două șuvițe de cânepă; le-a sucit, le-a împletit, le-a făcut sfighi într-o parte și laț în cealaltă. Lațul l-a trecut pe bățul cioplit. Cu biciul astfel întocmit a făcut semn, a fulgerat și-a plesnit...

– Mi-l dai mie?

– Pentru mata l-am făcut; ți-l dau.

(M.Sadoveanu – *Cele mai vechi amintiri*)

16. Completează locurile libere cu cuvintele a-l, a-i, i-ați, a-și, sau al, ai, ați, aș:

a) Crudul Alexandru Vodă nu întîrzie a se înspăimânta de acest mare nume . . . . banului Mihai. Vru să-l piardă cu orice preț, și

Scanned with OKEN Scanner

neîndrăznind .... prigoni pe faţă, trimise ucigaşi spre .... prinde şi .... aduce la Bucureşti, sau .... ucide prin taină.

(N. Bălcescu – *Românii supt Mihai Voievod-Viteazul*)

b) Atunci, în acele cărţi .... arătat leşilor că eşti gata .... slujeşti. De-atunci, Măria ta împăcându-te cu Stambulul .... stricat prietenia cu leşii.

(M. Sadoveanu – *Zodia Cancerului*)

c) În sfârşit, se sileşte bietul creştin din răsputeri .... face (pe ţărani) să înţeleagă care sunt roadele binefăcătoare ale Unirii.

– Ei, oameni buni, cred că acum .... priceput!

(I. Creangă – *Moş Ion Roată şi Unirea*)

d) Bătrânul Iuga continua .... păstra locuinţa în care s-a născut.

(L. Rebreanu – *Răscoala*)

Verbul

1. Copiaţi textele şi subliniaţi verbele:

a) Avea doar şapte ani când, într-o zi de toamnă, Jurjac părăsi casa şi livada sa dragă, plecând să studieze muzica la Viena şi apoi la Paris.

Enescu urmă Conservatorul la Paris remarcându-se ca un strălucit violonist şi pianist. Visul său era să fie compozitor. Dorea să tălmăcească în muzică frumuseţea naturii şi a sufletului omenesc.

(Un nume cu care ne mândrim – *G. Enescu*)

b) Biata fată a unchiaşului torcea, ţesea, făcea pâine, mătura şi scutura.... Dară baba păra la unchiaş pe fiica lui şi o tot ocăra.

(P. Ispirescu – *Fata moşului cea cuminte*)

c) Într-o zi, în vremea prepeliţelor, după ce intrară în locuri depărtate de târg, un sătean le dădu de ştire despre nişte cârduri de potârnichi. Au stârnit multe prepeliţe; însă potârnichiile nu săreau.

(M. Sadoveanu – *Istorisiri de vânătoare*)

Scanned with OKEN Scanner

d) Dezveliţi tot adevărul
Şi le spuneţi tuturor
Cum muriră fraţii noştri
Pentru neam şi ţara lor.

(I. Roşca Dormidont – *Imnul eroilor*)

2. Subliniaţi verbele din textele de mai jos şi spuneţi la ce număr şi persoană sunt:

a) Brânduşele răsar, strălucesc şi se usucă; păsările care cântă pe monumente îmbătrânesc şi pier, dar ceea ce nu are moarte e fapta.

Ea trece din generaţie în generaţie.

Soldaţii noştri adormiţi în munţii Tatra, sub orga tunurilor şi mitralierelor , sunt pururi vii în memoria poporului prieten.

(E. Camilar – *Brânduşele*)

b) Ajută-mă mai bine să mă ridic în cârje – mi-am pierdut un picior în focul de la Mărăşeşti. Am venit la această serbare militară, ca să văd, la cimitirul eroilor, mormântul copilului meu care a căzut lângă mine luptând.

Toate acestea pe care le afli, domnule, înseamnă ceva mai mult, nădăjduiesc, decât vorbele înflorite pe care le-am ascultat cu răbdare.

(M. Sadoveanu – *Drapelul*)

c) Să învăţăm oamenii să iubească pădurea. Şi s-o preţuiască şi s-o îngrijească aşa cum îşi îngrijesc casele şi copiii lor, şi s-o înmulţească, şi să se uite la lemn ca la aur, şi să-l doară inima când taie, căci fiecare pom e un om.

d) Zăpada jucăuşă s-a aşternut pe ţară
Şi-adună baba iarna troienile în căi
În seri cu lună rece trec sănii, parcă zboară,
Cu scârţiit de şine şi zvon de zurgălăi.
.....
Iar zările întinse îţi sorb privirea parcă;
Le-adună depărtarea. Şi nemişcat rămân

Scanned with OKEN Scanner

În bătătura țării, ca-ntr-o ogradă largă
În care împreună cu-ai mei rămân stăpân.
(Nicolae Labiș – *Țara*)

e) Mihai se întoarce încărcat de trofee,
Stelele sclipesc peste bălțile de sânge.

Bătrânul, cruntul vizir, boceşte în cortu-i rupându-şi hainele de pe ei. Şi pe când spahii lui tremură tupilaţi prin bălării, din tabăra românilor se înalţă în liniştea nopţii cântece de biruinţă.
(Alexandru Vlahuţă – *Giurgiu-Călugăreni*)

f) Chiar acum din crâng venii
Şi c-o veste bună:
Iarăşi e concert, copii;
Merg şi eu, şi tu să vii,
Mergem împreună
(G. Coşbuc – *Concertul primăverii*)

3. Alcătuiţi propoziţii în care verbele: învăţ, muncesc, lucrez, să fie folosite la toate persoanele, la numărul singular şi plural.

4. Alcătuiţi propoziţii în care verbele: scriu, citesc, ştiu să se afle la timpurile trecut, prezent şi viitor, persoanele a II-a singular şi I plural.

5. Construiţi propoziţii cu următoarele verbe: a povesti; a înţelege; a construi; a se odihni; a avea; suntem; a semăna; a înflori; a cânta; a încolţi.

6. Găsiţi verbe potrivite pentru următoarele substantive, apoi alcătuiţi propoziţi cu ele: primăvara, şcolarii, bunicii, grădina, şcoala, colegii , pădurea, casa, munţii, ţăranul, luna, cărare, ciocârlia, căprioara, vântul.

7. Copiaţi textele următoare şi precizaţi: timpul, persoana şi numărul verbelor.

a) Părăsim şoseaua, urcăm dealul din stânga şi intrăm, în Câmpina – un orăşel liniştit, aşternut la pragul munţilor pe-o colină dezvăluită, bogată-n izvoare de petrol.

Scanned with OKEN Scanner

Aici trăiește într-o căsuță retrasă de zgomotul lumii, cel mai mare artist al neamului nostru – pictorul Grigorescu.

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

b) După asta vin acasă, leg pupăza de picior c-o ață s-o îndosesc vro două zile în pod prin cele putini hărbuite; și una-două, la pupăză de nu știau cei din casă ce tot caut prin pod așa des.

(I. Creangă – *Pupăza din tei*)

c) Ploua într-una și bătea un vânt iute și rece care aducea câtcodată nouri albi, din care săgetau ace de gheață. Șanțurile noastre erau pline de apă și de noroi.

(M. Sadoveanu – *Panciuc*)

d) S-a desfăcut din mugur, într-o dimineață caldă a începutului de primăvară. Cea dintâi rază de soare s-a împletit pe dânsa ca o sârmă de aur, făcând-o să tremure de fericirea unei asemenea atingeri. Ziua întâi i s-o părut scurtă, și apropierea nopții o mâhni.

(E. Gârleanu – *Frunza*)

e) Bătălia cumplită s-a încins cât ai scăpăra din ochi. Valea s-a umplut de nechezăturile cailor de bufniturile scuturilor. Luceau lăncile. Zbârnâiau săgețile. Ștefan cel Mare își deschide drum spre inima bătăliei, către han, izbind în dreapta și-n stânga cu buzduganul.

(E. Camilar – *Stejarul din Borzești*)

f) Clinica va dispune de o capacitate de cazare de 150 de paturi și, în cadrul ei, vor funcționa laboratoare de cercetare științifică.

g) Pe mii de viori mici își suspinau ultimele triluri privighetorile ascunse în plopi și-n sălcii.

Luna pogora încet spre apus.

În curând aveau să se arate, viorii, zorile.

Privighetorile vor amuți și vor începe să chiuie, ca niște mici clopote de argint atârnate sus, în văzduh, ciocârliile.

Privighetorile cântă frumusețea amurgului, minunile, dar și smoala nopții. Ciocîrliile, triumful răsăritului de soare.

(Zaharia Stancu – *Desculț*)

Scanned with OKEN Scanner

h) La început, Oltul e o subțire melodie de fluier, auzită doar de brazi, în singurătatea marilor creste; apoi, în timp ce străbate podișul, pregătindu-se să coboare asupra lumii, un flaut i se adaugă și ea devine deodată mai gravă. Nenumăratele tobe izbucnesc, din adâncimile apei, când începe să se rostogolească de pe stânci.

(Geo Bogza – *Cartea Oltului*)

i) Acum păşim fără grijă pe cărarea largă, umbrită, brazde noi de mușchi ne îmbie să ne mai odihnim, izvoarele freamătă în toate părțile, ici-colo câte o rază piezișă de soare tremură prin cetini; de jos vine tot mai tare un sunet de clopot – ne-apropiem de Bușteni.

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

8. Scrieți verbele din paranteze la timpul trecut, conform cerințelor formulate:

a) (A scrie, pers. a III-a sg.) -n gazetă că s-a dat
Poruncă să se-ntoarcă în țară
Toți cei plecați de astă-vară
Și rând pe rând (a veni, pers. a III-a pl.) în sat
Și ieri, și astăzi câte unul
Din cei care-au plecat.
Și-ai lui (a întârzia, pers. a III-a, pl.)! Plângând
De drag că are să-i revadă,
(A sta, pers. a III-a, sg.) ziua-n prag,
(A ieși, pers. a III-a, sg.) pe stradă
Cu ochii zarea măsurând,
Și nu (a venit, pers. a III-a, pl.) ! Și dintr-o vreme
(A geme, pers. a III-a sg.), bătut d-un gând.

(G. Coșbuc – *Trei Doamne și toți trei*)

b) Toporași violeți (a răzbate, pers. a III-a pl.) prin frunzele moarte, pițigoi și cintezoi (a cânta, pers. a III-a pl.) între muguri de mesteceni. Siretul (a venit, pers. a III-a sg.) învolburat, mare și tulbure și (a trece, pers. a III-a sg.) c-un fel de supărare parcă prin dumbravă.

(M. Sadoveanu – *Un om năcăjit*)

Scanned with OKEN Scanner

9. Scrieți verbele din paranteză la timpul prezent:

Zările de farmec pline
(a străluci) în luminiș;
(a zbura) mierlele-n tufiș
Și din codrii noaptea (a veni)
Pe furiș.
Care cu poveri de muncă
(a veni) încet și scârțâind;
Turmele s- (a auzi) mugind.
Și flăcăii (a veni) pe luncă
Hăulind.

(G. Coșbuc – *Noapte de vară*)

10. Construiți propoziții cu verbul *a crea* la toate persoanele, timpul prezent și viitor, nr. singular și plural.

11. Treceți verbele: *a ascunde, a striga, a vedea, a privi, a hotărî , a cânta* la toate timpurile, numărul plural, persoana a II-a și a III-a.

12. Treceți verbele: *a privi, a auzi, a izbuti, a citi, a izbucni, a înnoi* la persoana I și a III-a singular, timpul trecut – perfectul simplu.

13. Alcătuiți un text în care să se găsească verbe la timpul viitor singular și plural, ce exprimă acțiuni pe care le faceți în vacanța de vară.

14. Dați cinci exemple de verbe la timpul prezent. Puneți-le la trecut și apoi la viitor, construind cu ele propoziții.

15. Alcătuiți o compunere despre iarnă folosind verbele la timpul viitor.

16. Alcătuiți propoziții după următoarele scheme:

a) S P C
s v s

b) A S P C
adj s v s

Scanned with OKEN Scanner

c) S P A
p v+s adj.

d) S S P C A
s s v s adj.

17. Faceți analiza gramaticală a următoarelor texte:

a) Dacii și romanii au odrăslit o mladă latină, puternică,pe ogoarele mănoase ale străvechii Dacii.

b) Dacii locuiau într-o țară rotundă și dulce ca un măr.

c) Pe glia țării sunt frumusețI fără pereche.

d) Delta Dunării este un adevărat paradis la răsăritul soarelui.

e) George Enescu a tălmăcit în muzică frumusețile naturii.

18. Despărțiți în propoziții și faceți analiza gramaticală a părților de vorbire învățate:

a) Peste vârfuri trece luna,
Codru-și bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună
(Mihai Eminescu – *Peste vârfuri*)

b) Liniștea-i deplin stăpână
Peste câmpii arși de soare,
Lunca-i goală...
. . . . . .
Un cuptor e roșul soare,
Și cărbune sub picioare,
E nisipul.
(G. Coșbuc – *În miezul verii*)

Scanned with OKEN Scanner

Recapitulare

Exerciții aplicative

1. Faceți analiza gramaticală a părților de vorbire învățate:

a) De la daci am învățat
neclintirea munților,
curățenia sufletului
cea tainic închisă
în izvoare...
Guri străine au mușcat
din făptura-ți
îndurerându-o, patria mea,
dar au rămas
stele
prelungite în noi,
prin columne
Burebista, Decebal, Mihai
și Cuza.

b) Dacă voi fi întrebată
ce culori iubesc mai mult,
voi răspunde senină
întorcându-mi fața
spre munții înalți argintați de
zăpadă,
spre stejarii statornici și brazii
gătiți de paradă.

c) Drumul care merge de la Giurgiu spre București trece printr-o câmpie șeasă și deschisă, afară numai dintr-un loc, unde el se află strâns și închis între niște dealuri păduroase.

(N. Bălcescu – *Românii supt Mihai-Vodă Viteazul*)

d) Stânci prăpăstioase, munți, uriași, a căror vârfuri mângâie norii, păduri întunecoase, lunci înverzite, livezi mirositoare, văi

Scanned with OKEN Scanner

răcoroase, gârle a căror limpede apă lin curge printre câmpiile înflorite, păraie repezi, care mugind groaznic se prăvălesc în cataracte printre acele amenințătoare stânci, care plac vederii și o înspăimântează totdeauna.

(N. Bălcescu – *Ardealul*)

e) Mihai era un bărbat înalt, vânjos, drept, mândru, frumos, cu barbă tușinată scurt, cu ochi care răspândeau bunătate și lumină, dar împroșcau și mânie în momente de primejdie.

(Dumitru Almaș – *Povestiri istorice*)

f) De pe zidul cetății zeci de tulnicari și tulnicărese au prins să sune cu putere, de s-auzea până-n cer. Muzicile și oamenii au zis cântece de slavă iar stegarii au fluturat steagurile, ca bucuria să fie mai deplină și mai luminoasă.

În clipa aceea au izbucnit chiote și urale:

"Trăiască măria sa, Mihai Vodă, domnul tuturor românilor!".

(Dumitru Almaș – *Povestiri istorice*)

g) Conduși de Eremia Grigorescu, la Mărășești, noi cu baioneta și cu pumnul am spulberat faima de "spărgător de fronturi" cu care se fălise în lume acel trufaș general german.

(Dumitru Almaș – *Povestiri istorice*)

h) Seara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc, stelele scapără-n cale,
Apele plâng, clar izvorând în fântâne;
Sub un salcâm, dragă m-aștepți tu pe mine.

(M. Eminescu – *Sara pe deal*)

i) Era spre sfârșitul toamnei și pădurile mari prin care treceam nu mai aveau altă frunză decât frunza moartă a tufanului și a carpenului.

Iarba era însă mereu verde și vremea îngăduitoare.

(G. Galaction – *Nuvele și povestiri*)

2. Puneți în schemă următoarele propoziții:

a) Casa, livada, pământul și cerul așteaptă sosirea primăverii.

b) În văi și pe dealuri plutea ceața lăptoasă.

Scanned with OKEN Scanner

c) Copiii erau frumoși, cuminți și ascultători.

d) De la cele patru porți ale cetății un drum pornea pe Valea Dâmboviței.

e) L-a cuprins dorul de glasul livezii, al fluierului de păstor, al satului și al dimineților însorite de vară.

f) Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar.

g) Podul este de piatră.

h) Colegul meu se face învățător.

i) Cerul era de azur.

j) Stolul de vrăbii a zburat spre salcâmi.

k) Bătrânii noștri munți, Carpații au crestele acoperite de zăpadă.

l) Coloana falnicului stejar se zărea din depărtare.

m) Scrierile pline de farmec ale lui Ion Creangă ne încântă copilăria.

n) Glasurile copiilor din Borzești s-amestecau cu glasurile păsărilor.

o) Aici, o babă torcea dintr-un fuior de cânepă pe prispa casei.

p) În România poporul construiește o viață nouă.

r) În clasa noastră elevii învață cu plăcere.

3. Subliniați predicatele și despărțiți în propoziții:

a) Baba avea șapte feciori, tot unul și unul, 'nalți, spătoși și vânjoși, care nu se temeau de nimeni în calea lor.

b) Sunt plăieșii Vrancei, Măria Ta, și vin cu toții ca să pornești cu ei la luptă.

(D.Almaș – *Povestiri istorice*)

c) Un falnic glas răsună
Din vârfuri de Carpați:
E glasul țării noastre,
Români, îl ascultați:
De veacuri fără număr
La sânu-mi vă hrănesc;
Nici când nu dați uitării
Pământul strămoșesc.

(A. Bârsanu)

Scanned with OKEN Scanner

d) Văzut din lună pământu-i frumos,
Verde se pare și pe alocuri albastru,
Pentru cei trăitori pe alte planete,
Pământul are lumină de astru.

Hai să-l facem să fie frumos,
Chiar văzut de-aici, de aproape,
Cu munții lui înalți și pletoși
Și cu multele-i, minunatele-i ape.

(Zaharia Stancu)

4. Analizați atributele și complementele din textele de mai jos:

a) Voi ați cântat cu glas fierbinte
Naturii calde imnuri sfinte,
Ori doine dragi, când v-ați adus
De noi aminte!

(George Coșbuc – *Vestitorii primă[illegible]verii*)

b) Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul.
Cu podoabă zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

De viforniță păgână
Se-ndoiesc nuc[illegible], bătrânii,
Plânge-un [illegible] pui de ciocârlie
Sus pe [illegible] cumpăna fântânii.

(Octavian Goga – *Toamna*)

c) Un zarzăr mic, în mijlocul grădinii,
Și-a răsfirat crenguțele de spini
De frică să nu-i cadă la picioare
Din creștet, vălul subțirel de floare.

(George Topârceanu – *Rapsodii de primăvară*)

d) Cu acorduri lungi de liră
I-au răspuns fânețele.

Scanned with OKEN Scanner

Toate florile șoptiră,
Întorcându-și fețele.

Un salcâm privi spre munte
Mândru ca o flamură.
Solzii frunzelor mărunte
S-au zburlit pe-o ramură.

(George Topârceanu – *Rapsodii de primăvară*)

5. Analizați cuvintele subliniate din textele următoare:

a) Tunarii țintiră după zgomot, din amândouă laturile drumului mare, și podul *se prăbuși* în răcnete *de spaimă* și *durere*, pe care le înăbuși chiotul ce cutremura pădurea. Ca o ploaie deasă și iute, *ropotiră* îndată *săgețile* ...

(Nicolae Iorga – *Lupta de la Podul-Înalt*)

b) Într-o zi, se pomeni față-n față cu un *cerb tânăr* și *frumos* care-i *privi* cu ochii plini de lacrimi, parcă *rugându-l* să-l cruțe. Dar *împăratul* nemilos *întinse* arcul și trase o *săgeată* care nimeri drept în grumazul sălbăticiunii. *Cerbul* o luă la goană...

(Victor Eftimiu – *Cerbul fermecat*)

6. Descrieți școala voastră folosind numai predicate nominale.

7. Alcătuiți o descriere a primăverii folosind cât mai multe adjective.

8. Alcătuiți propoziții după schemele:

a) S A P C
s a v s

b) S P C A A
s v s a a

c) A S P C A
a s v s a

d) S S P A C
s s v a s

e) S P A
p v+s a

f) P S C A A
v s s a s

9. Analizați în scris textele care urmează, după tabelul următor:

Scanned with OKEN Scanner

Cuvântul	Analizat ca parte de vorbire	Ce funcție îndeplinește	La ce întrebare răspunde	Pe cine lămurește în propoziție	Ce fel de parte de prop.
Lacul	subst. com. gen neutru nr. singular	subiect	cine?	strălucea	princip.

a) Lacul strălucea ca oglinda.

b) Râul Ialomița izvorăște din masivul Bucegi.

c) O albină trece ca un fir de aur prin soare.

d) Fapta bună e pentru om cunună.

e) Peste păduri tot mai des focuri, focuri danseazâ sălbatice, satanice jocuri.

(N. Labiș – *Moartea căprioarei*)

f) Un fir de iarbă verde, o rază strălucitoare
Un gândăcel, un flutur, un clopoțel în floare,
După o iarnă lungă și-un dar nemărginit
Aprind un soare dulce în sufletul uimit!

(V. Alecsandri – *Sfârșitul Iernii*)

g) Soarele rotund și palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.

(V. Alecsandri – *Iarna*)

10. Construiți propoziții după următoarele scheme:

I S.A.P.C.
S.P.C.
S.A.C.P.
S.P.C.C.
S.A.A.P.
P.C.S.
A.S.A.P.C.

II S ↔ P
C C C
S ↔ P
A A

S ↔ P
A C
P ↔ S
C CA

S ↔ P
A C
A

Scanned with OKEN Scanner

11. Puneţi în schemă următoarele propoziţii:

a) Pe văi depărtate sclipesc râuri de argint.

b) Constanţa priveşte cu mândrie peste nesfârşita împărăţie a mării.

c) Păduri ruginii de toamnă îşi scutură frunza.

d) Fluturii, flori zburătoare plutesc printre lăcrimioare.

e) Peste plaiuri, alba lună revarsă val de aur.

f) Crivăţul aleargă peste câmpul înnegrit.

g) Munţii Făgăraş sunt pământul românesc cel mai aproape de cer.

h) Răsunau codrii şi văile Putnei de cântecul fermecător al viorii.

i) Jertfa lui Tudor Vladimirescu a rămas vie în amintirea poporului.

j) Bucovina, ţinut de basm, este o adevărată comoară a ţării.

k) Haina ei albă şi lungă, părea un nor de raze şi umbrel...

(M. Eminescu – *Făt-Frumos din Lacrimă*)

l) Peste şiruri de munţi se înalţă albe şi goale
Pietrele Doamnei.

(G.O.Bogza – *Rarăul*)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Cap. VI. TESTE DE CUNOȘTINȚE ȘI FIȘE DE EVALUARE

Teste și fișe de evaluare pentru clasa a II-a

Test (1)

1. Subliniați grupurile de litere *ge* și *gi* în cuvintele următoare: *ager, geamgiu, fragi, inteligent, culegere.*

2. Completați cu grupurile de litere care lipsesc (ge, gi):

fu–	–rafă	–mene
fri–	fri–der	An–la
min–	–ngaș	–or-ta

3. Transformați cuvintele următoare astfel încât să conțină grupul de litere *ge* sau *gi*:

– trag: _____
– aleg: _____
– înțeleg: _____
– plâng: _____

4. Cum se scrie dacă sînt mai mulți (multe)?

– fulg _ _ _
– fag _ _ _
– creangă _ _ _ _ _ _

5. Scrieți o propoziție în care toate cuvintele să conțină unul din cele două grupuri de litere *ge, gi*:

_____
_____
_____

Fișa de evaluare (2)

1. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: copil, patrie, învățătură, ochi, pace.

_____

_____

_____

2. Scrieți câte două cuvinte formate din:

o silabă	*două slabe*	*trei sau mai multe silabe*
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

3. Completați silaba care lipsește:

pi–; par–; co–;

cra–tă; că–tan; vi–tor;

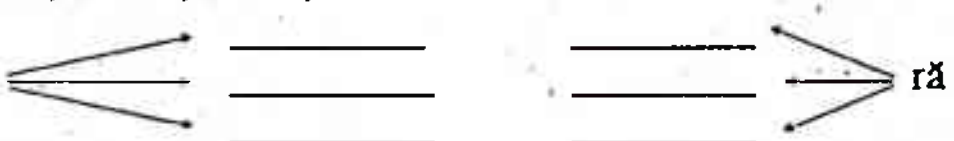

4. Ce cuvinte obțineți ordonând următoarele grupuri de silabe:

a) rit, în, so _____

b) ic, bă, ții _____

c) mâ, ro, nesc _____

d) ca, bri, fa _____

5. Înlocuiți silaba subliniată cu alta nouă. Ce cuvinte obțineți?

mare	*voce*
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Scanned with OKEN Scanner

Test (3)

1. puneţi în locul punctelor unul din cuvintele: s-au, sau, s-a, sa, i-a, ia.

a) Elevii clasei a II-a . . . . . dus la Muzeul de Artă . . . la muzeul de Istorie?

b) Danei . . . . . spus că lucrarea . . . . . la limba română a fost cea mai bună; de aceea nimeni nu . . . . . mirat când a fost propusă să meargă la olimpiadă.

c) Alexandru . . . . . cerut surioarei sale să . . . . . din bibliotecă cartea cumpărată de curând: "File din cartea naturii" de Ion Agârbiceanu.

Test (4)

1. Citiţi textul cu atenţie şi alegeţi forma corectă a cuvintelor scrise în paranteză:

Lui Mihai (i-a, ia) venit rândul să răspundă la lecţie. Băiatul se apropie de tablă (i-a, ia) creta în mână şi explică sigur pe el, rezolvarea problemei.

Nimeni din clasă nu (s-a, sa) aşteptat să răspundă aşa frumos. Nimeni, afară de colega (sa, s-a) de bancă Ilinca. Ea ştia secretul: de mai bine de o săptămână (s-au, sau) pregătit zi de zi să şteargă pata adusă de nota mică de la ultima lucrare de control.

– Ei, Mihai, eşti (s-au, sau) nu eşti mulţumit de răspunsul tău? l-a întrebat fata, când băiatul a venit la loc.

– Acum sunt, Ilinca, şi îţi mulţumesc. Eşti o prietenă adevărată!

2. Folosiţi în propoziţii cuvintele: s-au, sau, s-a, sa, i-a, ia.

Test (5)

1. Completează silabele aşezând în locul punctelor una sau două litere, pentru a obţine cuvinte:

Scanned with OKEN Scanner

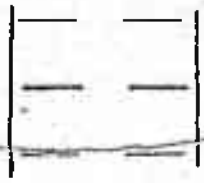

2. Formează cuvinte, ținând seama de explicațiile din paranteză:

(animal care trăiește în apă) ..... r
(apă curgătoare) ..... r
(acțiune pe care o fac când sunt vesel) ..... r
(fruct) ..... m
(pom fructifer) ..... j .....,
(cărbuni încinși) ..... j .....

3. Pune litera potrivită în locul punctului:

Co.nel	(nume de băiat)
So.ina	(nume de fată)
ra.ă	(se află la marginea tabloului)
	(apare când se lovește cineva)

4. Schimbă consoana c de la cuvintele: car, cană, ecou cu altă consoană.

car, ...
cană, ...
ecou, ...

Test (6)

1. Subliniați grupurile ce și ci din cuvintele de mai jos:

ascensor, cimpoi, cerneală, circadă, capace, saci, pricină, Marcela, cercetare, Patricia.

2. Completați cuvintele de mai jos cu grupurile de litere care lipsesc: ce, ci.

a) –le	tre–	–rip
–te	plе–	–neva
–re	pla–	–teşte

Scanned with OKEN Scanner

b)Ce–lia cer–l
Mir–a min–ună

3. Formulaţi patru propoziţii în care să fie cuvinte cu grupurile de litere *ce* şi *ci*.

4. Transformaţi cuvintele de mai jos, în aşa fel încât să conţină grupurile de litere *ce* sau *ci*:
arunc, tac, conduc, aduc, calc.

Test (7)

1. În propoziţiile de mai jos, subliniaţi grupurile de litere *che*, *chi*.
Costache ia ochelarii bunicului.
Chiriţă nu se joacă cu chibriturile.

2. Alcătuiţi cuvinte folosind grupul de litere che sau chi:
a) –nar c) –tară
b) ra–ta d) –brit

3. Înlocuiţi grupul de litere *che*, cu *chi*. Ce aţi observat?
– urechе –
– perechе –
- genunchе –

Fişă de evaluare (8)

1. Subliniaţi propoziţia prin care se adresează o întrebare:
Motănel a spart o cană.
Eu i-am spus:
– De ce nu te astâmperi?

2. Puneţi corect semnele de punctuaţie la următoarele propoziţii:
a) Vizitând o grădină zoologică, copii au văzut ☐ leul, girafa şi maimuţa.
b) Cine au fost strămoşii noştri ☐
c) Ce frumoasă eşti patria mea ☐

Scanned with OKEN Scanner

3. Scrieţi în locul punctelor cuvintele *sa* şi *s-a*:
Când mergea spre şcoală .... întâlnit cu sora .... lepuraşul ... ..speriat. Rochiţa .... este nouă.

4. Alege forma corectă:
Andrei (s-a, sa) supărat când sora (sa, s-a) i-a făcut observaţie.
Mihai sa, (s-a) dus la teatru cu prietena (s-a, sa), Ioana.

5. Alcătuieşte două propoziţii cu *sa* şi *s-a*.

Fişă de evaluare (9)

1. Subliniaţi propoziţia prin care se adresează o întrebare:
– Copilăria noastră este fericită.
– Care este dorinţa cea mai arzătoare a femeilor?
– Oameni, luptaţi pentru pace!

2. Puneţi corect semnele de punctuaţie:
Radu rămâne în clasă necăjit □
Gelu îl întreabă □
□ Radule □ de ce eşti supărat □

3. Alcătuiţi trei propoziţii la sfârşitul cărora să folosiţi semnul întrebării:

Fişă de evaluare (10)

1. Folosiţi corect două puncte:
a) Planta este alcătuită din rădăcină, tulpină, frunze, flori şi fructe.
b) M-am uitat la ceas era ora 9.
c) Ileana m-a întrebat
– Ce notă ai luat?

2. Răspundeţi la întrebări folosind două puncte:
a) Care sunt cele mai importante oraşe din ţara noastră?
b) Care sunt părţile principale de propoziţie?

Scanned with OKEN Scanner

Fişă de evaluare (11)

1. Cu fiecare din cuvintele de mai jos, alcătuiţi câte o propoziţie:

Patria, câmpiile, fiu, mamă.

2. Citeşte întrebările de mai jos şi dă răspunsurile potrivite:

a) Cine munceşte pe ogoare?

b) Ce fac minerii?

c) Unde merg şcolarii?

3. După modelul de mai jos, alcătuieşte propoziţii cu cuvintele: clasele, iarna.

a) Elevii învaţă bine. Învaţă bine elevii? Ce bine învaţă elevii!

b) .....

c) .....

....

Fişă de evaluare (12)

1. Puneţi semnele de punctuaţie potrivite în textul următor:

Copii se repeziră să o sărute pe bunica. Deodată se auzi un zgomot ☐ erau Sorin şi Ana.

☐ Bine aţi venit copii ☐.

Au mers împreună în livada bunicii. Acolo erau ☐ meri ☐ peri ☐ nuci ☐ caişi ☐ cireşi.

2. Tăiaţi răspunsurile greşite:

Două puncte se pun:

a) după o strigare

b). înaintea unei explicaţii

c). înaintea unei mirări

d). la sfârşitul unei întrebări

e) înaintea unei reproduceri

f) înaintea unei enumerări.

3. Puneţi două puncte acolo unde este necesar:

Scanned with OKEN Scanner

a) Numai ochii bunicului au rămas ca odinioară blânzi și mângâietori.

b) Ciprian vorbi cu vocea tremurândă

Tătucă, am cântat Daciei întregi!

c) Sub brad erau o mulțime de jucării mașinuțe, păpuși, avioane, călușei.

4. Alcătuiți trei propoziții în care să folosiți două puncte în situații diferite. Pentru fiecare propoziție explicați, într-o paranteză, folosirea lor.

Fișă de evaluare (13)

1. Tăiați răspunsurile greșite:

Virgula se folosește la:

a) la sfârșitul propoziției care arată o mirare.

b) între cuvintele unei enumerări.

c) pentru a despărți de restul propoziției cuvântul care arată o strigare.

d) între subiect și predicat.

e) înaintea enumerării;

f) între părți de propoziție de același fel.

2. Răspundeți la întrebări folosind corect virgula:

Ce pomi fructiferi se plantează în livadă?

Cum trebuie să fie un bun școlar?

3. Puneți virgula la locul potrivit:

Anca Dănuț Maria și Marcel au plecat la ghețuș. Ei purtau căciuli mănuși fulare și bocanci.

– Ai grijă Maria să nu cazi!

4. Alcătuiți o propoziție în care să folosiți virgule.

5. Puneți semnele de punctuație în textul:

E ziua de naștere a lui Matei. Au venit toți prietenii să-l felicite ☐ Anca ☐ Ionuț ☐ Petre ☐ Aurel și Irina și Mircea.

☐ La mulți ani ☐ Matei ☐.

Vine și mama cu tortul ☐.

Scanned with OKEN Scanner

□ Copii luați loc.

Fișă de evaluare (14)

1. Găsește cuvântul care arată o strigare și pune-l între virgule:
a) – Ana hai să citim!
b) – Ce faci tată la serviciu?
c) – Vii la școală Sorine?

2. Pune virgula între cuvintele enumerării:
a) În livada casei cresc: meri peri caiși și cireși.
b) Poporul român este harnic viteaz omenos primitor iubitor de pace.

3. Răspundeți la întrebare folosind virgulele:
– Ce ai în ghiozdan?

4. Completați spațiile libere cu cuvintele potrivite:
a) La ferma de animale am văzut: vaci,. . . . . ,. . . . . ,. . . . . .
b) Colegul meu este harnic,. . . . . și . . . . . .

5. Tăiați cu creionul virgulele puse greșit:
A sosit primăvara.
– Vin, cocorii, Dorina!

Fișă de evaluare (15)

1. Alcătuiți propoziții cu cuvintele de mai jos, în care să folosiți două puncte:
a) introducere, cuprins și încheiere
b) a întrebat
c) era Grivei

2. Alcătuiți o propoziție în care să folosiți în enumerare cât mai multe însușiri ale vulpii folosind două puncte.

3. Scrieți după dictare:
Mama a cumpărat o carte:
– Maria, citește această carte cu atenție!

Scanned with OKEN Scanner

Are multe poveşti: Capra cu trei iezi, Scufiţa Roşie, Harap-Alb.
Maria ia cartea: are multe poze.

Fişă de evaluare (16)

1.. Pune două puncte înaintea cuvintelor persoanei care vorbeşte:
Sorin a întrebat
– Cum se păstrează strugurii?

2. Pune două puncte înaintea enumerării:
Elevii au culeş roşii, ardei, vinete şi castraveţi.

3. Răspunde la întrebări folosind două puncte:
a) Ce ai în penar?
b) Ce pomi fructiferi cresc în livadă?

Fişă de evaluare (17)

1. Puneţi semnele de punctuaţie potrivite textului următor:
Doamna învăţătoare îl întreabă pe Andrei ☐.
☐ Cum se numeşte ţara noastră ☐.
☐ Ţara noastră se numeşte ☐ România răspunde el ☐.
☐ Ce însuşiri are poporul român ☐.
☐ Poporul român este ☐ harnic ☐ viteaz ☐ isteţ şi primitor ☐.
El iubeşte libertatea şi pacea ☐.
☐ Bravo ☐ Andrei ☐ Ai dat un răspuns foarte frumos ☐.

Fişă de evaluare (18)

1. Folosiţi (puneţi) virgulele la locul potrivit:
a) Au înflorit muşcata garoafa şi cercelusul.
b) Oltul întâlneşte în drumul său privelişti încântătoare sate şi oraşe înfloritoare câmpii cu lanuri de grâne dealuri cu vii şi livezi.
c) Veniţi aici copii!
d) Patrocle am rătăcit drumul!
e) Ce film ai văzut Alina la cinematograf?

Scanned with OKEN Scanner

2. Puneți virgulele în textul:

Victor Marin Vasile și Andrei s-au adunat pe terenul de sport. Ei au adus: plasă minge maieuri și tenișI.

– Copii pregătiți-vă pentru meci! le-a spus domnul învățător.

3. Scrieți o propoziție în care să folosiți virgula între cuvintele unei enumerări și o propoziție în care virgula să separe de restul propoziției un cuvânt aflat la sfârșitul propoziției.

4. Puneți virgulele la locul potrivit:

a) – Spune ghiaure unde se ascunde domnul vostru?

b) – Trageți copii!

c) Sub cojocelul de omăt ghioceii toporașii și brânduşele se grăbesc să încolțească.

Fișe de evaluare pentru clasa a III-a

Fișă de evaluare (1)

1. Subiectul este .....
.....

2. Subiectul răspunde la întrebările .....
.....

3. Subiectul se poate afla în: ....
.....

4. Într-o propoziție există .....
..... subiecte.

5. Folosind întrebările, subliniați cu două linii subiectele din textul de mai jos:

România este patria mea. Ea este o țară frumoasă și bogată. Capitala țării se află la București. Alte orașe mari sunt: Clujul, Iașul și Timișoara. Relieful țării noastre este variat. Câmpiile, dealurile și munții alcătuiesc cadrul natural specific poporului român.

Scanned with OKEN Scanner

6. Alcătuiți trei propoziții în care subiectul să se afle:
a) La începutul propoziției;
b) La mijlocul propoziției;
c) La sfârșitul propoziției
a) .....
b) .....
c) .....

Fișă de evaluare(2)

1. Găsiți subiectele din versurile următoare, folosind cuvintele din paranteză:
Sună fâșâic,
Geme ....,
se întunecă, se clatină,
..... tresare
(cercul, pământul, frunzele, pădurile, Mihnea, munții)

2. Alcătuiți propoziții în care subiectele următoare să se găsească la sfârșitul propoziției:
..... mașina
..... stejarul.
..... veverița
..... elevul
..... noaptea.

3. Răspundeți la întrebări și completați spațiile:
(ce?) ..... răsare la orizont.
(ce?) ..... e verde întotdeauna.
(cine) ..... hibernează iarna toată.
(cine) ..... ronțăie alune.

4. Alcătuiți cinci propoziții în care subiectele să fie formate din două sau mai multe cuvinte:
a) .....
b) .....
c) .....

Scanned with OKEN Scanner

d) .....

Fișă de evaluare (3)

1. Predicatul este .....
.....

2. Predicatul răspunde la întrebările: .....

3. Predicatul se poate afla .....
.....

4. Folosind întrebările subliniați cu o linie predicatele din următoarele versuri:

Văile răsună toate,
Dealurile viu răspund,
Și vijelios se-nalță
Pulbere departe-n vânt.

5. Puneți cuvintele din paranteză la forma corectă:
a) Copiii (a merge) în livadă .....
b) Păsările (a zbura) printre ramuri .....
c) Radu (a alerga) după minge, ...
d) Văile (a răsuna) de cântec .....
e) Câmpia (a se acoperi) cu un covor verde .....

6. Alcătuiți trei propoziții în care predicatul să se afle:
a) La începutul propoziției;
b) În interiorul propoziției;
c) La sfârșitul propoziției.
a) _____
b) _____
c) _____

Fișă de evaluare (4)

1. Subliniați cu două linii subiectele și cu o linie predicatele din textul:

Scanned with OKEN Scanner

Patria mea este frumoasă. Munții înalți îi străjuiesc întinderile. Ape învoluntare se prăvălesc de pe creste. Pădurile cu bogăția lor acoperă înălțimile. Câmpiile și luncile sunt la fel de frumoase.

2. Alcătuiți propoziții în care predicatele următoare să se afle la sfârșitul propoziției.

..... a venit
..... vor poposi.
..... au acoperit.
..... pregătește.
..... va fi condusă.

3. Găsiți predicatele folosind cuvintele din paranteză:

Glasuri vesele .....
..... vioara .....vântu- .....
..... toți cu voie bună
..... sub ei pământul.

(Șt. O. Iosif – *Veselie*)

(Zic, joacă, urlă, Duduie, răsună)

4. Răspundeți la întrebări și completați spațiile:

Un părăiaș (ce face?) ..... lin dintre stânci.
Veverița (ce a făcut?) ..... în vârful alunului.
Păsările călătoare (ce au făcut?) ..... în țară.
În pădure ..... (ce fac?) păsările.

5. Pentru subiectele de la coloana întâi alegeți predicatul din coloana a doua:

a) Blocul	– se topește
b) Gheața	– zgârâie
c) Pisica	– alunecă
d) Bunica	– este terminat
e) Schiorul	– toarce

Fișă de evaluare (5)

1. Propoziția simplă este alcătuită .....
.....

Scanned with OKEN Scanner

2. Propoziția are:
a) un singur predicat
b) două predicate
c) mai multe predicate
Subliniați răspunsurile corecte:

3. Propoziția are:
a) un singur subiect
b) două subiecte
c) mai multe subiecte
Subliniați răspunsurile corecte.

4. Alcătuiți propoziții simple folosind ca subiecte cuvintele: masa, scafandrul, noaptea, animalele.
a)
b)
c)
d)
e)

5. Alcătuiți propoziții simple, folosind ca predicate cuvintele: muncește, vor cânta, desenează, adie, laudă:
a)
b)
c)
d)
e)

6. Tranformați propoziții dezvoltate în propoziții simple:
a) Lupul a plecat după pradă.
b) În tufișuri păsările au adormit de mult.
c) Târziu, vulpea a ajuns la cotețul găinilor.
d) Pe bolta senină strălucesc stelele dimineții.

Fișă de evaluare (6)

1. Alcătuiți propoziții simple folosind schemele următoare:
a) S.P. . . . . .

Scanned with OKEN Scanner

b) P.S. . . . . .
c) S.S.S.P. . . . . .
d) P.S.S. . . . . .
e) P.S.S.S. . . . . .

2. Împărțiți textul următor în propoziții cunoscând că o propoziție nu poate avea decât un singur predicat. Subliniați predicatele cu o linie.

Ziua scade, noaptea crește
Și frunzișul mi-l rărește,
Bate vântul frunza-n dungă
Cântăreții mi-i alungă;
(M.Eminescu – *Ce te legeni codrule*)

Propoziția 1 . . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

3. Completați cu subiectele și predicatele potrivite:
a) Merele, ... , ... și . . . . toamna.
b) . . . . . cerul scrii.
c) În clasă . . . . . veseli . . . . . .
d) Afară . . . . . cu găleata.
e) Pe undele lacului . . . . . și . . . . . .

4. Schimbați subiectul propozițiilor următoare, astfel încât să arate mai multe ființe sau mai multe lucruri. Faceți legătura subiect-predicat.

a) Ploaia cade.	*a)* . . . . .
b) Va veni primăvara.	*b)* . . . . .
c) Tu vei fi ales.	*c)* . . . . .
d) Steaua răsare..	*d)* . . . . .
e) Se lasă noaptea.	*e)* . . . . .

Scanned with OKEN Scanner

Fişă de evaluare (7)

1. Propoziţia dezvoltată este propoziţia care .....
.....

2. Transformaţi propoziţiile simple în propoziţii dezvoltate.
a) Copacul înfloreşte .....
b) Norii se apropie
.....
c) Elevul învaţă
.....
d) Eminescu este poet.
.....

3. Alcătuiţi propoziţii dezvoltate în care cuvintele *stejar* şi *munte* să fie subiect şi altă parte de propoziţie.
subiect
a)
.....
b)
.....
altă parte
a) .....
b) .....

4. Împărţiţi textul de mai jos în propoziţii şi arătaţi felul lor, subliniaţi cu o linie predicatele:

A-nceput un greiere
Casa s-o cutreiere
Şuieră
Şi fluieră
Şi să dormi nu te mai lasă;
Parc-ar fi la el acasă.

(T. Arghezi – *Greierele*)

a) .....
.....
.....

Scanned with OKEN Scanner

.....
.....
.....
.....

Fișă de evaluare (8)

1. Subiectul , predicatul și celelalte cuvinte sunt .....
.....

2. Subiectul și predicatul se numesc .....
.....

3. Subliniați părțile principale de propoziție din textul următor. Folosiți întrebările:

"Toamna frunzele colindă
Sună-un greier sub o grindă
Vântul jalnic bate-n geamuri
Cu o mână tremurândă"

(M. Eminescu)

4. Sub fiecare parte de propoziție puneți întrebarea corespunzătoare:

Ascară, în grădină, a înflorit liliacul alb (.....?) (.....?) (.....?) (.....?)?

Un soare strălucitor usucă, pământul reavăn. (.....?) (.....?) (.....?) (.....?)

Fișă de evaluare (9)

1. Părțile secundare de propoziție sunt: .....

2. Rolul părților secundare este .....
.....

3. Aflați părțile secundare de propoziție folosind întrebarea:

a) Ursul urcă (unde?) ....

Scanned with OKEN Scanner

b) Vulpea (care?) .... fură (ce?) .....
c) Lupul (care?) ..... a mâncat (ce?) ....
d) A răsărit luna (unde?) .....
e) (Unde?) ..... au înflorit vestitorii (care?) .....
.....

4. Analizați părțile de propoziție din textul următor folosind tabelul de mai jos:

Ieri am fost în livada cu caiși. Caisul avea boboci frumoși. El are tulpina groasă și aspră. Din florile de cais crește caisa.

Cuvinte din propoziție	Ce parte de propoziție este?	Ce ce întrebare se află?	Cu ce cuvînt se leagă
Ieri	P. secundară	când?	am fost

Fișă de evaluare (10)

1. Virgula se folosește:

a) .....
b) .....

2. Între subiect și predicat .....

3. Dialogul este .....

4. Linia de dialog este .....
.....

5. Alcătuiți propoziții folosind schemele următoare:

1. S.P.Ap.Ap. .....
2. Ap.S.Ap.P. .....
3. Ap.Ap.S.P.Ap. .....
4. Ap.Ap.S.P. .....
5. S.Ap.P.Ap. .....

6. Puneți, acolo unde lipsește, linia de dialog și virgula:

Scanned with OKEN Scanner

Salutare nene Mandache.
Salutare neica.
Ce stai aşa pe gânduri?
Eu? Pe gânduri?
Nu cumva te-a supărat şi pe dumneata?
Ei aş! .....

(I. L. Caragiale)

Lasă Lache! .....
La una ca asta trebuie monşer .....
Lasă Lache ..... s-ascultăm Lache! .....
Eşti teribil monşer parol! .....

(I. L. Caragiale)

Fişă de evaluare (11)

1. Substantivul este .....
.....

2. Puneţi substantivele în locul punctelor. Folosiţi cuvintele din paranteze:

..... saltă în .....
Sperie-n .....
.....
..... mea.

(N. Labiş)

(Noaptea, tinereţilor, Cosma Răcoare, şa, goană, somnul, creţilor, Cosma, Răcoare, inima).

3. Alcătuiţi propoziţii cu substantivele: imperiu, scut, inscripţie, dac, domnitor:

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....
e) .....

4. Alegeţi substantivele din textul următor şi arătaţi ce denumesc ele (fiinţe, lucruri, fenomene):

Scanned with OKEN Scanner

O vulpe zări odată un cocoș pe craca unui copac. Datorită ploii și frigului puternic vulpea era răcită și avea vocea cam răgușită. Ea nu îl putu păcăli și plecă pe cărarea ce ducea spre pădure.

a) . . . . . f) . . . . . .
b) . . . . . g) . . . . . .
c) . . . . . h) . . . . . .
d) . . . . . i) . . . . . .
e) . . . . . j) . . . . . .

Fișă de evaluare (12)

1. Substantivele comune sunt . . . . . .

2. Substantivele comune se scriu: . . . . . .
Când sunt primul cuvânt în propoziție ele se scriu . . . . . .
. . . . . .

3. Substantivele proprii sunt . . . . . .

4. Substantivele proprii se scriu . . . . . .
. . . . . .

5. Folosiți următoarele trei substantive ca substantive comune în trei propoziții și apoi în alte trei propoziții ca substantive proprii:
moldovean, fetița, flacăra.

a) . . . . . 1. . . . . .
b) . . . . . 2. . . . . .
c) . . . . . 3. . . . . .

6. Subliniați cu o linie substantivele comune și cu două linii substantivele proprii din următorul text:
Ne oprim la Baia, sat harnic și bogat, oraș de frunte pe vremea lui Dragoș –Vodă, pământul frământat în sânge ... S-a sculat Craiul Ungariei, Matei Corvin, care nu mai putea dormi de vâlva lui Ștefan cel Mare, și, ridicându-și toată oastea, a răzbătut încoace prin pasul Oituzului, prădând satele în cale; s-a așezat șapte zile la Roman, apoi i-a dat foc și s-a pornit spre Suceava.
(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

Scanned with OKEN Scanner

Fișă de evaluare (13)

1. Substantivul are ..... numere:
a) ..... arată .....
b) ..... arată .....

2. Dați exemple de cinci substantive la numărul singular, schimbându-le forma la plural:

a)	*a)* .....
b)	*b)* .....
c)	*c)* .....
d)	*d)* .....
e)	*e)* .....

3. Scrieți substantivele din textul următor și arătați la ce număr sunt:

Dragi-mi erau mama și tata, frații și surorile și băieții satului, tovarășii mei din copilărie!

a)	*e)* .....
b)	*f)* .....
c)	*g)* .....
d)	*h)* .....

4. Puneți substantivele din paranteză la numărul plural:
a) (Ziua) au început să se micșoreze.
.....
b) (Prietenul) au fost ieri la pădure.
.....
c) (Echipa) s-au prezentat la start.
.....

5. Puneți la singular următoarele substantive:

coșuri	nuiele .....
tricouri	ceasuri .....

Fișă de evaluare (14)

1. Înainte de *b* și *p* se scrie .....

Scanned with OKEN Scanner

2. Scrieți în spațiul rămas gol litera omisă:

î-podobit, î-bujora, î-boldi, u-bra, u-ple, î-pleti, ti-pul, ca-pionat, i-batabil.

3. Subliniați cuvintele scrise corect: chiamă, orășean, alcia, alineat, idcial, trebuia, mântueală, îndoială, cheltuială, nuia, sfioasă, checa, boabă, toartă.

4. Găsiți zece cuvinte în care se aud vocale sau consoane duble și se scriu cu literele respective duble:

zoologie, accelerat .....

.....

5. Alcătuiți cuvinte noi cu alt înțeles punând în fața cuvintelor date *în*:

noapte .....
nou .....
nod .....
nor .....
nobil .....

6. Alegeți din perechile de cuvinte date pe cele scrise corect și subliniați-le:

înnotător – înotător	înnapoia – înapoi
înainte – înnainte	înălțător – înnălțător
înneca – înneca	înnămoli – înămoli
înnăscut – înăscut	înnebuni – înebuni
înnărăvit – înărăvit	înegura – înnegura

Fișă de evaluare (15)

1. Adjectivul este .....

.....

2. Subliniați adjectivele din textul următor:

Un trup mijlociu, vânjos, sprinten la mișcări; piciorul strâns bine la opincă ..... chip uscățiv, fără vârstă, ars de soare, ochii

Scanned with OKEN Scanner

vii, mustața roșcovană, tunsă puțin pe buze, chica retezată și o căciulă cât toate zilele.

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

3. Completați punctele cu adjectivele potrivite, răspunzând la întrebări:

Câmpul (ce fel de?) ..... așteaptă ploaia.
Din adâncuri omul scoate bogății (ce fel de?) .....
Zăpada (care?) ..... a acoperit pământul.
Sub tufe stă ascuns un iepure (ce fel de?) .....
Animalele (care?) ..... își caută hrana.

4. Căutați adjectivele cu sens contrar:

înalt	mult .....
gras	acru .....
fricos	limpede .....
greu	moale .....

5. Căutați adjectivele pentru substantivul:

	.....
	.....
	.....
apa	.....
	.....
	.....
	.....

6. Puneți adjectivele de mai jos la numărul plural:

curat	verde .....
dulce	întinsă .....
alb	neliniștită ....
rotund	lucitor .....

Fișă de evaluare (16)

1. Două puncte se pun .....

2. Puneți în locul parantezelor, semnele de punctuație care lipsesc:

Scanned with OKEN Scanner

a) ( ) Ori ce gând ai ( ) împărate ( ) și oricum
vei fi sosit ( )
Cât sântem încă pe pace ( ) cu îți zic ( )
bine-ai venit ( )"
(M. Eminescu – *Scrisoarea III*)

b) Năuc ( ) nepricepând ce-i asta ( ) aiurit de durere ( ) geme clătinând din cap ( ) "Alah ( ) Alah . . .
(Al. Vlahuță – *Ro mânia pitorească*)

c) Și așa ( ) în grădina școlii( ) am înțeles noi ( ) elevii mai mici ( ) un loc al nostru. Am sădit pe el ( ) roșii ( ) ceapă ( ) ardei ( ) salată și vinete.

3. Din textul de mai jos scoateți adjectivele, arătați legătura cu substantivul al căror înțeles îl întregesc:

E o seară frumoasă, liniștită . . .

De pe Culmea Frumoasă, din codrul de fagi bătrâni ... scăpătăm în Valea largă și luminoasă a Tismanei . . . se deschise înaintea noastră ca o poartă în tainica și întunecata domnie a codrului . . .

Un dulce miros de fânează plutește în aerul răcoros.
(Al. Vlahuță – *Romînia pitorească*)

a) frumoasă : adjectiv, exprimă însușirea subst. seara, nr. sing.
b)
c)
d)
e)
f)
g)
h)
i)
j)

Fișă de evaluare (17)

1. Pronumele este . . . . . .

2. Subliniați cu o linie întreruptă pronumele din textul următor:

Scanned with OKEN Scanner

Eu învăţ la geografie. Tu arăţi la hartă. Noi suntem elevi silitori. Colegii ne cer mereu sfatul. Lor, ca şi nouă, ne place mult să ascultăm muzică. Toţi mergem sâmbătă la concert.

3. Alcătuiţi câte o propoziţie cu următoarele pronume:
mic, tine, te, vă, lui, -mi, ţi-, v, -vă, -i, ne.

a) . . . . .
b) . . . . .
c) . . . . .
d) . . . . .
e) . . . . .
f) . . . . .
g) . . . . .
h) . . . . .
i) . . . . .
j) . . . . .

4. Alcătuiţi cinci propoziţii dezvoltate folosind cuvintele de mai jos:

ne-am arătat, auzindu-l, v-aţi urcat, mi-am amintit, v-aţi dus.

a) . . . . . .
b) . . . . . .
c) . . . . . .
d) . . . . . .
e) . . . . . .

5. Puneţi în locul punctelor pronumele omis, care să răspundă la întrebarea din paranteză:

a) . . . . . (pe cine?) am întâlnit în parc.
b) . . . . . (cine?) a citit o poezie.
c) . . . . . (cu cine?) am văzut filmul.
d) Fă (cui?) . . . . . loc să trec!
e) . . . . . (cui?) a dat cartea promisă?
f) Văzându-l (pe cine?) . . . . . (pe cine?) a chemat (la cine?) . . .
g) Nu (cui?) . . . . . cer nimic.
h) . . . . . (cine?) ai plecat la munte?
i) Au ajuns (la cine?) .....
j) Vino să- (cui?) ..... dau cartea!

Fişă de evaluare (18)

1. Numeralul este . . . . . .
. . . . . .

Scanned with OKEN Scanner

2. Numeralul se află punând întrebările: .....
.....

3. Scrieți cu litere următoarele numere:

18	1082 . . . . .
25	5495 . . . . .
382	1001001 . . . .
999	385000 . . . .

4. Alcătuiți propoziții cu numeralele următoarele, pe care le veți scrie cu litere:

11, 34, 95, 256, 800

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....
e) .....

5. Scrieți cu litere propozițiile. Subliniați subiectele și predicatele:

7 x 8 = 56 .....
35 + 42 = 77 .....
99 : 3 = 33 .....
825 – 525 = 300 .....

6. Subliniați numeralele din textul următor, folosind întrebările:

Este ora nouă. Mergem la stadion. Cele două echipe sunt pe teren. Circa două mii de spectatori îi încurajează. Fiecare echipă are câte unsprezece jucători. Pe banca de rezerve se găsesc câte cinci jucători: un portar și patru jucători de câmp. Fiecare echipă are dreptul la câte două schimbări. Rezultatul final a fost de trei la trei. Toți au plecat mulțumiți. Câteva zeci de suporteri mai își încurajau încă echipa favorită.

Fișă de evaluare (19)

1. Verbul este .....

Scanned with OKEN Scanner

2. *Subliniați verbele din textul următor*:

Nu v-am sădit și nu v-am cercetat
Ați încolțit în trestii și țărână,
Bezna de zguri v-a pus și semănat
Și de ogor v-ați prins cu o țâțână.
(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

3. *Treceți verbele următoare la toate cele trei momente ale vorbirii*: a umbla, a căuta, a se întâlni, a se uita, a pătrunde:

momentul vorbirii	după momentul vorbiri	înaintea momentului vorbirii
a)	.....	.....
b)	.....	.....
c)	.....	.....
d)	.....	.....
e)	.....	.....

4. Alcătuiți propoziții cu verbele următoare, care să aibă rol de predicat: scoate, aruncare, va pleca, acoperire, tresare:

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....
e) .....

5. Scoateți verbele din textul următor și arătați când are loc acțiunea exprimată de fiecare verb:

Într-o noapte a nins și tot pământul s-a acoperit cu zăpadă. Casele stau pitite sub căciulile lor albe. Pe geam se așternstelute de gheață. Copiii vor ieși la săniuș și se vor juca cu bulgări de zăpadă.

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....
e) .....
f) .....

Scanned with OKEN Scanner

Fișă de evaluare (20)

1. Liniuța de unire se folosește .....
.....

2. Subliniați cuvintele care nu sunt scrise corect:

M-am întâlnit cu el. S-a supărat când l-am întrebat dacă a văzut-o pe sora sa. Văzându-l așa supărat lam rugat sămi arate caietul lui cu compuneri și neam împăcat relativ repede. Ne-am urcat întrun autobuz, am luato spre școală și neam oprit în stație dar am întîlnit-o pe sora s-a, așa că neam despărțit.

3. Puneți în locul punctelor cuvintele din paranteză:

a) ..... înapoiat în camera .....
b) ..... auzi cântând ..... radio.
c) ..... văzut când a venit să ..... cartea.
d) ..... purtat bine .... rău.
e) O să ..... tot ..... întâlnit pe stradă.
f) Prietenii ..... l-am chemat ..... dea o casetă.
(la, l-a, s-au, sau, sa, s-a, săi, să-i, iau, i-au, ia, i-a).

4. Analizați după modelul prezentat, următoarea propoziție:

Frunzele tremurătoare ale plopilor înalți se frământă nepuntincioase pe ramurile biciuite de vântul puternic.

a) Frunzele : subiect, exprimat prin substantiv comun, nr. plural. Întrebare: cine se frământă?
b) .....
c) .....
d) .....
e) .....
f) .....
g) .....
h) .....
i) .....
j) .....

Scanned with OKEN Scanner

Teste și fișe de evaluare pentru clasa a IV-a

Test (1)

1. Subiectul este .....
.....

2. Subiectul răspunde la întrebările: .....
.....

3. El poate fi exprimat prin: .....
.....

Exemple:

a) .....
b) .....
c) .....

Test (2)

1. Subliniați cu două linii subiectele din textul de mai jos și arătați prin ce părți de vorbire sunt exprimate:

Verzi sunt dealurile tale. Frumoase sunt pădurile și dumbrăvile spânzurate de coastele dealurilor. Limpede și senin este cerul tău.

Munții se înalță trufași în văzduh: râurile ca brâie pestrițe ocolesc câmpurile. Nopțile tale încântă auzul; ziua farmecă văzduhul ....

(Alecu Russo – *Cântare României*)

2. Alcătuiți cinci propoziții cu subiecte exprimate prin: substantive comune și proprii; prin pronume și prin numeral.

Exemple:

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....
e) .....

Scanned with OKEN Scanner

Subliniaţi subiectele cu o linie.

Test (4)

1. Subliniază predicatele şi subiectele de mai jos: Arată prin ce sunt exprimate şi la ce întrebare răspund.

Miresme dulci, îmbătătoare, de sulcină, şi dumbrăvenii se împrăştie în soare. Un vânt căldicel adie, / şi grânele coapte îşi leagănă spicele ca de vraja unui cântec.

Lanurile sunt împânzite de secerători.

2. Construieşte propoziţii după schemele:

S	P.N.
pr.	v + adj. + adj.

S	P.N.
s.proprii	v + s + s

Test (5)

1. Subliniază cu o linie predicatele nominale şi cu două linii subiectele. Arată prin ce părţi de vorbire sunt exprimate.

Trandafirul din faţa casei este înflorit.
Cartea de istorie este a Mariei.
Bujorul este o floare de primăvară.
Mărul, părul, caisul şi cireşul sunt pomi fructiferi.
Mihai, Ana şi Ileana sunt ordonaţi şi disciplinaţi.

2. Construieşte trei propoziţii dezvoltate cu predicate nominale. Subliniază predicatele şi subiectele.

Test (6)

1. Subliniaţi predicatele din propoziţiile de mai jos cu o linie şi analizaţi-le după rubricile tabelului dat:

Scanned with OKEN Scanner

Cuvântul	Întrebările la care răspunde	Ce este ca parte de propoziție	Ce este ca parte de vorbire

Stolul de vrăbii a zburat spre salcâmi.
Căzuse brumă deasă.
Cerul era albastru siniliu.
În tăcerea nopților friguroase, se auzeau strigătele cocorilor.

2. Alcătuiți două propoziții după schemele:

a) S. + P.
s + s — V

b) S. + P.N.
s — v + adj

Test (7)

1. Găsește și notează predicatele verbale exprimate prin verbul *a fi* și subiectele:

La noi sunt codri verzi de brad
Și câmpuri de mătasă
(O. Goga – *Noi*)

Elevii din clasa a IV-a au fost în tabără la Costinești. Pe vârful unui deal înalt se află vestita Cetate a Neamțului.
Pe Valea Jiului este o pădure de sălcii.

2. Construiește două propoziții cu predicatul exprimat prin verbul *a fi* cu sensul: a exista, a se afla.

Test (8)

1. Subliniați cu o linie predicatele verbale:
În șerpuiri largi se îndoaie strălucitorul râu, printre munții întunecați de codru. Foșnesc valurile de jur împrejur, / Un clocot e râul.

Scanned with OKEN Scanner

Munţii se descopăr.
Privirile se odihnesc pe înalte poieni scăldate în lumină.
Pâraie repezi s-azvârl cu vuiet în Bistriţa.

(Alex. Vlahuţă - *România Pitorească*)

2. Alcătuiţi trei propoziţii simple.
Subliniaţi predicatele.

Test (9)

1. Analizaţi în scris subiectele şi predicatele:
a) Crivăţul aleargă pe câmpul înnegrit.
b) Peste plaiuri alba lună revarsă val de aur.
c) Veveriţa stă pitită sub o creangă stufoasă

2. Construiţi propoziţii după schemele:

a) S S S + P
s+s+s + V

b) S + P.N.
s.p. + v + adj.

Test (10)

1. Analizaţi prin ce sunt exprimate subiectele şi predicatele:
a) Eminescu a ridicat cântecul, basmul şi graiul la înălţimea scânteietoare a luceafărului.

(E. Camilar – *Fântâna curcubeului*)

b) În liniştea dimineţii se auzea ca-n vis vuietul înăbuşit şi slab al morilor.

2. Construieşte trei propoziţii în care subiectul să fie exprimat prin:
a) substantive comune, nume de fiinţă
b) pronume personal, la pers. a II-a nr. plural.
c) substantiv propriu.

Scanned with OKEN Scanner

Test (11)

1. Subliniază predicatele și subiectele:

a) În văzduh mocnea răsuflarea pământului reavăn și mireasma de frunză tânără.

b) Mireasma pomilor din livezile satului îmbălsămează aerul.

2. Analizați cuvintele subliniate din propozițiile următoare:

Luna trecuse de pe crestele Parângului peste pădurile *înnourate* . . . Marile umbre ale munților se *mișcau* mereu alunecând pe întinderea zăpezilor *albe.*

Fișă de evaluare (12)

1. Subliniați atributele din propozițiile următoare:

În ochii mari ai tânărului se vedea o mare bucurie.

2. Completați spațiile punctate cu atributele potrivite:

Pe mușchiul . . . . . cald ca o blană a . . . . . căprioara stă jos, lângă iedul . . . . . Aceasta și-a întins capul cu botul . . . . . și . . . . . pe spatele . . . . . Căprioara îl linge, și limba ei . . . . . culcă ușor blana . . . . , ... a iedului.

3. Analizați subiectul, predicatul și atributele din propoziția:

Lumini gălbui de văpaiță joacă prin geamurile caselor.

Fișă de evaluare (13)

1. Găsiți atributele potrivite pentru următoarele substantive și alcătuiți cu ele propoziții:

– păduri, muguri, brad.

2. Analizați subiectul, predicatul și atributele din versurile:

Mărețul brad de vârf de plai
Stă verde-n orice vreme.

3. Alcătuiți câte o propoziție în care substantivul *strungar* să fie:

Scanned with OKEN Scanner

– subiect
– atribut
– nume predicativ

Fişă de evaluare (14)

1. Analizaţi atributele din propoziţiile următoare:
Roadele toamnei răsplătesc munca neobosită a oamenilor.

2. Completaţi spaţiile punctate cu atribute potrivite:
a) Frunzele ..... se desprind de pe ramurile .....
b) Agricultorii ..... culeg merele .....

3. Alcătuiţi o propoziţie în care atributul să fie exprimat printr-un adjectiv situat înaintea substantivului determinat.

Fişă de evaluare (15)

1. Analizaţi subiectul, predicatul şi atributele din propoziţie.
Se scuturau frunzele din castanul de la poarta şcolii.

2. Găsiţi atributele potrivite pentru următoarele substantive:
– cerul
– crestele
– zile
– frunzele

3. Construiţi câte o propoziţie în care atributele exprimate prin adjectivele: *cenuşiu* şi *pustiu* să determine substantive la genul feminin.

Atributele să fie aşezate după substantivul determinat şi înaintea lui.

Fişă de evaluare (16)

1. Subliniaţi complementele din propoziţia:
Pe ogoarele întinse ţăranii lucrează cu spor.

2. Analizaţi părţile de propoziţie învăţate din propoziţia:
Razele soarelui încălzesc mugurii copacilor.

Scanned with OKEN Scanner

3. Alcătuiți o propoziție după schema:

C A S P C

s adj. s v s

Fișă de evaluare (17)

1. Analizați complementele din propoziția:

Apoi cucoanele se suie cu puișorul în trăsură și pornesc în oraș.

(I. L. Caragiale – *D-l Goe*)

2. Faceți schema următoarei propoziții:

Prin crângul înverzit se aude ciripitul vesel al păsărilor.

3. Alcătuiți o propoziție după schema:

S ——— P

↓ ↙ ↘

A C C

Fișă de evaluare (18)

1. Subliniați complementele din versurile de mai jos:

Peste vârfuri trece luna,
Codrul își bate frunza lin
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.

(M. Eminescu - *Peste vârfuri*)

2. Dezvoltați următoarele propoziții simple, adăugând complementele potrivite, apoi arătați ce verbe din propoziție determină:

a) Cucul cântă.

b) Noi nu știam.

3. Analizați atributele și complementele din propoziția:

Porumbelul fâlfâie frunzele metalice ca o pădure de sălcii sclipitoare.

(Octavian Goga – *Pe acest pământ s-a depănat viața noastră*)

Scanned with OKEN Scanner

Fişă de evaluare (19)

1. Analizaţi părţile de propoziţie învăţate, din propoziţia:
Apele învolburate se lovesc de meterezele podului.

2. Completaţi spaţiile punctate cu complementele corespunzătoare din paranteză:
Peste ..... de dumbravă
Norii suri îşi poartă .....
Cu ..... zdrenţuită
Tremură pe ..... porumbul".
(plumbul, câmp, creştet, podoaba).
(O. Goga - Toamna)

3. Alcătuiţi o propoziţie după schema:

A	A	S	P	C	C	A
adj	adj	s	v	s	s	s

Fişă de evaluare (20)

1. Analizaţi cuvintele subliniate din versurile:
Un salcâm privi spre *munte*
Mândru ca o flamură.
Solzii frunzelor *mărunte*
S-au zburlit pe-*o ramură*.
(G.Topârceanu – *Rapsodii de toamnă*)

2. Alcătuiţi propoziţii în care complementele să determine verbele:
– am învăţat
– încălzesc
– vom descoperi

3. Alcătuiţi propoziţii în care complementele să răspundă la întrebările: *când?*; *unde?*; *cum?*

Scanned with OKEN Scanner

Fișă de evaluare (21)

1. Subliniați substantivele comune cu o linie, iar substantivele proprii cu două linii din următorul text:

În fața lui Țepeș, Mândricel povesti totul. Apoi își scoase pumnalul și și-l înfipse adânc în inimă. Căzu cu brațele desfăcute, încercând parcă să cuprindă tot pământul țării.

2. Analizați substantivele din următoarea propoziție arătând felul, numărul și genul acestora.

Apele repezi ale munților se izbesc de stâncile uriașe.

3. Treceți substantivul fiu la numărul plural și alcătuiți o propoziție cu substantivul nou.

Fișă de evaluare (22)

1. Recunoașteți substantivele din următoarele versuri:

Fiii voștri singuri hotărăsc în viață
Care-i meseria ce o vor urma.
.....
Fiii voștri însă trebuie să-nvețe
Din copilărie încă, de la voi,
Primele îndemnuri, primele povețe –
Dorul de lumină, scârba de noroi.

(N. Labiș – *Dacă toate acestea ți-vor învățate*)

2. Analizați substantivele din propoziția:

Apa Jiului udă lanurile din Câmpia Dunării.

3. Alcătuiți propoziții cu substantivul *munții* astfel încât în propoziție să fie:

– subiect
– atribut
– complement
– nume predicativ

Scanned with OKEN Scanner

Fișă de evaluare (23)

1. Subliniați cu o linie substantivele comune și cu două linii substantivele proprii din textul următor:

Cuza-Vodă a unit Țara Românească și Moldova de-a făcut țara noastră mare și puternică, așa cum e azi.

Când s-a dus, cică, la împăratul turcesc, ca să-i ceară învoirea de a domni netulburat peste amândouă țările, a făcut lucruri așa de minunate, că a pus pe gânduri pe turci!.

(Legendă populară - *Cuza-Vodă la Sultan*)

2. Găsiți substantivele cu sens contrar substantivelor următoare. Alcătuiți cu ele propoziți:

– întuneric
– bătrână
– adevăr
– hărnicie
– bunătate

Fișă de evaluare (24)

1. Citiți versurile următoare și treceți toate substantivele în tabelul dat:

Acolo unde-s stânci și munți
Și ca și munții nu clintesc
Voinicii cei cu peri cărunți
În dor de țară strămoșesc.

(I.Nenițescu – Țara mea)

Substantivul	Felul substantivului	Numărul substantivului	Genul substantivului

2. Găsiți substantivele care au înțeles asemănător cu substantivele următoare:

– țipăt
– praf
– cărare

Scanned with OKEN Scanner

– păstor
– vreme
Alcătuiți cu ele propoziții.

Fișă de evaluare (25)

1. Treceți substantivele din textul de mai jos la numărul plural, făcând modificările corespunzătoare:

Ucenicul porni să cunoască Valea poveștilor. Cântecul fermecat îl însoțea peste tot locul, când vesel ca pârâul, când duios ca foșnetul frunzelor, când liniștit ca rădăcina lor.

(Călin Gruia – *Izvorul fermecat*)

2. Grupați pe genuri substantivele de mai jos și treceți-le la numărul plural.

– albina, trandafirul, tablou, iaz, seara, drum, prune, pajiște, veselia, lumina, popor.

Fișă de evaluare (26)

1. Analizați în scris substantivele din textul următor, arătând felul, numărul și genul acestora.

Astfel. necăjea Moldova acelor vremuri. Dar cu cât Bogdan Voievod îmbătrânea, se ridica Ștefăniță, ca un stejar tânăr. . . Nu uita nici în somn moartea îngrozitoare a lui Mitruț.

2. Puneți substabtivele din paranteză la forma corespunzătoare:

(Lac) (codri) albastru
(Nufăr) galbeni îl încarcă;
Tresărind în (cerc) albe
El cutremură o (bărci).

(M. Eminescu – *Lacul*)

Fișă de evaluare (27)

1. Subliniați adjectivele din textul următor:

Scanned with OKEN Scanner

Fluturele galben însă îi răspunse ca şi fluturele alb, şi iar zburară tustrei mai departe, supăraţi şi plouaţi.

Şi iată că-n faţa lor se ivi un mac roşu, cu petale mari strălucitoare.

(L. Mandache – *Cei trei prieteni*)

2. Găsiţi cel puţin trei adjective pentru fiecare din substantivele de mai jos:

– câmpie
– crâng
– pământ
– lanuri

3. Alcătuiţi propoziţii cu următoarele adjective:

– subţire
– limpezi
– falnic
– harnică

Fişă de evaluare (28)

1. Subliniaţi cu o linie adjectivele, iar cu două linii substantivele a căror însuşire o arată:

a) Floricea catifelată seamănă cu-un chip de fată!

(*Panseluţa*)

b) Care arbori drepţi şi înalţi par la rând nişte soldaţi?

(*Plopii*)

2. Găsiţi pentru fiecare din adjectivele următoare câte un adjectiv cu înţeles opus:

nou, dulce, luminos, bun, hotărât, tulbure.

3. Formaţi adjective din următoarele substantive şi alcătuiţi cu ele propoziţii:

– toamnă
– lumină
– copilărie

Scanned with OKEN Scanner

Fişă de evaluare (29)

1. Faceţi acordul adjectivelor cu substantivele din textul de mai jos:

Când totul a fost gata, iar pădurea şi-a îmbrăcat haina (argintiu) de zăpadă, prietenii au închis uşa adăpostului lor (calde) şi (prietenoasă). Ariciul s-a făcut ghem şi şi-a început somnul (liniştit) de iarnă. Iepurele şi-a schimbat haina de vară cu o blăniţă mai (des), mai (pufos) ca să-i fie cald.

2. Scrieţi formele de plural ale următoarelor adjective cu substantive potrivite după modelul dat:

– pustiu
– cărămizie
– înverzit
– amorţit

Exemplu: frunză ruginie, frunze ruginii, ruginiile frunze.

3. Completaţi spaţiile punctate cu adjective potrivite:

Barza este o pasăre ..... Ea are corpul acoperit cu pene ..... La vârful aripilor are pene .....

Cu ciocul ..... caută hrana în bălţi. Are picioare ..... şi acoperite cu piele ..... de culoare .....

Fişa de evaluare (30)

1. Scoateţi adjectivele din textul de mai jos şi completaţi tabelul următor:

Într-o noapte de primăvară, s-a auzit în înălţimile albastre tânguirea ostenită a cocorilor. Soseau din depărtările cu lumina prea albă şi fierbinte, în această adevărată a lor ţară, veche şi neuitată, să-şi clocească ouăle şi să-şi crească puii.

(C. Petrescu – *Anul negru*)

Adjectivul	Substantivul a cărui însuşire o arată	Gen	Număr	Ce este ca parte de propoziţie	La ce întrebare răspunde

Scanned with OKEN Scanner

2. Alcătuiți propoziții cu următoarele adjective, apoi transformați-le în substantive:

– glumeț
– fălos
– primejdios
– tomnatic

Test (31)

1. Completând corect pe orizontală, veți obține de la A la B denumirea unei părți de vorbire.

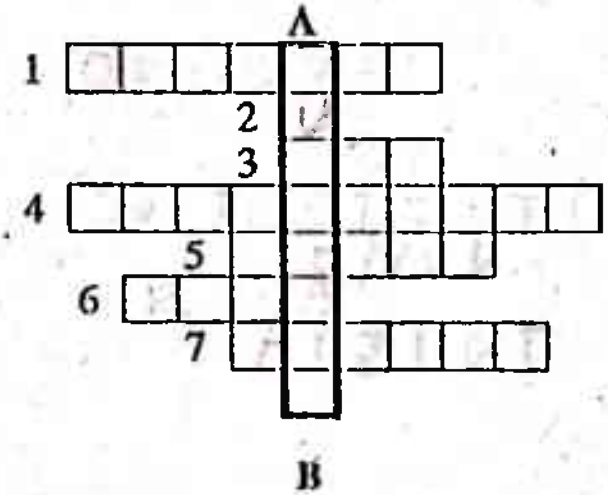

1. Însușire fizică
2. La început de drum!
3. Zi a săptămânii.
4. Însușiri fizice și .....
5. Potrivire între adjectiv și substantivul pe care îl determină.
6. O însușire fizică.
7. Nu sunt însușiri sufletești.

2. Ghicitoare
Însușiri cu denumesc
Și aici mă iscălesc .....

Fișă de evaluare (32)

1. Găsiți adjective pentru substantivele: *elev, fată, uniformă, cer, bunătate, mătase.*

Scanned with OKEN Scanner

2. Alcătuiți propoziții cu adjectivele găsite.

3. Formează adjective din următoarele substantive: vișină, primejdie, primăvară, ploaie.

4. Analizați adjectivele din propoziția:
Pe cerul albastru au apărut nori mari și cenușii.

Fișă de evaluare (33)

1. Numiți trei ființe sau lucruri cărora li s-ar potrivi însușirile arătate de următoarele adjective: rotund, limpede, harnic, blând, luminos.

2. Treceți la numărul plural următoarele adjective: rece, firav, senină, adâncă, caldă, harnic, mare, tare.

3. Analizați adjectivele din propoziția:
Apele repezi izvorăsc din munții înalți.

4. Alcătuiți o propoziție după schema: C A P A S

s a v a s

5. Subliniați adjectivele din următoarele ghicitori:

a) 'Nalt cât casa,
Verde ca mătasa
Dulce ca mierea
Și amar ca fierea.

(Nucul)

b) Șervețel vărgat
Peste mare aruncat

(Curcubeul)

c) Moale, albă și pufoasă
Peste câmp e haină groasă.

(Zăpada)

d) Două ape aprinse?
Sub două păduri întinse?

(Ochii)

Scanned with OKEN Scanner

Test (34)

1. Pronumele este ..... care înlocuieşte un .....

2. Pronumele îşi schimbă forma după:
a) .....
b) .....
c) .....

3. În propoziţie pronumele personale pot avea rol de:
a) Noi învăţăm bine.
b) Am luat caietul ei.
c) Colegii au vorbit despre mine.
a) .....
b) .....
c) .....

Fişă de evaluare (35)

1. Subliniaţi pronumele personale din textul următor:
Când l-a găsit, când i-a văzut aripa ruptă a înţeles că era pierdut; dar şi-a ascuns durerea ca să nu-l dezamăgească pe el.

2. Precizaţi persoana, numărul şi genul pronumelor personale din următoarele propoziţii:
Eu citesc o carte. Voi povesti colegului meu despre cartea citită. El a mers la librărie şi a cumpărat un volum de versuri. Mai târziu mi l-a împrumutat şi mie.
Învăţătorul ne-a lăudat pentru iniţiativa noastră.

3. Construiţi cel puţin trei propoziţii în care să exprimaţi subiectul, atributul şi complementul prin pronume personale.

Fişă de evaluare (36)

1. Subliniaţi pronumele personale cu o linie:
Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie,

Scanned with OKEN Scanner

Țara mea de glorii, țara mea de dor?
(M.Eminescu – *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*)

2. Precizați felul pronumelor și funcția sintactică:
Pe tine te-am văzut la librărie.
Pe mata te-am așteptat.
Vă rog pe dumneavoastră să-mi explicați.
Dumneata pleci mâine în concediu?

3. Construiți propoziții după schemele:

S	P	A
p	v+s	adj.

S	P	C
p	v	s

Test (37)

1. Verbul este parte de .....care arată ..
.....

2. Verbul are două ..... trei ..... și trei .....

3. Timpurile verbului sunt:

a) – lucrează
– înot .....
– citește

b) – lucra
– înotai .....
– ai citit

c) – va lucra
– voi înota .....
– vei citi

4. În propoziții verbul are rol de: ..... și .....
a) În tăcerea nopților friguroase se auzeau strigătele cocorilor.
b) Cătălina a terminat de învățat la geografie.

Scanned with OKEN Scanner

Test (38)

1. Subliniază verbele și arată timpul, persoana și numărul la care se află.

Nu râde, bădiță . . . . . Bunicile mele mi-au povestit multe și știu și cu ceva. Spuneau că la noi odată era țara mai așezată și erau voievozi care au biruit pe turci și pe tătari.

(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimărești lor*)

2. Completează locurile libere cu verbul *a fi*.

a) Fă ca legea să fie tare; iar tu, Măria ta, ca domn . . . . . bun, mai ales pentru aceia pentru care mai toți domnii trecuți . . . . . nepăsători și răi . . . . . simplu, Măria ta, ... bun, ... domn cetățean.

(M. Kogălniceanu)

b) Eu . . . . . ascuns în cameră, cum aud unele ca acestea, iute mă sui în pod, umflu pupăza de unde . . . . . .

(I. Creangă – *Amintiri din copilărie*)

c) . . . . . cât munții de voinic,
Ori cât un pumn . . . . . de mic,
Cărarea mea și . . . . . a tuturor
E tot nimic!

(G. Coșbuc – *Moartea lui Fulger*)

3. Construiește câte o propoziție cu verbul *a împlini* la timpul prezent și viitor.

Test (39)

1. Exerciții:

a) Alcătuiți cinci propoziții dezvoltate folosind cuvintele de mai jos:

m-au ajutat, v-am ascultat, ocrotește-l, i-am spus, le-ați vizitat.

b) Subliniați pronumele învățate.

c) Precizați funcția sintactică a pronumelor găsite.

Scanned with OKEN Scanner

2. Completează locurile libere cu pronumele: îmi, îți, îi sau îl.

– Mie. . . . place primul tablou. Marici . . . . . place al treilea. Ție care . . . . . place?

– Pe Ion . . . . . văd, dar nu . . . . . văd pe frații lui. Nici pe cei doi prieteni ai tăi nu . . . . . văd. Mie . . . . . place să fim cât mai mulți.

Test (40)

1. Subliniază verbele din textele următoare. Explică ce exprimă fiecare.

a) Din când în când saltă dintr-o brazdă neagră o ciocârlie care fâlfâie pe deasupra noastră și târâie ușurel.

(M. Sadoveanu – *Cocostârcul albastru*)

b) Se află o râpă la margine de codru pe unde coboară. Stau buluc în gura râpei și ascultă.... Iar se opresc și stau o vreme. Apoi mistrețul cel mare se mișcă înainte singur, domol, cu opriri și cu mare fereală.

(M. Sadoveanu – *Nicoară Potcoavă*)

2. Subliniază verbele din textele următoare și precizează funcția sintactică a acestora în propoziție:

a) Nămeții crescuseră pufoși și frumoși . . . . . .
Făcurăm pârtii . . . . . .

b) Maria se pregătește pentru a pleca la munte.

3. Construiește câte o propoziție cu următoarele verbe: eram, e, voi fi, ai fost.

Test (41)

1. Subliniați cu o linie verbele din următorul text:

Văl de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina,
Firelor de lămâiță
Li se usucă rădăcina.

(O. Goga – *Toamna*)

Scanned with OKEN Scanner

2. Precizați persoana, numărul și timpul verbelor din următoarele propoziții:

Ostașii au pornit, cu îndrăzneală, cu inima bărbată.

În frunte fâlfâia drapelul tricolor, purtat de un portdrapel voinic și falnic. Parcă nici nu le păsa că din redute turcii trăgeau furioși, trăgeau cumplit, cu puștile și cu tunurile.

(D. Almaș – *Povestiri istorice*)

3. Alcătuiți trei propoziții cu verbul "a înălța" la toate timpurile.

Fișă de evaluare (42)

1. Copiați textul și subliniați verbele:

Faima Ecaterinei Teodoroiu s-a răspândit în întreaga țară. Toți o iubeau și-i lăudau faptele. Ea se numără printre românceie care și-au dat viața pentru libertatea și unitatea țării noastre. De aceea o cinstim și noi, cu toții, ca pe o eroină. Și o vom cinsti întotdeauna.

(D. Almaș – *Povestiri istorice*)

2. Copiați textul următor și analizați verbele subliniate:

Soarele *scăpătă* spre asfințit. Crestele munților par aprinse.

Vaporul merge mai încet, mai cu pază. Patru oameni *stau* la roata de la cârmă; amândoi comandanții *sunt* pe punte, în picioare, cu ochii ațintiți înainte: *trecem* printre gherdapuri. Dunărea mugește mai tare.

(A. Vlahuță – *România pitorească*)

3. Alcătuiți două propoziții în care verbul *a cânta* să aibă rol de predicat și de complement.

Scanned with OKEN Scanner

Texte hazlii

I. Citiți, copiați și puneți corect semnele de punctuație învățate:

1. □ Nu vă supărați □ copilul care aruncă nisip pe cearșaful meu este cumva băiețelul dumneavoastră □ întreabă o femeie pe vecina ei de plajă □

□ Nu □ al meu e cel care aduce apă din mare în pantoful dumneavoastră □

2. □ Scoală-te □ Costică □ Viitorul e al celor care se scoală de dimineață □

Dar eu sunt mulțumit de prezent □ mămico □

3. □ Ce-ai învățat azi □ o întrebă mămica pe Olguța sosită acasă după prima zi de școală □ .

Nu cine știe ce □ trebuie să mă mai duc □

4. □ Bunicule □ pe mări și pe oceane trăiesc oi □

□ Nu □ dragul meu □

□ Păi □ atunci cu ce se hrănesc lupii de mare □

5. □ Mămico □ scrie-mi o scrisoare pentru Moș Crăciun □

□ De ce n-o scrii tu □

□ Pentru că-mi trimite iar o carte de gramatică □ dacă vede cum scriu □

6. □ Ce crezi c-ar fi bine să-i cumpăr fratelui meu de ziua lui □ o consultă Sanda pe prietena ei □

□ Ia-i și tu o carte □ că e băiat mare □

□ N-are rost □ Mai are una de acum doi ani și nici pe aceia n-a citit-o □

7. □ Cum poți împărți 4 mere la 5 copii în mod echitabil întrebă învățătorul □

□ Făcându-le compot □ răspunse Lizica □

Scanned with OKEN Scanner

8. Costel se înapoiază de la şcoală şi îşi anunţă mama □
□ Mămico □ am căpătat azi nota zece □
□ Bravo □ puişorul mamei □ la ce □
□ Doi la aritmetică □ patru la dictare □ trei la istorie şi unu la gramatică □

9. □ Ce ceartă s-aude mereu la voi □
□ Nu e ceartă □ ci bunicul □ care n-aude bine □ îi explică tăticului lecţiile mele pentru mâine □

10. Pe Costel în gât îl doare □
Ba se plânge şi de febră □
□ Ce spui □ doctore □ că are □
□ O lucrare la algebră □

11. □ Ştii că eu n-am zi de naştere □.
□ Nu se poate □
□ Ba da □ Eu m-am născut noaptea □

12. Învăţătorul scrie pe tablă □ 2 : 2 □
□ Ce înseamnă asta □ elev Popescu □
□ Meci nul □ răspunse acesta □

13. □ Unde-i surioara ta □ fu întrebat Ionel de către un musafir □
□ În pat □ Şi-a rupt un picior □
□ Cum aşa □
□ Păi □ am pariat care poate să se aplece mai mult pe fereastră şi ... ea a câştigat □

14. □ Cu cine ai vorbit □ Lizuca □ trei ceasuri la poartă întreabă tatăl □
□ Cu Mioara □ care era grăbită şi n-a avut timp să mai intre în casă.

15. □ Ionele □ de ce te-ai ascuns după masă □
□ Ca să iau medicamentul. . .
□ Şi de ce acolo □
□ Păi aşa a spus doctorul □ de trei ori □ pe zi □ după masă □

Scanned with OKEN Scanner

16. □ În catalog ai o notă slabă la citire □ de ce nu ţi-o corectezi□

□ Nu pot □ Catalogul e mereu sub cheie □

II. Copiază versurile următoare şi analizează cuvintele subliniate:

a) – Ce cauţi, măi frate-n *car*?
– Vreau nişte bostani *să car* !
b) – Iada peste casă *sare* ?
– Doar de-i pui pe coadă *sare* !
c) – Te-am văzut vara la *mare*
– Da, am fost cu mama-*mare* !
d) – Ieri mi-a spus că o să vie
– Jos, în vale, lângă *vie*.

III. Scrieţi după dictare:

1. – Mămico, dă-mi doi lei, să-i dau omului care strigă la colţul străzii!
– Sărmanul om! Ce strigă?
– Că un cornet de îngheţată costă doi lei.

2. – Am consultat doi medici. Unul îmi recomandă marea, iar celălalt plimbările pe jos. Şi acum nu ştiu ce să fac. . .
– Fă o plimbare pe jos, până la mare!

3. Un copilaş bolnav este testat de un medic:
– Câte picioare are un câine?
– Patru.
– Câte cozi?
– Dacă nici atât nu ştiţi, la vârsta dumneavoastră, atunci de ce m-or fi adus aici?

4. – Mami, azi toţi copiii au râs de un copil care a căzut în baltă, numai eu nu.
– Foarte bine ai făcut, dar cine a căzut în baltă?
– Eu!

Scanned with OKEN Scanner

5. Te-am prins! Ce cauţi în pom? strigă paznicul.

– Nene, a căzut un măr şi vreau să-l pun la loc! răspunse cel suit în pom.

6. – Alo, domnule profesor, vă anunţ că fiul meu este bolnav şi nu poate veni azi la şcoală! se auzi o voce de copil.

– Bine, dar cu cine vorbesc? întrebă profesorul.

– Tatăl meu e la telefon!

7. De ziua Elvirei, Cocuţa ceru a treia felie de tort. Gazda o întrebă?

– Nu ţi s-a spus acasă că nu-i frumos să ceri supliment la masă?

– Ba da, însă nu la felii de tort aşa de mici . . .

8. – Măi Ionel, iar te-ai lovit la genunchi, când ai căzut pe scări?

– Da, mămico, şi acum mă mai doare.

– Şi cum se face că n-ai plâns deloc?

– Păi, n-am ştiut că eşti acasă să mă auzi.

9. – Tata m-a învăţat că e bine să dai întotdeauna mai mult decât primeşti ! zise un băiat.

– Excelentă dovadă de politeţe, remarcă prietenul său. Ce meserie are tatăl tău?

– Boxer!

10. – Ce distanţă este până în satul vecin? fu întrebat un cioban de către un turist.

– Mergeţi! zise ciobanul.

Nedumerit de răspuns, turistul plecă socotind că interlocutorul nu e în toate minţile.

– Veţi ajunge în două ore! strigă ciobanul după ce acesta se depărtă puţin.

– De ce nu mi-ai spus de la început?

– Nu ştiam cum mergeţi de repede.

11. – Veniţi cu noi într-o excursie? i se adresă ghidul unui cetăţean proaspăt sosit în staţiune.

– Cu ce şi unde?....

– Pe jos şi în împrejurimi.

Scanned with OKEN Scanner

– Nu-mi place să merg pe jos.
– Păi atunci picioarele la ce vă folosesc?
– Unul pentru accelerator, celălalt pentru ambreiaj.

12. – Venind acasă de la serviciu, tatăl își găsește fiica cu lacrimi în ochi.
– Ce s-a întâmplat, dragă?
– Am făcut o prăjitură și când am scos-o din cuptor câinele nostru mi-a înfulecat-o.
– Ei, nu te necăji pentru asta. Îți cumpăr eu alt câine!

13. – De ce alegi carnea din mâncare și varza o lași în farfurie? Să știi că și varza e gustoasă! se adresă mămica lui Tudorel.
– Nu cred, mămico! dacă ar fi așa, câinele nostru ne-ar fi mâncat toată varza din grădină.

14. Pisica și șoarecele intră la cofetărie:
– Un tort de căpșuni cu frișcă! comandă șoarecele.
– Eu puțină frișcă pe șoarece! zise pisica.

15. – Cum pot ajunge mai repede la bojdeuca lui Creangă? întrebă un turist pe niște cetățeni din Iași.
– De ce vă grăbiți, bădia tot nu-i acasă! îi răspunse un localnic.

16. Venind cu întârziere la concert, Lizuca întrebă vecina:
– Ce se cântă?
– Simfonia a treia, zise vecina.
– Îmi pare foarte rău că le-am pierdut pe primele două.

17. La gară.
– Te rog, domnule casier, dă-mi un bilet de clasa a II-a.
Casierul îl întrebă:
– Unde pleci?
Omul înțepat zise?
– N-am să-ți dau eu socoteală dumitale unde plec!

18. La școală.
– Radule, numește cuvântul cel mai lung pe care-l știi!
– Guma.
– Cum așa? E un cuvânt scurt!

Scanned with OKEN Scanner

– Da, dar guma o poţi întinde cât vrei de lungă.

19. – Ce studiezi acolo?
– Geografia.
– Poţi să-mi spui unde se află Brazilia?
– Da, la pagina 75...

20. – Ce a vrut să spună Arhimede când a ieşit din baie şi a strigat "Evrica"? Ce găsise el? întrebă profesorul.
– Săpunul -- răspunse un elev.

21. – Copii, ştiţi voi ce trebuie să faceţi, întâi de toate pentru ca Dumnezeu să vă ierte păcatele?
– Da, răspunse unul mai isteţ. Mai întâi trebuie să păcătuim.

22. – De ce plângi, băieţaş? întrebă o femeie.
– Mămica mi-a dat o monedă de o sută de lei şi am pierdut-o.
Femeia îi dă o sută de lei, dar băieţaşul plânge şi mai tare.
-- Ei, acum de ce mai plângi?
– Dacă nu pierdeam moneda aceea, acum aveam două sute de lei...

Rebusuri

1. <u>Completează careul cu răspunsurile corecte:</u>
1. Parte secundară de propoziţie care determină un substantiv.. .....
2. Propoziţia are un singur. .....
3. Parte secundară de propoziţie care determină un verb. ....
4. Parte principală de propoziţie care poate fi subânţeles, inclus, ...

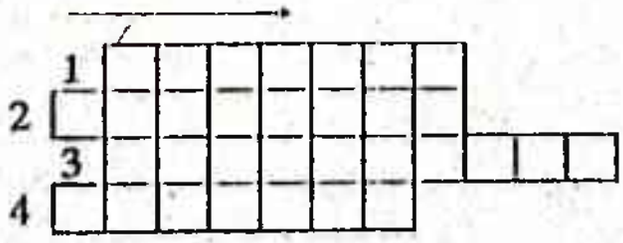

Scanned with OKEN Scanner

2. Completați careul cu subiectele din propozițiile următoare:

1. Din munții Făgăraș izvorăște Argeșul.

2. Eminescu s-a născut la Ipotești.

3. Dunărea este cel mai mare fluviu din Europa.

4. Suceava a fost cetatea de scaun a Moldovei.

5. Sadoveanu este cel mai mare povestitor al poporului nostru.

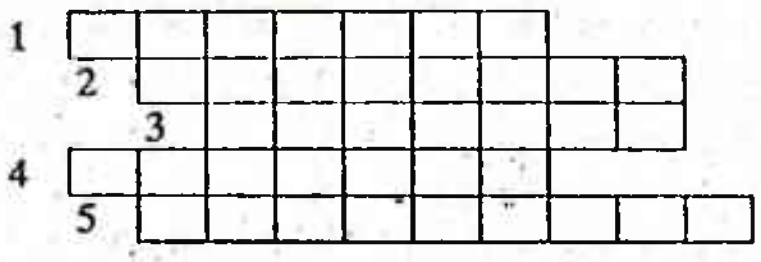

3. *Un scriitor îndrăgit*

Înscriind pe rândurile orizontale substantivele proprii cerute de propozițiile date, veți obține pe verticala A - B numele celui ce a fost "luceafărul poeziei românești".

1. Nume de fată format din trei sunete muzicale

2. Domnitor român ce a învins oastea turcească la Călugăreni

3. Râu ce străbate județul Dolj

4. Formează o parte din hotarul țării în partea de sud

5. Domn al Moldovei între ani 1457 - 1504 înmormântat la Putna.

6. Compozitor român care la 16 ani a scris "Poema Română"

7. Eroina de la Jiu

8. Personajul principal din lectura "Dumbrava minunată" de M. Sadoveanu

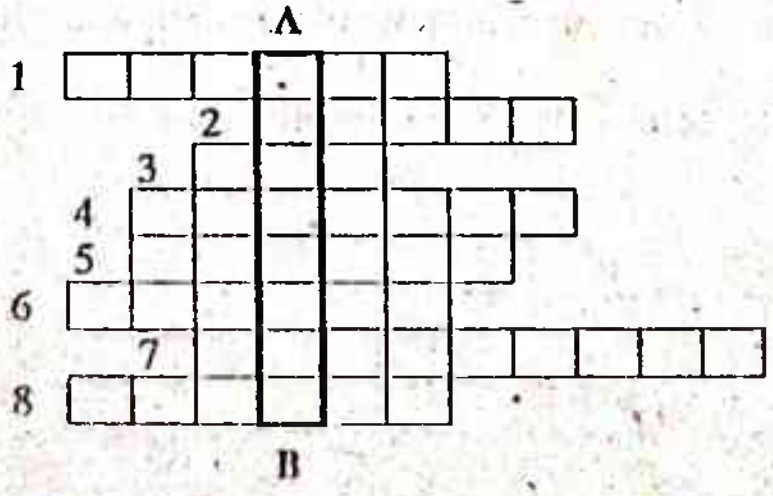

Scanned with OKEN Scanner

4. *Un mare povestitor*

Dacă scrieți corect substantivele comune cu înțeles asemănător substantivelor date, veți obține pe verticala C - D un substantiv care denumește o ramură sau ..... un mare povestitor.

1. prunc
2. pădure
3. zăpadă
4. cărare
5. juncțe
6. țipăt
7. groază

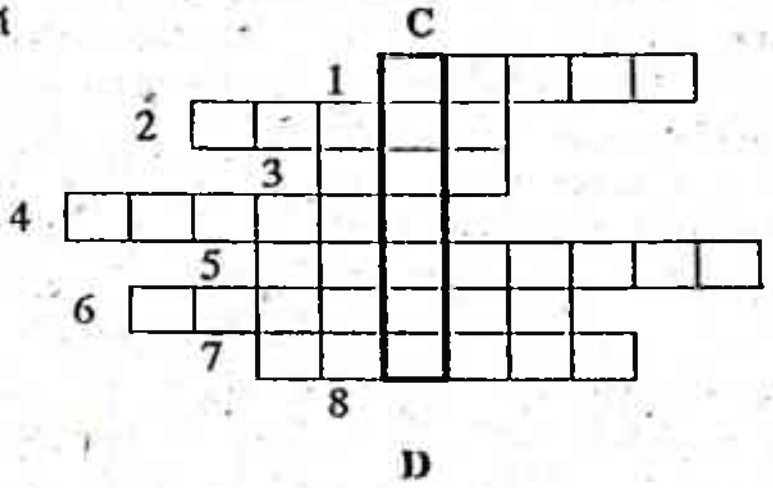

5. *Calitate a poporului român*

Scrieți pe orizontală adjectivele potrivite substantivelor date:

Pe verticala H - E veți obține un cuvânt ce denumește o calitate a poporului nostru.

1. H
2. holde. . . . . .
3. vreme . . . . . .
4. cer
5. cameră
6. caiete
7. ostași
8. E.

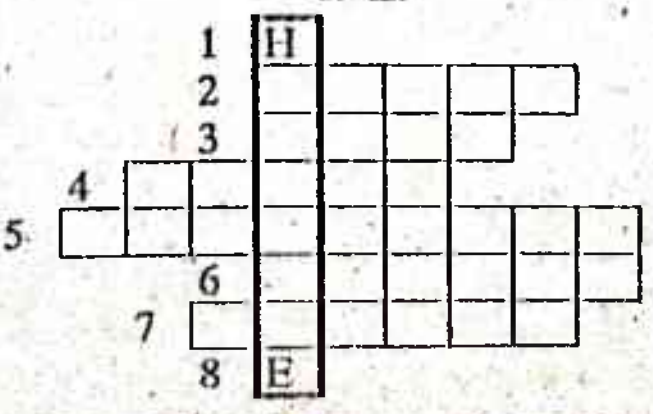

Scanned with OKEN Scanner

6. Bărcuța proverbelor

Găsiți cuvintele potrivite pentru a completa proverbele date. Scrieți cuvintele găsite pe orizontală de la 1 la 10.

Litera "U" din fiecare cuvânt formează pe verticală, catargul bărcuței.

1. Ziua ..... se cunoaște de dimineață.
2. Vorba ..... mult aduce.
3. Nu vorbi peste măsură,
Ci pune-ți lacăt la .....
4. Mai bine sărac și ..... decât bogat și necinstit.
5. Lupu-și schimbă ....., dar năravul ba.
6. ..... mai mult aleargă, scumpul mai mult păgubește.
7. Cu cine te ....., te asemeni.
8. Câinele care latră nu .....
9. Cine se frige cu ciorbă suflă și în .....
10. Apa ..... pietrele rămân.

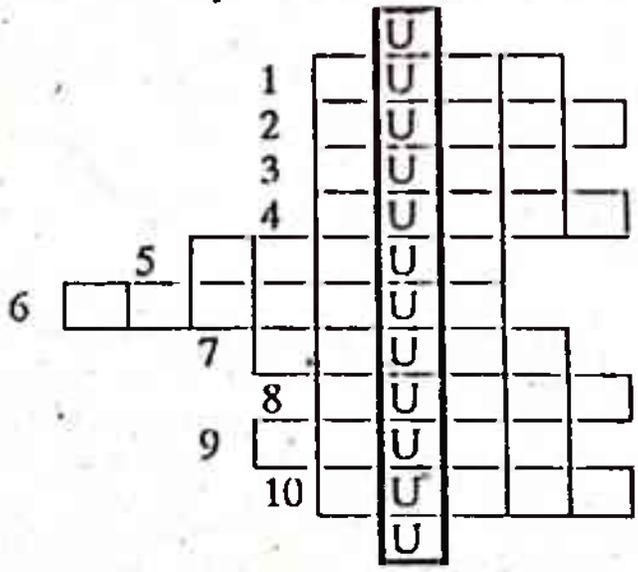

7. Plante

Găsind răspunsul corect la ghicitorile date și completând pe orizontală de la 1 la 7, veți obține pe verticala A - B un substantiv comun care denumește o floare.

1. Cine-i munteanu fălos.
Care aruncă jir pe jos?
2. Cupe albe, sângerii

Scanned with OKEN Scanner

Stau pe lujere înfipte
Parc-ar fi niște făclii!
Hai, ghicește-le de știi!
3. Sus pe culmi înalte crește,
Lumea-n case îl poftește,
Îi dă daruri să le țină
Și potire de lumină.

A

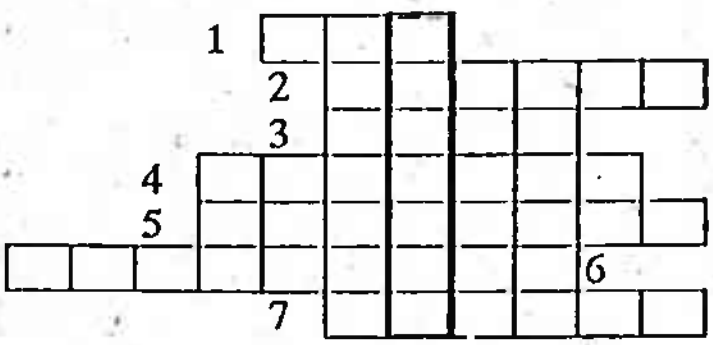

B

4. Clopoțelul mititel
Sună tare încetinel,
Scoate capul din zăpadă
Primăvara să o vadă.
5. Ban de aur colorat,
Cu pene înconjurat
Îl puteți ghici îndată
Că are nume de fată.
6. Care floare are gheare
Și parfumul cel mai tare?
7. Floricea catifelată
Seamănă cu-n chip de fată.

8. *Un nume sfânt*

Scoateți atributele din versurile de mai jos:

Completați cu atributele găsite pe orizontală de la 1 la 6 încât pe verticala A - B să obțineți un cuvânt ce denumește v veacuri al popórului român.

Scanned with OKEN Scanner

Val de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina,
Firelor de lămâiță
Li se usucă rădăcina
Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

(O. Goga – *Toamna*)

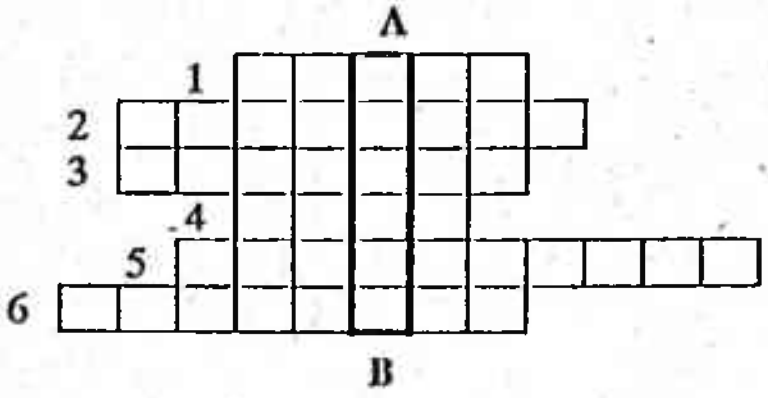

9. Poema română

De la A la B numele celui care a creat "Poema română"

1. Luceafărul poeziei românești .....

2. Culmea cea mai înaltă a Munților Carpați .....

3. Satul natal al celui care a scris "Amintiri din copilărie" .....

.....

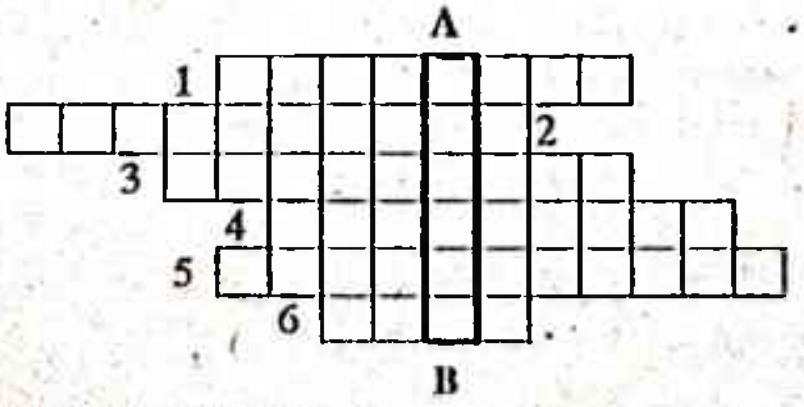

4. Port la Marea Neagră .....

5. A fost mazilit .....

6. Formează granița de Est a țării .....

Scanned with OKEN Scanner

10. *Verbe*

Pe verticală de la A la B: a cânta, a se afla, a alerga, a se odihni sunt .....

1) Cuvântul cu înțeles asemănător verbului "a privi"

2) Forma verbului "a scrie" la timpul prezent, pers. I. nr. plural.

3) Forma verbului "a crea" la timpul prezent, pers. a III-a, nr. plural.

4) Cuvântul cu sens contrar verbului "a urca".

5) Forma verbului "a lua" la prezent pers. a II-a nr. singular.

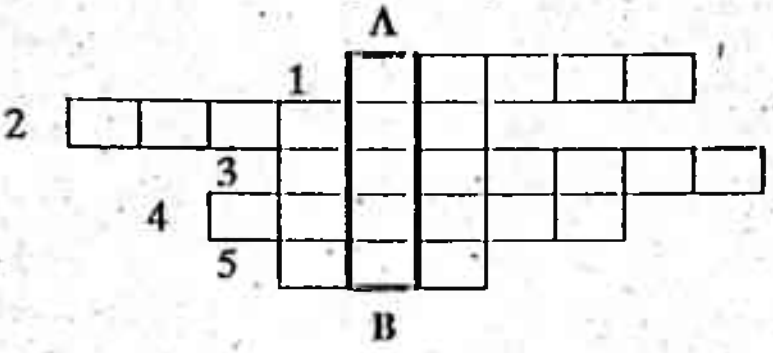

11. *Diverse*

Răspunzând corect veți descoperi pe verticala AB partea de propoziție care răspunde la întrebările: cine? despre cine?

1. Se numără un-doi.

2. Arată o singură ființă, un singur lucru .....

3. Adjectivul determină și se acordă în număr și gen cu .....

4. Substantivul care se scrie numai cu literă mare .....

5. Învață, povestește, aleargă, seamănă, etc.

6. Exprimă însușiri ale ființelor .....

7. Ce face? Ce este? Cum este?

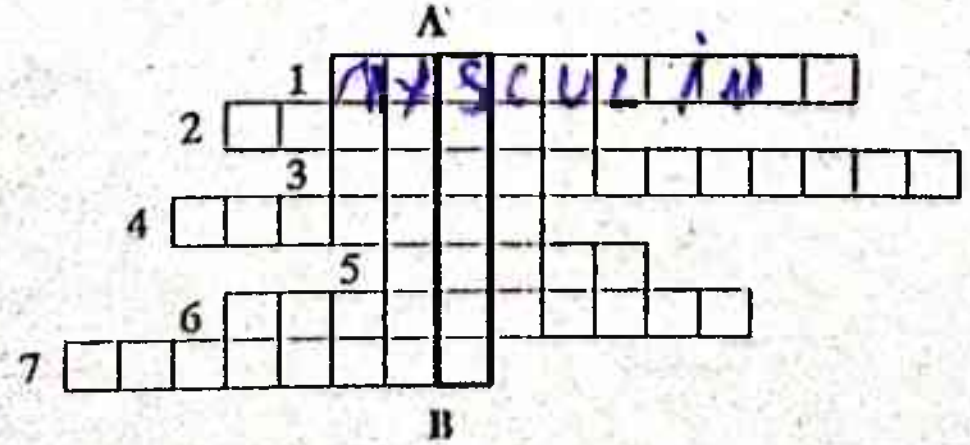

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții și jocuri distractive

I. Formați propoziții după următoarele imagini:

Scanned with OKEN Scanner

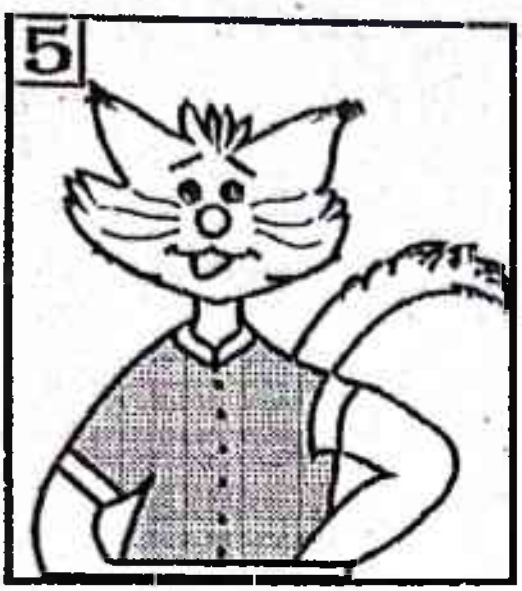

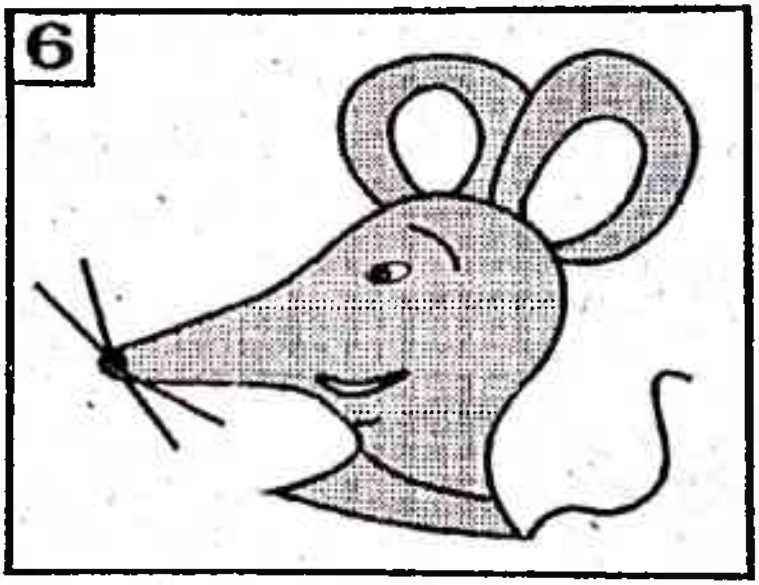

Scanned with OKEN Scanner

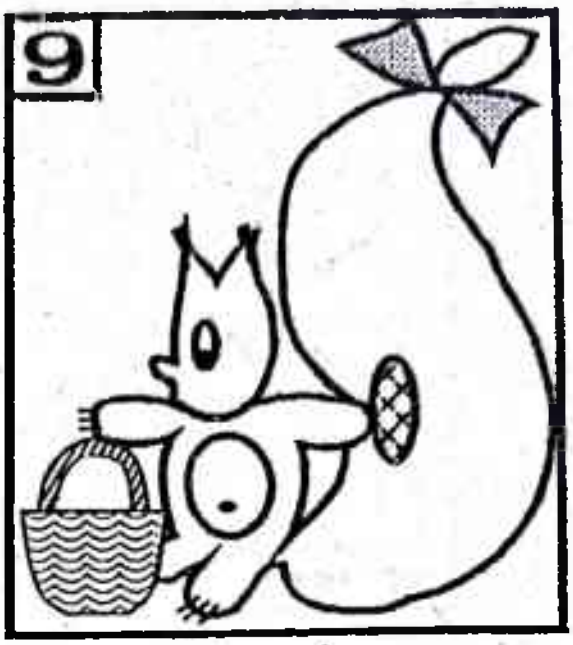

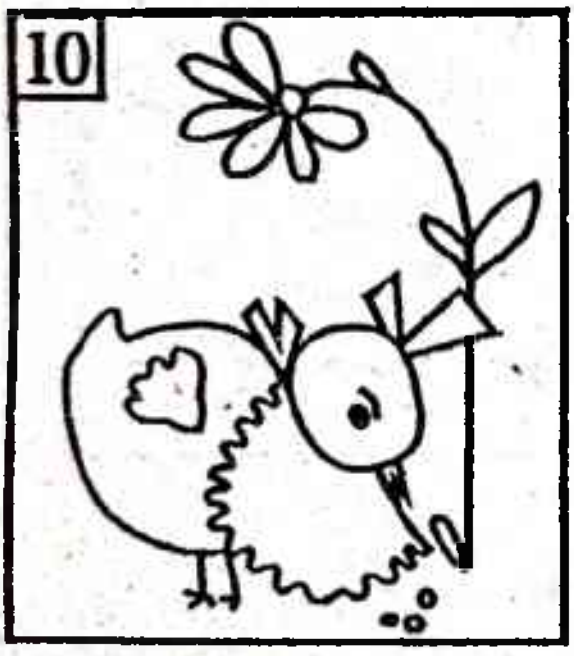

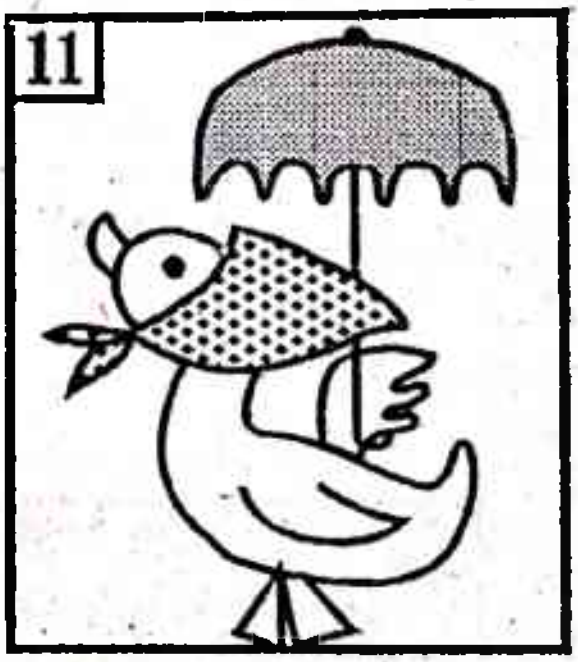

II. Alegeți din imaginile de mai sus personajele îndrăgite și alcătuiți o scurtă povestire. Dați-i un titlul potrivit.

Scanned with OKEN Scanner

III. Alege cuvinte potrivite și alcătuiește cu ele propoziții cu înțeles.

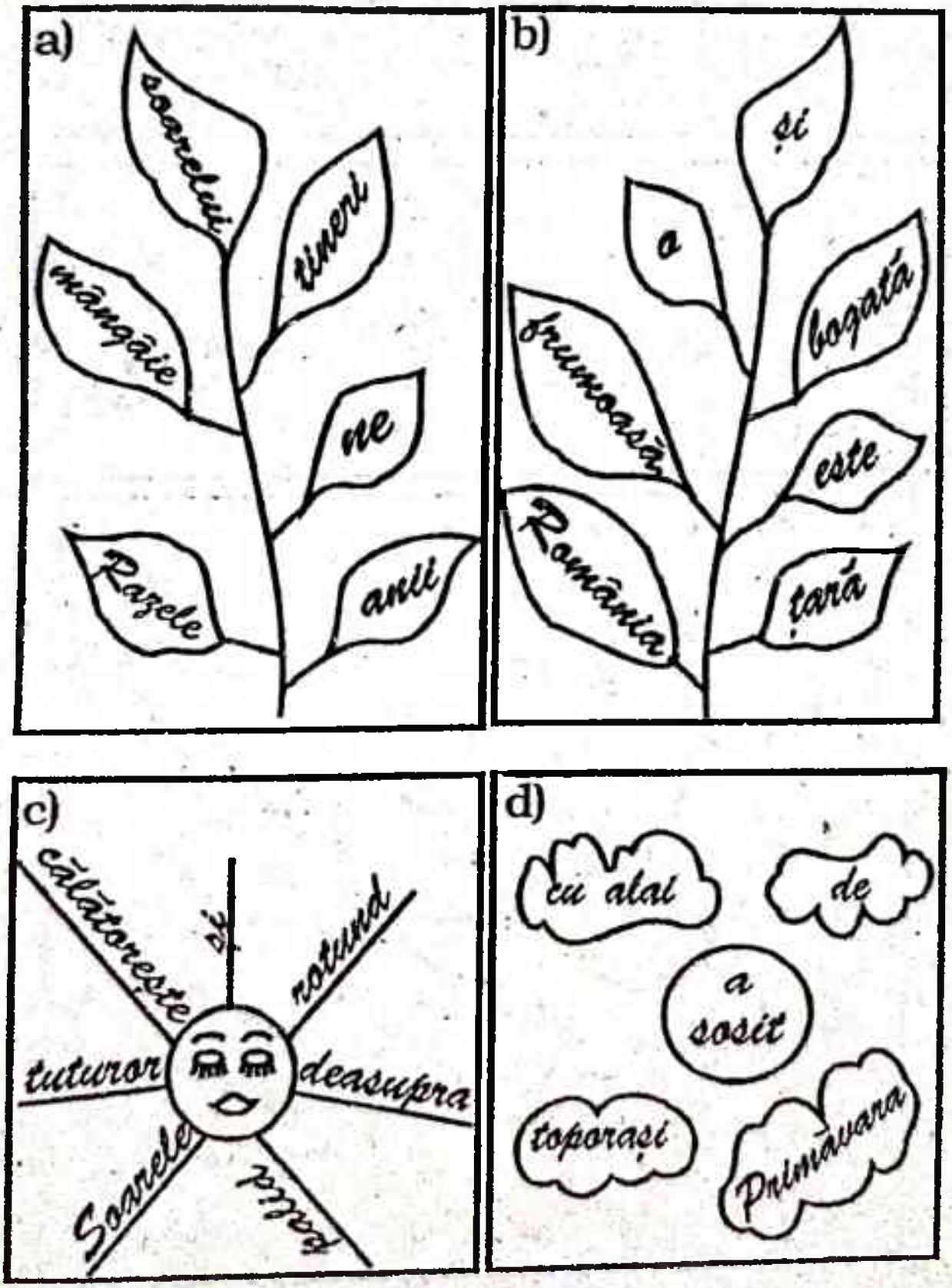

Scanned with OKEN Scanner

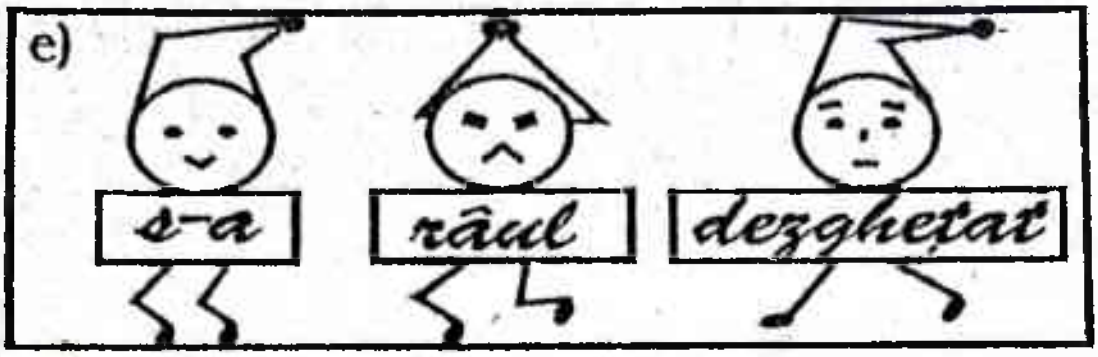

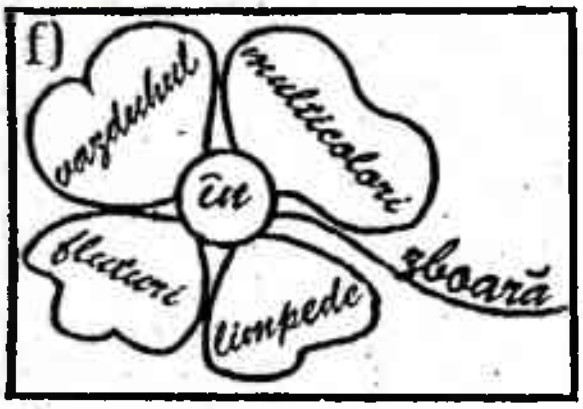

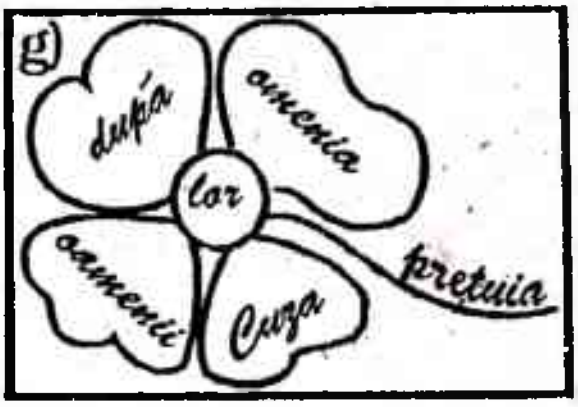

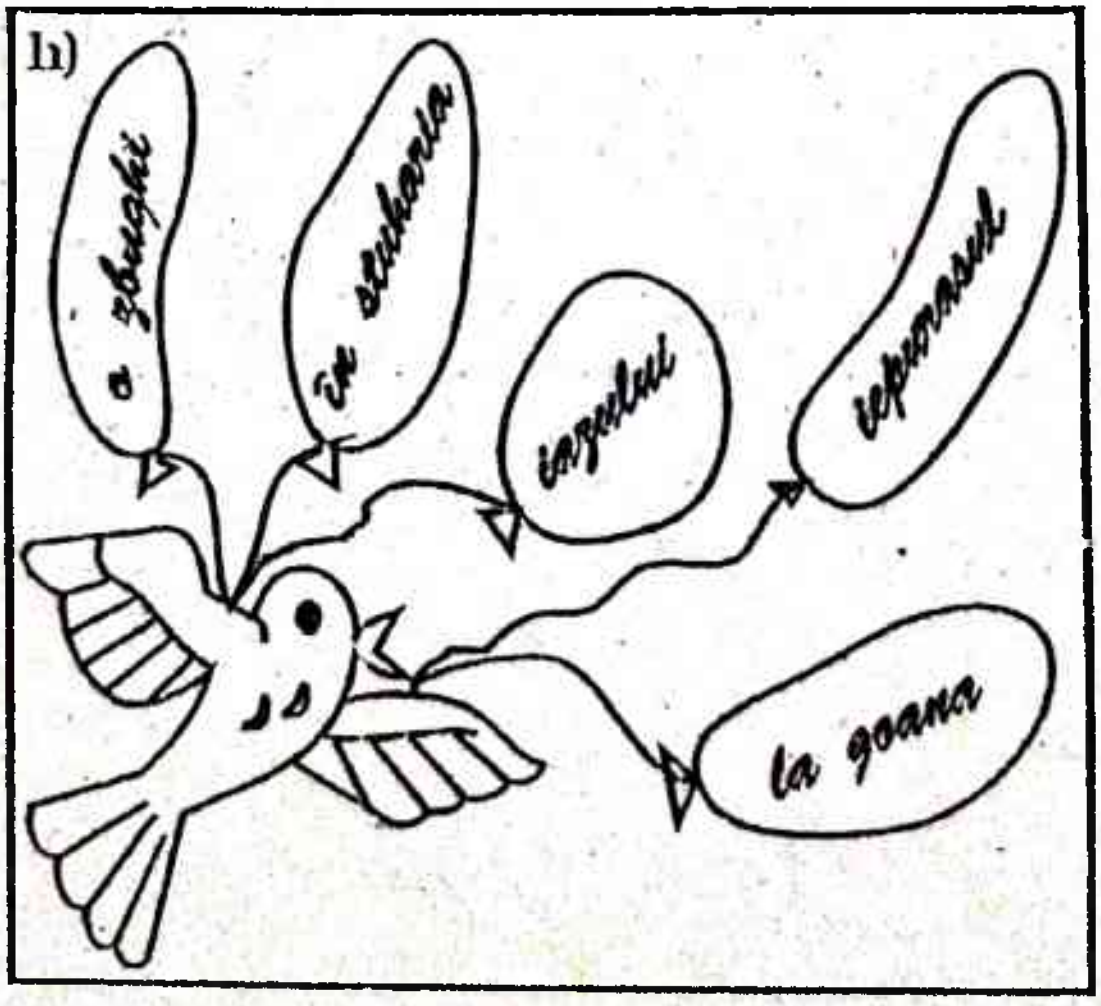

Scanned with OKEN Scanner

i)

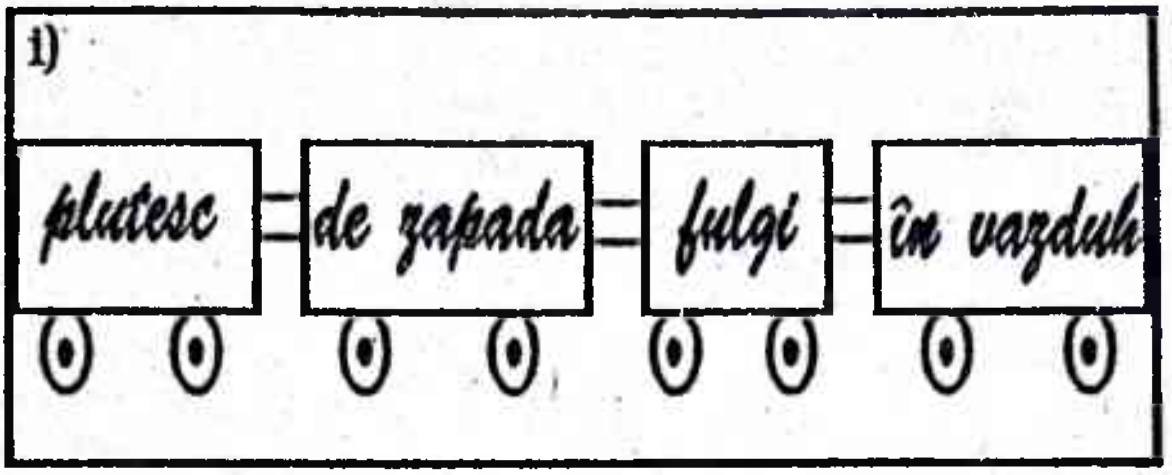

IV. Scrieți "iarbă uscată" în trei pătrățele, astfel încât în fiecare pătrățel să fie scrisă câte o literă:

V. Formulați cel puțin cinci propoziții după următoarele imagini. Folosiți ortogramele învățate (s-a, s-au, i-a).

Scanned with OKEN Scanner

VI. Eu zic una, tu zici multe!

Exemplu: elev → elevi

muncitor –
mecanic –
constructor–
macaragiu –
șantier –
școală –
uzină –
pom –
caiet –
tablou –
bunică –

albină –
pisică –
elefant –
căprioară –
cal –
copil –
pui –
căciulă –
ușă –
avion –
metrou –

Scanned with OKEN Scanner

VII. Dacă nu-i așa, cum e ?

a)	b)	c)
mare → mic	rece →	bun →
înalt →	gras →	frumos →
tânăr →	curajos →	jos →
sănătos →	senin →	aproape →
moale →	înfrunzit →	limpede →
dulce →	înverzit →	vesel →
silitor →	curat →	obraznic →

VIII.

Eu zic:		Tu cum zici?
	fată →	fetiță
	băiat →	băiețel
	haină →	
	grădină →	
	carte →	
	hârtie →	
	tablă →	
	fereastră →	
	frate →	
	vară →	
	copac →	
	izvor →	
	clopot →	
	creion →	
	garoafă →	

IX. Cum este?

a) mărul – roșu, rotund, acrișor etc.

para –

Scanned with OKEN Scanner

nuca –
gutuia –
caisa –
pruna –
zahărul –
mierea –
morcovul –
oul –

b) bradul –
caietul –
şcoala –
ghiocelul –
rochiţa –
mama –
vremea –
câmpia –
clasa –
ţara –

X. Eu nu ştiu mai departe, poate ştiţi voi?

Zăpada este . . . .
Soba este . . . .
Gheaţa este . . . .
Focul este . . . .
Piersicul este . . . .
Ursul este . . . .
Iepuraşul este . . . .
Rândunica este . . . .
Furnica este . . . .
Vulpea este . . . .

XI. Ghici, ghicitoarea mea? Cu răspunsul găsit alcătuiţi propoziţii!

A.

Frunzele pe ramuri
Au îngălbenit.
Plouă, plouă-ntr-una
Cine a sosit?
(. . . . . .)

Scanned with OKEN Scanner

B. Cine vine cu steluţe
Albe-n frunte
Dinspre munte?
(. . . . .)

C. Ziua se măreşte
Zăpada se topeşte,
Grădina a-nverzit,
Cine a venit?
(. . . . .)

D.
Soarele dogoreşte
Teiul înfloreşte
Grâul este aurit
Cine a sosit?
(. . . . .)

XII. Completaţi careul cu cuvintele corespunzătoare desenului:

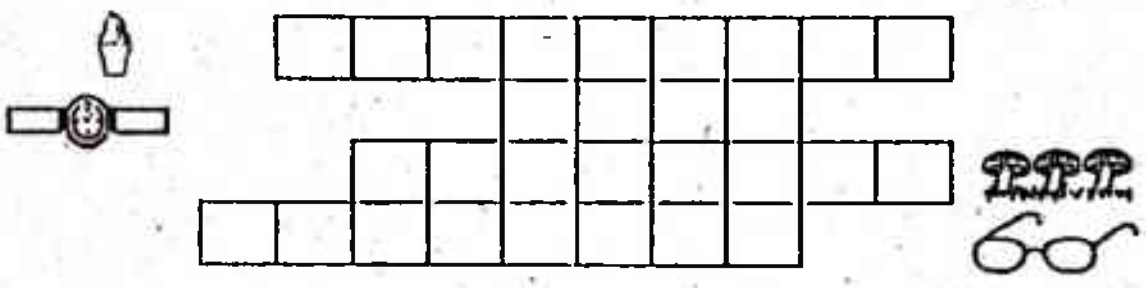

XIII. Cuvintele s-au încurcat. Aşezaţi-le în propoziţii cu în înţeles!

a)

fluieră | mierlă | în | zăvoi | .

b)

cu | . | albinele | câmpiile | umplu | crângul | zumzetu | şi | lor

Scanned with OKEN Scanner

c)

floare

trăntorul

de

pe

o

.

doarme

nalbă

d)

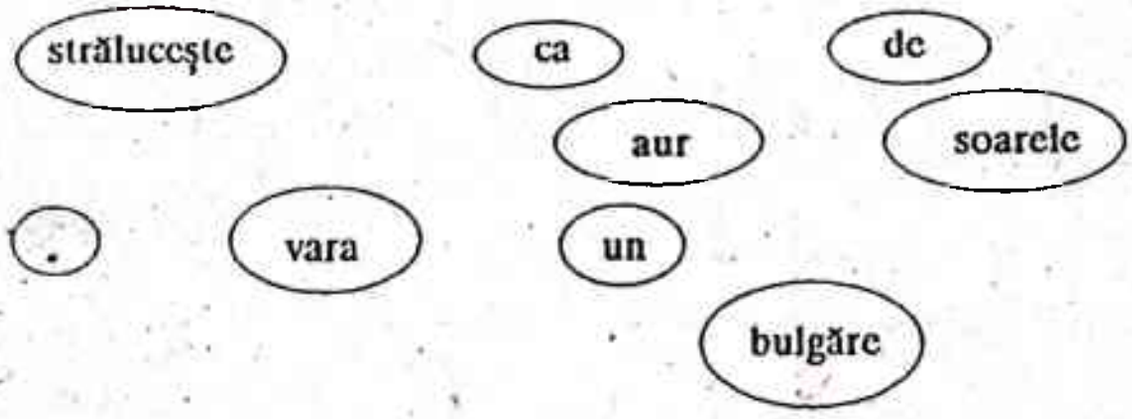

e)

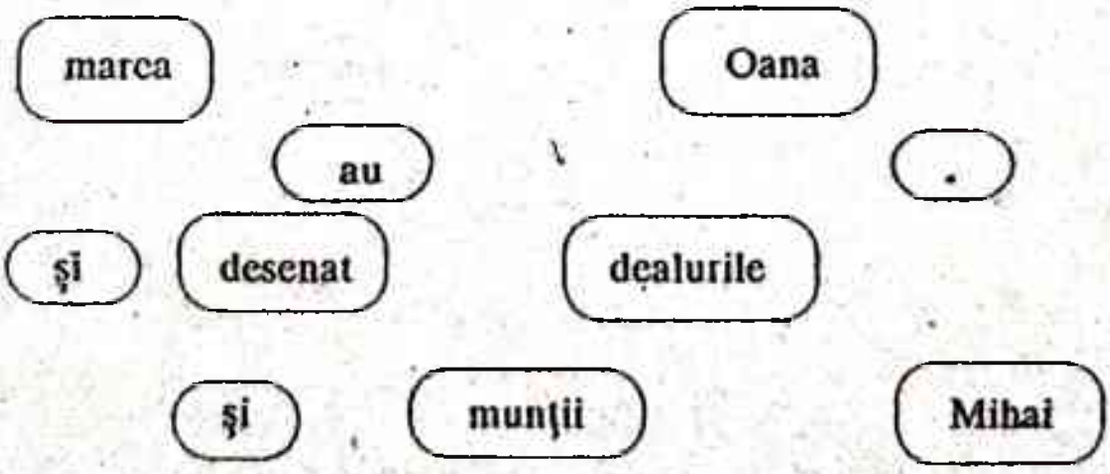

Scanned with OKEN Scanner

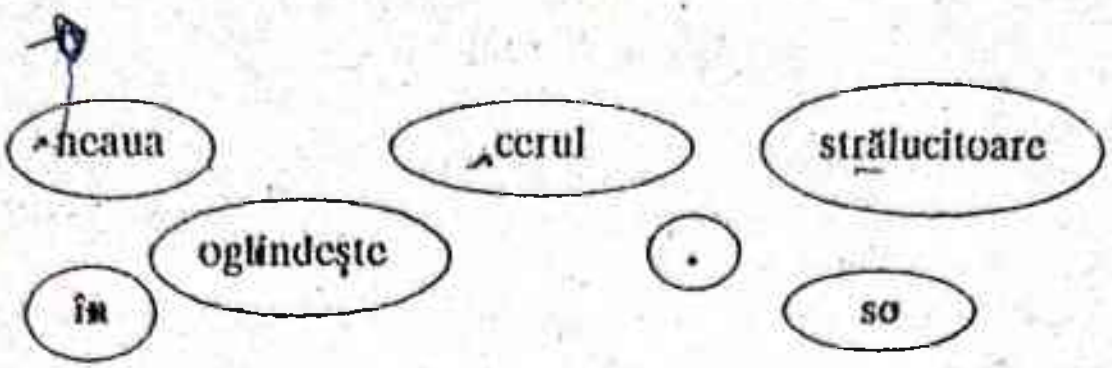

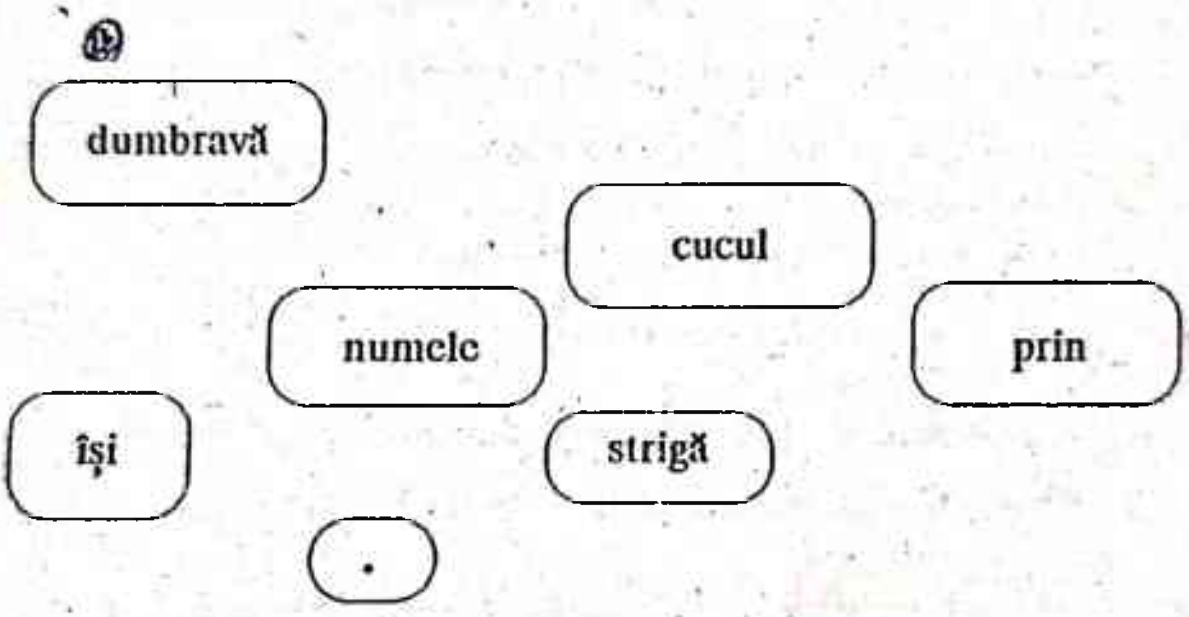

Scanned with OKEN Scanner

Soluții la textele hazlii

1. – Nu vă supărați, copilul care aruncă nisip pe cearșaful meu este cumva băiețelul dumneavoastră? întrebă o femeie pe vecina ei de plajă?

– Nu, al meu e cel care aduce apă și o pune în pantoful dumneavoastră.

2. – Scoală-te, Costică! Viitorul e al celor care se scoală de dimineață.

– Dar eu sunt mulțumit de prezent, mămico!

3. – Ce-ai învățat azi! o întrebă mămica pe Olguța sosită acasă după prima zi de școală.

– Nu cine știe ce, trebuie să mă mai duc.

4. – Bunicule, pe mări și pe oceane trăiesc oi?

– Nu, dragul meu.

– Păi, atunci cu ce se hrănesc lupii de mare?

5. – Mămico, scrie-mi o scrisoare pentru Moș Crăciun.

– De ce n-o scrii tu?

– Pentru că-mi trimite iar o carte de gramatică, dacă vede cum scriu.

6. – Ce crezi c-ar fi bine să-i cumpăr fratelui meu de ziua lui, o consultă Sanda pe prietena ei.

– Ia-i și tu o carte, că e băiat mare!

– N-are rost! Mai are una de acum doi ani și nici pe aceea n-a citit-o!

7. – Cum poți împărți 4 mere la cinci copii în mod echitabil? întreabă învățătorul.

– Făcându-le compot! răspunse Lizica.

8. Costel se înapoiază de la școală și își anunță mama:

– Mămico, am căpătat azi nota zece!

– Bravo, puișorul mamei, la ce?

Scanned with OKEN Scanner

– Doi la aritmetică, patru la dictare, trei la istorie și unu la gramatică.

9. – Ce ceartă s-aude mereu la voi?

– Nu e ceartă, ci bunicul, care n-aude bine, îi explică tăticului lecțiile mele pentru mâine!

10. Pe Costel în gât îl doare,
Ba se plânge și de febră...
– Ce spui, doctore, că are?
– O lucrare la algebră!

11. – Știi că eu n-am zi de naștere?
– Nu se poate!
– Ba da. Eu m-am născut noaptea.

12. Învățătorul scrie pe tablă: 2 : 2.
– Ce înseamnă asta? elev Popescu.
– Meci nul! răspunse acesta.

13. – Unde-i surioara ta? fu întrebat Ionel de către un musafir?
– În pat. Și-a rupt un picior.
– Cum așa?
– Păi, am pariat care poate să se aplece mai mult pe fereastră și ... ea a câștigat.

14. – Cu cine ai vorbit, Lizuca, trei ceasuri la poartă? întrebă tatăl.

– Cu Mioara, care era grăbită și n-a mai avut timp să intre în casă....

15. – Ionele, de ce te-ai ascuns după masă?
– Ca să iau medicamentul....
– Și de ce acolo?
– Păi așa a spus doctorul: de trei ori, pe zi, după masă.

16. – În catalog ai o notă slabă la citire, de ce nu ți-o corectezi?
– Nu pot! Catalogul e mereu sub cheie.

Scanned with OKEN Scanner

00017805

La Editura SIBILA – au apărut:

●1. **Josh McDowel** – *Mai mult decât un simplu tâmplar*
●2. **Jules Verne** – *În fața steagului*
●3. **Alistar McLean** – *Tunurile din Navarone*
●4. **V.Chernta, I.Voicilă, L.Mândruleanu** – *Culegere – metode de rezolvare a problemelor de aritmetică, clasele I – VI*
●5. **D.Frunzescu, A.Mândruleanu** – *Culegere – probleme de fizică pentru clasele VI – VIII (vol. I)*
●6. **F. Frunzescu, A.Mândruleanu** – *Culegere – probleme de fizică pentru clasele VI – VIII (vol.II)*
●7. **I. Gâtan, V.Crăciun, B.Etegan** – *Culegere de exerciții gramaticale – clasele II – IV*

ÎN CURS DE APARIȚIE

●1. **dr. D.Cherata** – *ABC –ul sănătății copilului*
●2. **Yutaho Amano** – *Senzația reîncarnării*
●3. **M.Cetățeanu** – *Istoria bisericii creștine universale (1 e.n. – 1054 e.n.) vol. I*

Redactor corector – *Consilier* – **Marcel CIORCAN**
Tehnoredactare: **S.C. CONSI – S.A.**; str. Calea București , nr. 9 A;
telefon: 051/ 13.46.03

Format 16/54 x 84. Coli de tipar
Bun de tipar: 22.03.1994

Tiparul executat la Imprimeria "Oltenia"
B-dul Mareșal Ion Antonescu, 102 – Craiova –România
Comanda nr. 112/1994

Scanned with OKEN Scanner

152

În sprijinul părinților!

Această lucrare, prin conținutul și structura sa, se adresează atât învățătorilor și elevilor claselor primare cât și părinților care se implică în instruirea copiilor lor.

ISBN 973 - 95 475 - 9 - 1

Preț 2500 lei

Scanned with OKEN Scanner